ABC Amber Palm Converter, http://www.processtext.com/abcpalm.html

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka (2)\Staples_Lewis_Clive-Letopisy_Narnie_5-Kun_a_jeho_chlapec.PDB

**PDB Name:** Staples_Lewis_Clive-Letopisy_Na
**Creator ID:** REAd
**PDB Type:** TEXt
**Version:** 0
**Unique ID Seed:** 0
**Creation Date:** 15.7.2007
**Modification Date:** 15.7.2007
**Last Backup Date:** 1.1.1970
**Modification Number:** 0

Název: Kůň a jeho chlapec : Letopisy Narnie - kniha 5
Autor: Lewis Clive Staples
Nakladatelství: fragment, 2005

Pro Davida a Douglase Greshamovy

Kapitola 1
Jak se Šasta vydal do světa

Toto je vyprávění o dobrodružství, které se udalo v Narnii, v Kalormenu a v zemích, které leží mezi nimi, tenkrát za Zlatého věku, kdy nejvyšším vládcem Narnie byl Petr a jeho bratr a dvě sestry vládli spolu s ním.
V těch časech žil daleko na jihu v Kalormenu v jedné úzké mořské zátoce chudý rybář jménem Aršíš a spolu s ním tam žil chlapec, který rybáře oslovoval otče. Ten chlapec se jmenoval Sasta. Každý den brzy ráno vyplouval Aršíš ve svém člunu na moře rybařit, odpoledne vždycky zapřáhl osla, naložil vůz rybami, které ten den ulovil, a jel je prodat do vesnice, která ležela směrem na jih. Když šly obchody dobře, vracel se domů v dobré náladě a Sasty si nevšímal, ale když se ryby neprodaly, vždycky si našel nějakou záminku, aby Sastu pokáral nebo dokonce zbil. A něco se našlo vždycky, protože Sasta měl za celý den hodně práce - musel máchat a spravovat sítě, vařit večeři a uklízet chýši, kde oba žili.

KŮŇ A JEHO CHLAPEC
Šastovi bylo celkem jedno, co se děje ve vesnici, jednou či dvakrát tam s Aršíšem byl a setkal se tam jen s nezajímavými a navlas stejnými muži, jako byl jeho otec. Oblečeni byli v dlouhých špinavých hábitech, na nohou měli dřeváky se zvednutou špičkou a na hlavách turbany. Všem rostly na bradách plnovousy a mluvili spolu pomalu a o samých nezajímavých a nudných věcech. Velice ho ale přitahovalo všechno, co leželo na severu. Tam nikdy nikdo nechodil a on sám tam také nesměl. Pokaždé, když seděl před chýší a spravoval sítě, toužebně hleděl k severu. Ale nebylo vidět víc než travnatý svah končící rovným hřebenem a nad ním nebe, občas pár ptáků nad obzorem.
Tu a tam se Aršíše zeptal: „Otče, řekni mi, co je tam za tím kopcem?“ Když měl rybář špatnou náladu, dostal Šasta z každé strany jeden pohlavek a navíc napomenutí, aby si hleděl své práce. Když byl smířlivější, řekl: „Synu, nerozptyluj svou mysl zbytečnými otázkami. Jak pravil jeden velký básník - kořenem blahobytu je pilná práce, ale ti, kdo se ptají na věci, jež se jich netýkají, vedou loď bláznovství na útesy nouze.“
Šasta byl přesvědčený, že za tím kopcem je dozajista něco nádherného, co před ním jeho otec


tají. Ve skutečnosti ale rybář ani netušil, co na severu je, a vlastně ho to nikdy nezajímalo. Nezajímalo ho ostatně nic, co nemohl využít.
Jednoho dne přijel od jihu cizí muž na grošovaném koni s vlající hřívou a ocasem. Nepodobal se nikomu, koho Sasta znal. Třmeny a uzda na koně byly vykládané stříbrem. Muž měl na hlavě hedvábný turban, z jehož středu trčel hrot přilbice, a na těle měl drátěnou košili. Podél boku se mu houpala zahnutá šavle, na zádech měl pověšený kulatý štít s kovovými výstupky a v pravici svíral kopí. Tvář měl snědou, ale tomu se Sasta nedivil, protože takoví jsou všichni lidé v Kalor-menu. Překvapil ho však mužův plnovous, obarvený na rudo, nakadeřený a pomazaný vonným olejem. Aršíš podle zlata na mužových nahých pažích poznal, že je to tarkán, tedy velký pán. Padl před ním na kolena a uklonil se, až se vousy dotkl země, a naznačoval Sastovi, aby poklekl také.
Cizinec požádal o nocleh pro tuto noc a rybář se mu samozřejmě neodvážil odepřít pohostinství. Dal tarkánovi k večeři to nejlepší, co měl (tedy ne že by to hostu nějak moc chutnalo). A Sasta, tak jako vždycky, když rybáře přišel někdo navštívit, dostal kus chleba a příkaz, aby se ztratil z chýše. Při takových příležitostech spal obvykle s oslem


pod doškovou střechou malé stáje. Na spánek bylo ještě brzy, a protože Šastu nikdy nikdo neučil, že se nesluší poslouchat za dveřmi, sedl si k dřevěné

* Jak se Sasta vydal do světa *
zdi, přiložil ucho ke štěrbině a poslouchal, o čem si ti dva povídají.
„Mám v úmyslu, můj hostiteli," řekl tarkán, „koupit toho tvého chlapce."
„Můj pane," odpověděl rybář (a Sasta podle li-chotnického tónu hlasu poznal, že se mu přitom do tváře nejspíš vloudila chamtivost), „nevím, co by mě přimělo, i když jsem tak chudý, abych prodal do otroctví své jediné dítě, vlastní krev. Vždyť jeden básník kdysi řekl, že přirozená náklonnost je silnější než polévka a potomstvo dražší než démanty."
„To je pravda," souhlasil host. „Ale jiný básník zase řekl „Kdo se pokouší oklamat uvážlivé, nastavuje svá záda důtkám. Tvá stará ústa jsou plná lží. Je jasné, že ten chlapec není tvůj syn, protože tvoje tvář je černá stejně jako moje, ale ten chlapec je jiný - plavý a světlý jako ti prokletí, ale krásní barbaři žijící na dalekém severu."
„Jak bylo moudře řečeno," odpověděl rybář, „meč lze zastavit štítem, ale pronikavé oko moudrosti prohlédne každou obranu! Ano, vzácný pane, nikdy jsem se neoženil, protože jsem chudý, a ani děti nemám. Ale tenkrát - bylo to ve stejném roce, kdy se náš vznešený a dobrotivý tisrok, kéž žije věčně, ujal vlády - tenkrát v noci, když stál mě-

* KŮŇ A JEHO CHLAPEC *
sic v úplňku, se bohům zlíbilo odepřít mi spánek. Vstal jsem tedy a vydal se na pláž, abych se osvěžil pohledem na vodu a měsíc a nadechl se chladného vzduchu. Za chvíli jsem uslyšel zvuk vesel, který se ke mně přes vodu blížil, a pak i slabý výkřik. Zanedlouho vynesly vlny na břeh malý člunek. Ležel v něm vyhublý, hladový a žíznivý muž, který zřejmě zemřel před malou chvílí (protože byl ještě teplý), prázdný měch na vodu a dítě, které dosud žilo. „Tihle nešťastníci," řekl jsem si, „se jistě zachránili z vraku velké lodi, ale starší z nich zřejmě raději trpěl hladem, jen aby zůstalo naživu to dítě, a zemřel jen malý kousek od cíle. A protože jsem si vzpomněl, že bohové vždycky odmění ty, kdo se ujímají nuzáků, a také proto, že se mě zmocnil soucit, neboť tvůj ponížený služebník má dobré srdce ..."
„Vynech tu samochválu," přerušil ho tarkán. „Stačí, že ses ujal dítěte... chlapec ti svůj denní chléb víc než bohatě splácí svou prací, jak každý vidí. Řekni, kolik za něj chceš, protože už mě tvá upovídanost unavuje."
„Sám jsi moudře řekl," odpověděl Aršíš, „chlapcova práce je pro mě nedocenitelná. To je třeba brát v úvahu při stanovení částky. Když chlapce prodám, musím si buď koupit nebo najmout jiného."

* Jak se Sasta vydal do světa *
„Dám ti za něj patnáct srpků," řekl tarkán.
„Patnáct!?" vykřikl Aršíš hlasem, který byl něco mezi zakvílením a výkřikem.
„Patnáct!? Za oporu mého stáří a potěchu mých očí! Nevysmívej se mému šedému vousu, ať jsi tarkán nebo ne. Moje cena je sedmdesát."
V té chvíli Sasta vstal a po špičkách se odplížil. Slyšel už všechno, co slyšet chtěl, a protože často poslouchal, když muži ve vesnici spolu takhle smlouvali, věděl, jak se to dělá.
Byl si jistý, že nakonec ho Aršíš prodá za mnohem víc než patnáct srpků a za mnohem méně než sedmdesát, ale že jemu a tarkánovi bude trvat celé hodiny, než se na tom dohodnou.
Nemyslete si, že se Sasta cítil tak, jak bychom se cítili vy nebo já, kdybychom zaslechli, že se nás rodiče chystají prodat. Jeho život se od otroctví lišil pramálo; třeba by ten vznešený cizinec na koni byl k němu dokonce hodnější než Aršíš. Kromě toho ho rozrušil příběh o tom, jak byl objeven ve člunu, a zároveň mu přinesl úlevu. Často si připadal divně, protože ať se snažil, jak chtěl, nikdy nedokázal rybáře milovat a přitom věděl, že syn by svého otce milovat měl. Teď se ovšem ukázalo, že není s Aršíšem vůbec příbuzný. Tím mu spadl velký kámen ze srdce. „Můžu být kdokoli!" myslel

si. „Třeba jsem syn nějakého tarkána, nebo syn tisrokův, kéž žije věčně, nebo i syn boha!"
Jak si tak na trávníčku před chýší přemýšlel, rychle se stmívalo a na nebi už bylo vidět jednu dvě hvězdy, ač na západě ještě rudly zbytky červánků. Kousek od něj stál kůň toho cizince, volně uvázaný k železnému kruhu na zdi oslí stáje, a pásl se. Sasta se k němu doloudal a poplácal ho po krku. Kůň dál škubal trávu a nevšímal si ho.
„To bych rád věděl, co je ten tarkán za člověka," přemýšlel Sasta nahlas. „Byla by to nádhera, kdyby byl hodný. Někteří otroci v domech velkých pánů nemají skoro co na práci. Nosí krásné šaty a každý den jedí maso. Třeba mě vezme s sebou do války a já mu zachráním život a on mě pak propustí na svobodu, přijme mě za syna a daruje mi palác a kočár a zbroj. Ale taky to může být zlý a krutý člověk a dá mi nasadit řetězy a pošle mě dřít na pole. Kdybych to tak věděl. Ale jak to mám zjistit? Tenhle kůň to určitě ví. Kdyby mi to jen mohl říct."
Kůň zvedl hlavu. Sasta ho pohladil po nozdrách hebkých jako satén a řekl: „Kdybys ty tak uměl mluvit, kamaráde."
A pak měl dojem, že se mu to jenom zdá - kůň zcela zřetelně, i když tiše, odpověděl: „Vždyť já umím."

* Jak se Sasta vydal do světa *
Šasta se díval do jeho velikých očí a úžasem ty svoje vykulil tak, že byly skoro stejně veliké.
„Kde ses naučil mluvit?"
„Pšt! Ne tak nahlas," odpověděl kůň. „Tam, odkud pocházím, mluví skoro všechna zvířata."
„A kde to je?" ptal se Sasta.
„V Narnii," odpověděl kůň. „Ve šťastné zemi Narnii - v Narnii s kopci plnými vřesu a tymiánu, v Narnii s mnoha řekami, se šplouchavými potůčky v údolích, s mechovými jeskyněmi a hlubokými lesy, ve kterých zvoní kladiva trpaslíků. Ten sladký vzduch Narnie! Hodina života v Narnii má větší cenu než tisíc let tady v Kalormenu." Svou řeč zakončil zaržáním, které se velmi podobalo povzdechu.
„A jak ses dostal sem?" vyptával se Sasta.

„Unesli mě," vysvětloval kůň. „Nebo ukradli, nebo zajali -jak chceš. Byl jsem ještě malé hříbě. Moje maminka mi říkala, abych se vyhýbal jižním svahům, abych se nepouštěl do Archenlandu a dál, ale já jsem ji neposlechl. A při lví hřívě, za svou pošetilost jsem draze zaplatil. Všechny ty roky otročím lidem, skrývám svou pravou podstatu a předstírám, že jsem němý a hloupý jako jejich koně."
„Proč jsi jim neřekl, kdo jsi?"

„Takový blázen zase nejsem. Jak by zjistili, že umím mluvit, začali by mě ukazovat na jarmarcích a hlídali by mě víc než dřív. Poslední šance na útěk by byla pryč."
„A proč..." začal Sasta, ale kůň ho přerušil.
„Počkej," řekl, „nesmíme ztrácet čas zbytečnými otázkami. Chtěl jsi vědět, jaký je můj pán, tarkán Anradin. To ti povím jedním slovem - zlý. Na mě tolik ne, protože válečný kůň je drahý a nesmí se s ním tedy zacházet špatně. Ale ty bys jistě dopadl lip, kdybys dnes večer umřel, než aby ses stal zítra ráno otrokem v jeho domě."
„Tak to radši uteču," zbledl chlapec.
„To dobře uděláš," schválil mu to kůň. „Co kdybys utekl se mnou?"
„Ty chceš taky utéct?" divil se Sasta.
„Ano, když půjdeme spolu," odpověděl kůň, „bude to šance pro nás oba. Víš, když budu utíkat sám, tak si každý bude myslet, že jsem se zatoulal, a bude se mě snažit lapit, ale s jezdcem mám větší šanci projít. Tak můžeš pomoci ty mně. A na druhou stranu ty se zase na těch svých dvou směšných nohou daleko nedostaneš (lidské nohy jsou přece tak nepraktické!), za chvíli by tě chytili. Ale když pojedeš na mně, nedohoní nás žádný kůň v téhle zemi. V tom zase můžu

pomoci já tobě. Mimochodem, doufám, že umíš jezdit?"
„No samozřejmě," kývl Sasta. „Aspoň na oslu jsem už jezdil."
„Na čem?" řekl kůň pohrdlivě. (Nebo aspoň to tak myslel. Ve skutečnosti z toho vyšlo spíš zaržá-ní: Na-a-a-a-a-a čem? Když se mluvící kůň zlobí, má vždycky takový koňský přízvuk.)
„Jinými slovy," pokračoval, „neumíš jezdit. To je nepříjemné. Budu tě to muset naučit cestou. Když už neumíš jezdit, umíš aspoň padat?"
„Padat přece umí každý," podivil se Sasta.
„Chci říct, jestli umíš padat a zase vstát a neplakat a zase nasednout a zase spadnout, ale přesto se nebát?"
„Budu... budu se snažit," zajíkl se Sasta.
„Chudinko malá," řekl kůň laskavěji. „Pořád zapomínám, že jsi ještě hříbě. Časem z tebe bude výborný jezdec. Teď si ale udělejme plán. Nesmíme vyrazit dřív, než ti dva v chýši usnou, takže máme dost času. Můj tarkán je na cestě na sever, do velkého města, do samotného Tašbánu a ke dvoru našeho vládce tisroka..."
„Počkej," přerušil ho Sasta poněkud polekaně, „neměl bys říct: kéž žije věčně?"
„Proč?" namítl kůň. „Já jsem svobodný Nar-

nian. Proč bych měl mluvit jako otrok nebo jako hlupák? Nechci, aby žil věčně, a dobře vím, že věčně žít nebude, ať už bych mu to přál nebo ne. A taky vidím, že ty jsi nejspíš ze severu, aspoň tak vypadáš. Takže od téhle chvíle nebudeme mezi sebou tohle jižní blábolení používat! A teď zpátky k našim plánům. Jak jsem říkal, můj člověk měl namířeno k severu do Taš-bánu."
„Takže bude lepší jet na jih?"
„Myslím, že ne," nesouhlasil kůň. „Víš, on si myslí, že jsem němý a hloupý jako ostatní jeho koně. No, a kdybych takový skutečně byl a ocitl bych se na svobodě, tak bych rovnou zamířil zpátky domů, do své stáje a na svou pastvinu, zpátky do jeho paláce, který leží dva dny cesty k jihu. Tam mě bude hledat. Ve snu by ho nenapadlo, že bych se sám vydal na sever. Ostatně, stejně si bude myslet, že ho někdo z té poslední vesnice viděl projet, sledoval ho až sem a ukradl mě."
v
„Hurá!" zajásal Sasta. „Pojedeme na sever. Celý život jsem po tom toužil."
„No aby ne," kývl kůň. „Je to tím, že máš v žilách tamní krev. Určitější pravý Severan. Ale nekřič tolik. Každou chvíli by už měli usnout."
„Doplížím se tam a podívám se," navrhl Sasta.

„Dobrý nápad," souhlasil kůň. „Ale buď opatrný, ať tě nechytnou."
V černočerné tmě a naprostém tichu šplouchaly jen mořské vlny. Toho si Sasta ale nevšímal, protože to dobře znal. V chýši se nesvítilo. Chvíli naslouchal přede dveřmi, ale nic se neozývalo. Popošel k jejímu jedinému oknu a po pár vteřinách uslyšel známé rybářovo hvízdavé chrápání. Byl to zvláštní pocit vědět, že jestli se všechno povede, už ho nikdy neuslyší. Přišlo mu to maličko líto, ale mnohem víc tomu byl rád. Se zatajeným dechem se odplížil přes trávu k oslí stáji, po hmatu objevil schovaný klíč, otevřel dveře a našel koňské sedlo a uzdu. Naklonil se k oslovi a políbil ho na nos. „Mrzí mě, že nemůžeme vzít taky tebe," řekl.
„No konečně," uvítal ho kůň, když se k němu Sasta vrátil. „Už jsem si říkal, co s tebou je.
„Sel jsem do stáje pro tvoje věci," vysvětloval Sasta. „Ale musíš mi poradit, jak se to na tebe dává."

Dalších několik minut Sasta strojil koně na cestu a dával si přitom pozor, aby nic nezacinkalo. Kůň mu jen občas poradil: „Utáhni trochu víc ten podbřišník.“ Nebo: „Tam dole je přezka a ty třmeny si budeš muset hodně zkrátit.“
• 23 •
4- KŮŇ A JEHO CHLAPEC *
Když bylo všechno hotovo, řekl: „Tak. Naoko samozřejmě musíme mít otěže, ale nebudeš je používat. Přivaž je k hrušce sedla, ale hodně volně, abych mohl s hlavou dělat, co budu chtít. A nezapomeň - nesmíš se jich dotýkat.“
„K čemu tedy jsou?“ ptal se Sasta.
„Obvykle proto, aby mě jimi jezdec řídil,“ řekl kůň. „Ale protože tuhle cestu hodlám řídit já, tak na ně prosím nesahej. A ještě něco, ne aby ses mě držel za hřívu.“
„No počkej,“ ohradil se Sasta. „Jestli se nemůžu chytit ani otěží, ani hřívy, tak jak se mám na tobě udržet?“
„Budeš se držet koleny,“ vysvětloval kůň. „V tom je tajemství dobré jízdy. Stiskni moje tělo mezi koleny, jak nejvíc můžeš. Seď rovně, jako bys spolkl pravítko, a lokty drž u těla. A mimochodem, co jsi udělal s ostruhami?“
„Přidělal jsem šije na paty, co jiného,“ řekl Sasta. „Aspoň tohle vím.“
„Tak je můžeš sundat a strčit je do sedlového vaku. Možná je v Tašbánu prodáme. Hotovo? A teď si můžeš nasednout.“
„Jsi strašně veliký!“ hekl Sasta po prvním - neúspěšném - pokusu.
„Jsem prostě kůň, nic víc,“ zněla odpověď.
•24 •
* Jak se Sasta vydal do světa *
„I když podle toho, jak se na mě drápeš, by si někdo mohl myslet, že jsem stoh sena. Táák, to je lepší. Teď seď rovně a nezapomeň, co jsem ti řekl o těch kolenou. Kdo by si kdy pomyslel, že já, který jsem vedl útoky v bitvách a vyhrával závody, pojedu s takovýmhle pytlem brambor v sedle! No nic, jedeme.“ Zasmál se, ale docela dobromyslně.
Na noční cestu se vydali velice opatrně. Nejprve zamířili od rybářovy chýše přímo na jih, k malé říčce, která se tam vlévala do moře, a dali si záležet na tom, aby v blátě zanechali hodně výrazné otisky kopyt mířící na jih. Jakmile byli v polovině brodu obrátili se proti proudu a brodili se vodou, dokud nedošli asi o sto metrů dál do vnitrozemí, než stála chýše. Tam si našli hezky kamenitý kousek břehu, kde se nemohly otisknout žádné stopy, a vystoupili z řeky na severní straně. Pak, stále ještě krokem, šli k severu tak dlouho, až se chýše, jediný strom, oslí stáj i potok, zkrátka všechno, co Sasta kdy poznal, ztratilo v šedé temnotě letní noci. Celou dobu stoupali až na hřeben, na ten hřeben, který byl pro Sastu vždycky hranicí jeho světa. Ani teď neviděl, co leží před nimi, jen to, že je to krajina otevřená a travnatá. Vypadala nekonečná, divoká, osamělá a svobodná.
• 25 •
* KŮŇ A JEHO CHLAPEC «f*
„Podívej, to je krásné místo na cval, co myslíš?“ poznamenal kůň.
„Ne, radši ne,“ řekl Sasta. „Ještě ne. Já to neumím... prosím, koni... Ani nevím, jak se jmenu-jes.
„Bríhy-hinny-brinny-huhy-ha,“ odpověděl kůň.
„Tak to nikdy nedokážu vyslovit,“ prohlásil Šasta. „Můžu ti říkat Brí?“
„No, jestli to lip neumíš, tak asi budeš muset,“ souhlasil kůň. „A jak mám já říkat tobě?“
„Jmenuji se Sasta.“
„Hm,“ potřásl kůň hlavou, „a pak kdo tady má těžko vyslovitelné jméno. A pokud jde o ten cval, ještě to nevíš, ale je to mnohem snadnější než klusat, protože nemusíš vysedat. Drž se koleny a dívej se přímo dopředu, mezi moje uši. Nedívej se na zem. Když budeš mít pocit, že spadneš, tak prostě stiskni kolena pevněji a víc se narovnej. Jsi připravený? Tak vzhůru! Na sever do Narnie!“
• 26 •
Kapitola 2
Dobrodružství na cestě
O
Bylo už skoro poledne dalšího dne, když Sastu vzbudil divný pocit. Něco teplého a měkkého mu přejíždělo po obličeji. Otevřel oči a zjistil, že se dívá do dlouhé koňské tváře, nozdry a pysky se skoro dotýkaly chlapcovy tváře. Vzpomněl si na celé noční dobrodružství a posadil se. Jak to ale udělal, zasténal bolestí.
„Au, Brí,“ vypravil ze sebe, „všechno mě bolí. Celé tělo. Skoro se nemůžu hýbat.“
„Dobré ráno, maličký,“ řekl Brí. „Já jsem si myslel, že budeš trochu ztuhlý. Z pádů to být nemůže. Nebylo jich víc než tak deset dvanáct, a všechny do krásně měkké trávy, že muselo být úplné potěšení tam spadnout. A při tom jediném, kde to mohlo dopadnout špatně, tě zabrzdilo to šípkové křoví. Co takhle snídani? Já už jsem měl.“
„Dej pokoj se snídaní. Dej mi pokoj se vším,“ odsekl Sasta. „Říkám ti, že se nemůžu ani hnout.“ Kůň ho ale tak dlouho pošťuchoval hubou a jemně
• 27 •
«f> KŮN A JEHO CHLAPEC *
postrkoval kopytem, až musel vstát. Pak se rozhlédl kolem a uviděl, kde jsou. Za nimi bylo nevysoké mlází. Před nimi louka plná bílých květin. Hluboko pod nimi, tak hluboko, že zvuk příboje zněl jen velice slabě, leželo moře. Sasta ho nikdy nespatřil z takové výšky a ani ho nenapadlo, že může mít tolik barev. Napravo i nalevo se táhlo pobřeží a do vody vybíhal jeden mys za druhým. U jejich špiček bylo vidět bílou pěnu narážející na skály, ale slyšet nebylo nic. Bylo to příliš daleko. Nad hlavou jim létali racci a bylo už takové horko, že se vzduch nad zemí chvěl. Nejvíc ale Sastu překvapilo, jak je ten vzduch cítit. Dlouho nemohl přijít na to, co tu chybí. Pak si uvědomil, že tu vůbec nepáchnou ryby. Celý život totiž strávil v rybářské chýši nebo mezi sítěmi, a tak rybímu pachu ani na chvíli neunikl. Ale tenhle

nový vzduch byl tak voňavý, že na chvíli zapomněl na modřiny a rozbolavělé svaly a řekl: „Ty, Brí, neříkal jsi něco o snídani?“
„Říkal,“ odpověděl Brí. „Myslím, že v sedlových vacích něco najdeš. Jsou támhle na stromě, kam jsi je včera v noci pověsil - nebo spíš dnes časně ráno.“
Prohlédli vaky a výsledek je potěšil - masové taštičky, jen maličko okoralé, hrouda sušených
• 28 •
* Dobrodružství na cestě *
fíků a další hrouda čerstvého sýra, malá láhev vína a nějaké peníze. Dohromady kolem čtyřiceti srpků. Tolik peněz Sasta neviděl za celý život.
Sasta se opatrně, s bolestným sykáním posadil, opřel se zády o strom a pustil se do jídla. I Brí si uškubnul ještě trochu trávy, aby mu dělal společnost.
„Když použiju ty peníze, nebude to krádež?“ zeptal se Sasta.
„Vidíš,“ vzhlédl kůň s tlamou plnou trávy, „to mě nenapadlo. Svobodný a mluvící kůň samozřejmě krást nesmí. Ale podle mě je to v pořádku. Jsme vězni a zajatci na nepřátelském území. Ty peníze jsou kořist, lup. Ostatně, jak bychom si bez nich opatřili jídlo pro tebe? Předpokládám, že stejně jako ostatní lidé nemůžeš jíst trávu a oves.“
„Nemůžu.“
„Zkoušel jsi to někdy?“
„Ano, zkoušel. Vůbec jsem to nemohl polknout. A kdyby tys byl mnou, nedokázal bys to taky.“
„Vy jste ale zvláštní tvorové, vy lidé,“ podotkl Brí.
Když Sasta dojedl snídani (nejlepší, jakou kdy v životě měl), řekl Brí: „Myslím, že se ještě půjdu trochu poválet v trávě, než mi nasadíš sedlo.“ A také to udělal. „To je příjemné, to je moc pří-
• 29 •
* KŮŇ A JEHO CHLAPEC ¦
jemné,“ pochvaloval si, když si drbal záda o trávník a kopal \šemi čtyřmi ve vzduchu. „Měl bys to taky zkusit, Sasto,“ frkal. „Je to ohromně osvě-
V • • • Li
ZUJÍCÍ.
Šasta se rozesmál a vyrazil ze sebe: „Ty ale vypadáš legračně, takhle na zádech!“
„To tedy nevypadám,“ ohradil se Brí. Pak se ale náhle převalil na bok, zvedl hlavu, trochu zafrkal a upřeně se íadíval na Sastu.
„Opravdu to vypadá směšně?“ zeptal se s obavou v hlase.
„Ano, vypadá,“ odpověděl Sasta. „Ale na tom přece vůbec nezáleží.“
„Co myslíš,“ uvažoval Brí nahlas, „nemůže to být něco, co tnluvící koně nikdy nedělají? Hloupé šaškování, které jsem se naučil od těch němých koní? Bylo bj to hrozné, kdybych se vrátil do Nar-nie a zjistil, íe jsem pochytil spoustu nevhodných a špatných návyků. Co myslíš, Sasto? Ale vážně. Nešetři mě. Myslíš si, že skuteční, svobodní koně, myslím ti mlívící, se taky válejí?“
„Jak to mám vědět? Ostatně, být tebou, asi bych si tím relámal hlavu. Nejdřív se tam musíme dostat. Znáš cestu?“
„Trefím do Tašbánu. Potom přijde poušť. Ale přes tu se ně^ak dostaneme, neboj se. No a pak už
•30 •
* Dobrodružství na cestě *
před sebou uvidíme severní hory. Jen si to představ, na sever do Narnie! Pak už nás nezastaví nic. Ale budu rád, až mineme Tašbán. Čím dál od měst, tím bezpečněji.“
„A nemůžeme se Tašbánu vyhnout?“
„To bychom si museli hodně zajet do vnitrozemí a tam je obdělávaná půda a spousta velkých silnic a tam se nevyznám. Ne, budeme se muset držet pobřeží. Tady nahoře nepotkáme nikoho kromě ovcí, králíků, racků a několika ovčáků. A když už je o tom řeč, co takhle vyrazit?“
Sastu strašně bolely nohy, když koně sedlal a lezl znova do sedla, ale Brí byl na něj hodný a celé odpoledne šel pomalu. Když se zešeřilo, sestoupili po příkré stezce do údolí a objevili tam vesnici. Sasta sesedl a vydal se do vesnice pěšky. Koupil bochník chleba, cibuli a ředkvičky a kůň mezitím vesnici oběhl přes pole a počkal na chlapce na druhé straně. A tak to dělali každý druhý večer.
Pro Sastu to byl nádherný čas a den ode dne se mu to líbilo víc, svaly se mu zpevňovaly, a padal už mnohem méně. Brí ovšem stále tvrdil, že sedí v sedle jako pytel mouky. „I kdyby to bylo bezpečné, ty mládě, tak bych se stejně styděl objevit se s tebou na hlavní silnici,“ říkával mu.
• 31 •
* KŮN A JEHO CHLAPEC *
Přesto byl Brí trpělivý učitel. Nikdo neumí učit jízdě na koni tak dobře jako sám kůň. Sasta se naučil cválat, klusat, skákat a udržet se v sedle, když kůň nečekaně zastaví nebo odskočí stranou. „V bitvě je to potřeba každou chvíli,“ vysvětloval Brí. Sasta ho pak obvykle prosil, aby mu vyprávěl o bitvách a válkách, do nichž nosil tarkána. A Brí vyprávěl o dlouhých pochodech a o brodění přes prudké řeky, o útocích a divokých bojích mezi znepřátelenými oddíly jezdectva, v nichž se váleční koně bili stejně jako lidé, protože to všechno byli divocí hřebci, cvičení k tomu, aby kousali a kopali a aby se v pravou chvíli vzepjali, takže rána meče nebo bojové sekery dopadla na soupeřovu přilbu nejen vahou útočícího jezdce, ale i vahou jeho koně. Brí ale moc nechtěl vyprávět o válkách, o kterých by byl Sasta rád slyšel mnohem víc. „Nemluv o nich, mládě,“ říkával. „To byly jen tisrokovy války a já jsem v nich bojoval jako otrok a němé zvíře. Něco jiného by byly nar-nijské války, kde bych se mohl bít jako svobodný kůň mezi vlastními! To by byly

války, o kterých by stálo za to vyprávět. Na sever do Narnie! Brí-hahá!Bro-hó!“
Sasta brzo pochopil, že když kůň začne mluvit takhle, musí se připravit na jízdu tryskem.
• 32 •
* Dobrodružství na cestě *
Putovali už celé týdny a Šasta dávno přestal počítat zátoky a mysy, vesnice a řeky, které za tu dobu míjeli. Jednou prospali celý den a za měsíčné noci vyrazili na cestu. Útesy nad mořem nechali za zády a jeli teď po široké pláni, necelý kilometr po levici měli les, asi stejně daleko napravo šumělo moře, skryté za nízkými písečnými dunami. Pokračovali tak asi hodinu, občas klusem, občas krokem, když se Brí náhle zastavil.
„Co se děje?“ ptal se Šasta.
„„Pšššt!“ natáhl Brí krk a zaškubal ušima. „Neslyšíš nic? Poslouchej.“
„To znělo jako jiný kůň, mezi námi a lesem,“ řekl asi po minutě naslouchání Sasta.
„To je jiný kůň,“ potvrdil Brí. „A to se mi právě nelíbí.“
„Nejspíš nějaký sedlák, co jede pozdě domů, ne?“ řekl Sasta a zívl.
„To mi nevykládej,“ okřikl ho kůň. „Takhle sedláci nejezdí. A selští koně taky ne. Copak to nepoznáš po zvuku? Ten kůň je prvotřídní. A jede na něm skutečný jezdec. Já ti řeknu, Sasto, co to je. Tam u lesa je nějaký tarkán. Ne na válečném koni, na to je moc lehký. Já bych řekl, že jede na plnokrevné klisně.“
• 33 •
* KŮŇ A JEHO CHLAPEC *
„No, ať je to, kdo je to, teď se zastavil,“ upozornil Sasta. „Máš pravdu,“ kývl Brí. „A pročpak se zastavil, právě když jsme se zastavili také? Sasto, chlapče, já si myslím, že nás někdo sleduje.“
„Co budeme dělat?“ zeptal se Sasta ještě tišeji než dřív. „Myslíš, že nás nejen slyší, ale i vidí?“
„Dokud se vůbec nebudeme hýbat, v tomhle světle nás vidět nemůže,“ odpověděl Brí. „Ale koukni se! Támhle je mrak a brzy zakryje měsíc. Hned potom co nejrychleji a nejtišeji vyrazíme doprava, na pobřeží. Když bude nejhůř, můžeme se vždycky schovat mezi dunami.“
Počkali si na mrak a potom, nejdřív krokem, později lehkým klusem, zamířili k moři.
Mrak byl větší a temnější, než to zpočátku vypadalo, a brzy se úplně setmělo. Sasta si říkal, že už brzy budou na pobřeží, když se náhle ze tmy ozval příšerný zvuk. Takový dlouhý ukrutný řev, zároveň teskný a divoký. Brí okamžitě odskočil stranou a hnal se do vnitrozemí tryskem, jakého jen byl schopen.
„Co je to?“ lapal Sasta po dechu.
„Lvi!“ odpověděl Brí, aniž by zpomalil nebo otočil hlavu.
Divokým tryskem se hnali tmou, až konečně uviděli potok, Brí se do něj vrhl a teprve na druhé
• 34 •
* Dobrodružství na cestě ¦
straně se zastavil. Šasta si všiml, že se třese a je celý zpocený.
„Voda snad tu bestii svede z naší stopy,“ funěl Brí, když znova popadl dech. „Teď můžeme chvíli jít krokem.“
Šli dál a Brí najednou řekl: „Sasto, stydím se za sebe. Vyděsil jsem se úplně stejně jako obyčejný němý kalormenský kůň. Opravdu. Vůbec si nepřipadám jako mluvící kůň. Nevadí mi meče a kopí a šípy, ale tohle... tahle stvoření nesnesu. Poběžím teď chvilku klusem.“
Neuběhla ani minuta a pustil se opět do trysku, a nebylo divu. Řev se totiž ozval znovu, tentokrát zleva, od lesa.
„Jsou dva,“ naříkal Brí.
Běželi dlouhou dobu a žádný lví řev už se neozval. Sasta ale slyšel něco jiného: „Poslyš, ten druhý kůň se svým jezdcem asi běží vedle nás. Jsou blízko!“
„Tím lip,“ funěl Brí. „Veze tarkána... ten má meč a ochrání nás.“
„Ale Brí,“ protestoval Sasta. „Když nás chytí, budeme na tom stejně, jako kdyby nás sežrali lvi. Aspoň já. Mě nejspíš pověsí za krádež koně.“ Sasta se bál lvů méně než Brí, protože opravdového lva nikdy neviděl; Brí ano.
• 35 •
* Kůň a jeho chlapec *
Brí místo odpovědi jen frknul, ale přece jen si to namířil trochu víc doprava. Bylo to zvláštní, ale ten druhý kůň v téže chvíli zamířil doleva, takže brzo se vzdálenost mezi nimi hodně zvětšila. Vzápětí se ale znovu ozvali oba lvi, těsně po sobě, jeden zprava a druhý zleva. To donutilo koně zase se přiblížit. Lví řev zněl příšerně blízko a zdálo se, že zvířata uhánějícím koním bez potíží stačí. Potom mrak zmizel a v jasném měsíčním světle bylo všechno vidět bezmála jako ve dne. Oba koně a jezdci cválali těsně vedle sebe, hlava vedle hlavy, hruď vedle hrudi, skoro jako na dostizích. Brí dokonce později řekl, že úžasnější závod Kalor-men ještě neviděl.
Sasta už se považoval za ztraceného a jen přemýšlel, jestli lvi zabíjejí hned, nebo jestli si se svou kořistí hrají jako kočka s myší, a jak moc to bude bolet. Ale přitom, jak to člověk někdy v nejděsivějších chvílích dělává, si všímal i všeho kolem. Viděl, že jezdec vedle nich je malý a štíhlý, má na sobě blyštivou zbroj a jede nádherně. Vousy neměl.
Před nimi se najednou objevila nějaká lesklá plocha. Než si stačil Sasta uvědomit, co to je, měl ústa plná slané vody. To lesklé byla dlouhá mořská zátoka. Oba koně plavali, hladina dosahovala
• 36 •
* Dobrodružství na cestě *
Šastovi až po kolena. Ze břehu se ozval vzteklý řev a když se Sasta obrátil, uviděl na břehu přikrčenou velikou, huňatou, děsivou siluetu. Byla ale jen jedna. „Toho druhého lva jsme asi setřásli,“ pomyslel si.
Lev patrně usoudil, že mu tahle kořist za namočení nestojí; přes vodu se je pronásledovat nepokusil. Oba koně se bok po boku dostali do poloviny zátoky a protější břeh už byl jasně vidět. Tarkán zatím neřekl ani slovo. „Určitě začne,“

myslel si Sasta, „jen co budeme na břehu. Co mám říct? Asi bych si měl rychle něco vymyslet.“
Pak najednou ke svému překvapení zaslechl rozhovor.
„Já jsem strašně unavená,“ řekl jeden hlas.
* KŮŇ A JEHO CHLAPEC *
„Nedělej hlouposti, Hwin, a drž jazyk za zuby,“ napomenul ho ten druhý.
„To se mi snad zdá,“ pomyslel si Sasta. „Přísahal bych, že ten druhý kůň mluvil.“
Krátce nato mohli koně přestat plavat a jen se brodili, a nakonec vystoupili na protější břeh zátoky. Voda z nich jen crčela a pod nohama skřípaly kamínky drcelé osmi kopyty. Tarkán se kupodivu nezačal na nic vyptávat, dokonce se na Sastu ani nepodíval, jen pobídl koně, aby hned pokračoval dál. Brí ale druhému koni okamžitě zastoupil cestu.
„Brí-ho-ha!“ odfrkl. „Pomalu! Já jsem vás slyšel, víte? Nemá cenu nic předstírat, madam. Já jsem vás slyšel. Vy jste mluvící kůň, kůň z Narnie, stejně jako já.“
„A co je ti do toho, jestli je?“ obořil se na něj zprudka cizí jezdec a výhružně položil ruku na jílec meče. Ten hlas ale zase něco prozradil Sastovi.
„Vždyť je to jenom holka!“ zvolal.
„A co, jestli jsem jenom holka?“ odsekla cizinka. „Ty jsi zase jenom kluk, drzý venkovský kluk, nejspíš otrok, který ukradl pánovi koně.“
„Co ty o tom můžeš vědět?“ nedal se Sasta.
„On není zloděj, malá tarkíno,“ vložil se do toho Brí. „Nebo jestli tu došlo k nějaké krádeži, mohla
• 38 •
* Dobrodružství na cestě 4*
bys právě tak dobře říct, že jsem já ukradl jeho. A nemůžeš si přece myslet, že když potkám dámu své vlastní rasy v cizí zemi, nechám ji jen tak odejít! Chci si s ní promluvit, to je přece přirozené!“
„Také si to myslím,“ souhlasila klisna.
„Kdybys tak chvíli dokázala mlčet, Hwin,“ stěžovala si dívka. „Podívej, do jakých nepříjemností jsi nás dostala.“
„Proč do nepříjemností?“ namítl Sasta. „Můžete odjet, kdy budete chtít. My vás držet nebudeme.“
„To tedy nebudete,“ odsekla dívka.
„Lidé jsou strašně hádavá stvoření,“ řekl Brí klisně. „Jsou stejně nemožní jako mezci. Pojďme aspoň my mluvit trochu rozumně. Předpokládám, madam, že váš osud je stejný jako můj. Lapili vás v časném mládí a pak vás drželi roky v otroctví v Kalormenu?“
„Přesně tak, pane,“ odpověděla klisna s melancholickým zaržáním.
„A teď... utíkáte?“
„Řekni mu, ať se stará o svoje, Hwin,“ řekla dívka.
„Nic takového mu neřeknu, Aravis,“ stáhla klisna uši dozadu. „Je to právě tak můj útěk jako tvůj. A já jsem si jistá, že ušlechtilý válečný kůň,
• 39 •
¦ KŮŇ A JEHO CHLAPEC *
jako je tenhle, nás nezradí. Pokoušíme se uniknout a dostat se do Narnie.“
„My samozřejmě také,“ potvrdil Brí. „Ale to jste patrně okamžitě uhodla. Malý chlapec v obyčejném roztrhaném oblečení, který jede, nebo se pokouší jet, na válečném koni, nemůže být nic jiného než uprchlík. A urozená tarkína, která jede sama a v noci, oblečená ve zbroji svého bratra, a která si nic nepřeje víc, než aby si všichni hleděli svého a na nic její neptali... tedy jestli tohle není podezřelé, tak já jsem obyčejný tažný kůň!“
„No tak dobře,“ řekla Aravis. „Uhodl jsi. Hwin a já utíkáme. Snažíme se dostat do Narnie. A co má být?“
„Ovšem co nám v tom případě brání jet společně?“ zeptal se Brí. „Věřím, madam Hwin, že přijmete pomoc a ochranu, kterou vám mohu po dobu naší společné cesty nabídnout.“
„Proč mluvíš s mým koněm a ne se mnou?“ zeptala se dívka.
„Odpusť, tarkíno,“ řekl Brí a maličko přitom stáhl uši dozadu, „ale to je kalormenská řeč. My jsme svobodní Narniané, Hwin a já, a pokud i ty chceš být svobodnou Narniankou, nemůže být Hwin tvým koněm. Stejně tak se dá říct, že ty jsi jejím člověkem.“
•40*
* Dobrodružství na cestě *
Dívka otevřela ústa, aby něco řekla, a pak se zarazila. Bylo jasné, že takhle o tom nikdy nepřemýšlela.
Po chvilce řekla: „Ale stejně nevím, jestli je to rozumné cestovat společně. Nebudeme pak nápadní a nevšimnou si nás?“
„Naopak,“ odpověděl Brí a klisna dodala: „Ano, pojeďme spolu. Budu se cítit mnohem lépe. My přece ani nevíme jistě, kudy se tam jede. Takový mohutný válečník si jistě poradí lépe než my.“
„No tak, Brí,“ namítl Sasta, „nech je jet, kam chtějí. Nevidíš, že o nás nestojí?“
„Ale ano,“ opravila ho Hwin.
„Tak podívej,“ řekla dívka. „Jet s tebou by mi nevadilo, pane válečný koni, jenže co ten kluk? Jak mám vědět, že to není špeh?“
„Proč neřekneš rovnou, že si myslíš, že pro tebe nejsem dost dobrý?“ vyjel na ni Sasta.
„Mlč, Šasto,“ okřikl ho Brí. „Ta otázka je celkem rozumná. Já se za chlapce zaručím, tarkíno. Ke mně se vždycky choval upřímně a jako dobrý přítel. A rozhodně pochází buď z Narnie, nebo z Archenlandu.“
„No tak dobře. Pojedeme společně.“ Sastovi ale neřekla nic a bylo jasné, že ji zajímá jen Brí, ne on.
•41 •

* KŮN A JEHO CHLAPEC *
„Výborně!“ pochvaloval si Brí. „A teď, když nás před těmi strašnými zvířaty chrání voda, mohli byste nám vy lidé sundat sedla. Trochu si odpočineme a navzájem si povíme, jak to s námi bylo.“
Obě děti odsedlaly své koně, hřebec i klisna se pustili do trávy. Aravis vytáhla ze sedlového vaku docela dobré jídlo a nabídla Šastovi. Ten byl ale ještě pořád uražený, a tak poděkoval a prohlásil, že nemá vůbec hlad. Snažil se chovat vybraně a vznešeně, nebo si aspoň myslel, že se tak chová, ale protože v rybářské chýši se obvykle člověk vznešeným způsobům nenaučí, vypadal směšně. Tušil to, a tak byl ještě nabručenější a celý nesvůj.
Oba koně se naopak velmi rychle spřátelili. Vzpomínali na stejná místa v Narnii - „ty louky nahoře nad Bobří hrází!“ - a zjistili, že jsou vlastně vzdálení příbuzní z třetího kolena. Oba lidé si připadali trochu jako páté kolo od vozu. Pak ale Brí dívku vybídl: „Tarkíno, vyprávěj nám svůj příběh. A nespěchej.“
Aravis začala vyprávět. Seděla přitom zcela bez hnutí a používala i maličko jiný tón hlasu než normálně. V Kalormenu se totiž vyprávění příběhů, ať pravdivých, nebo vymyšlených, lidé odmala učí, stejně jako děti v Anglii se učí psát slohové


práce. Rozdíl je v tom, že příběhy lidé chtějí poslouchat, ale neznám nikoho, kdo by toužil číst slohové práce.
Kapitola 3
Ubraň Tašbánu
O
Jsem tarkína Aravis,“ začala dívka, „a jsem jedinou dcerou tarkána Kidraše, syna tarká-na Rištiho, syna tarkána Kidraše staršího, syna tisroka Ilsombrega, syna tisroka Ardíba, který odvozuje svůj původ v přímé linii od boha Tase. Můj otec vládne provincii Kalavar a je jedním z těch, kdo smějí stát s botami na nohou před tváří samotného tisroka, kéž žije věčně. Moje matka, nechť jí bohové dopřejí pokoj, zemřela a můj otec si vzal za manželku jinou ženu. Jeden z mých bratrů padl v boji proti vzbouřencům daleko na západě a ten druhý je ještě dítě. Druhá manželka mého otce, moje macecha, mě nenáviděla, sluneční svit jí před očima temněl, kdykoli mě viděla. Proto přesvědčila mého otce, aby mne přislíbil za manželku tarkánu Ahoštovi. Ahošta je nízkého původu, ačkoli v posledních letech se vetřel do přízně tisrokovy, kéž žije věčně, tím, že mu lichotil a mazaně radil, a byl teď jmenován tar-kánem a pánem mnoha měst a je pravděpodobné,


že bude vyvolen za příštího velkého vezíra, až současný velký vezír zemře. A co hůř, je mu přes šedesát let, na zádech má hrb a jeho tvář připomíná tvář opičí. Je ale bohatý a mocný a protože se za něj přimlouvala macecha, poslal za ním můj otec posly a nabídl mu mou ruku. Ahošta ji přijal a vzkázal, že se se mnou ožení ještě letos, uprostřed léta.
Když mi tuto zprávu přinesli, sluneční svit mi před očima ztemněl, ulehla jsem na lůžko a celý den jsem plakala. Druhý den jsem ale vstala, omyla si tvář, nechala jsem osedlat svou klisnu Hwin a vyjela jsem z domu. Vzala jsem s sebou ostrou dýku, kterou nosíval můj bratr v západních válkách. Dojela jsem na opuštěnou mýtinu v lese, daleko od lidských obydlí, sesedla jsem z Hwin, své klisny, a vytasila dýku. Pak jsem rozhalila svůj šat na srdci a modlila jsem se ke všem bohům, abych se co nejdříve po smrti setkala se svým bratrem. Ale dřív, než jsem obrátila dýku proti sobě, Hwin promluvila hlasem lidských dcer a řekla mi: ‚Paní moje, nevyhledávej záhubu, vždyť budeš-li žít, může tě ještě potkat štěstí, ale všichni mrtví jsou mrtví stejně/“
„Neřekla jsem to ani zdaleka tak hezky,“ podotkla klisna.


„Mlčte, madam, prosím, mlčte,“ řekl Brí, který příběh poslouchal s velikým potěšením. „Vypráví to vznešeným kalormenským stylem a žádný vypravěč na tisrokově dvoře by to nedokázal lépe. Pokračuj prosím, tarkíno.“
„Když jsem uslyšela svou klisnu promluvit lidskou řečí,“ pokračovala Aravis, „myslela jsem si, že strach ze smrti mi zmátl rozum a že mám halucinace. Styděla jsem se, protože nikdo, kdo pochází z tak vznešeného rodu jako já, by se neměl smrti bát o nic víc než bodnutí komára. Podruhé jsem tedy zvedla dýku, ale Hwin ke mně přistoupila, sklonila hlavu mezi mne a dýku a mluvila mi do duše převýbornými slovy, kárala mě, jako matka kára svou dceru. Můj úžas byl tak veliký, že jsem zapomněla na smrt i na Ahoštu a řekla jsem:,Klisno moje, jak ses naučila mluvit jako jedna z dcer lidských?' A Hwin mi vyprávěla o Narnii, kde žijí zvířata, která mluví, a zeji samotnou odtud unesli lupiči, když byla ještě malým hříbětem. Vyprávěla mi o lesích a vodách Narnie a o velikých lodích a já jsem jen povzdychla: , Ve jménu Tase a Azarot a Zardíny, paní noci, velice si přeji být v té zemi Narnii/ ‚0 paní/ odpověděla klisna, ‚kdybys byla v Narnii, byla bys šťastná, protože v té zemi se žádná dívka nemusí vdávat proti své vůli.'


Rozmlouvaly jsme dlouho, až se do mého srdce vrátila naděje a já jsem byla ráda, že jsem se nezabila. S Hwin jsme se dohodly, že spolu tajně odjedeme, a připravily jsme plán. Vrátily jsme se domů, já jsem si oblékla své nejlepší šaty a zpívala a tančila před otcem; předstírala jsem, že mám velikou radost ze svatby, kterou pro mne dojednal. Pak jsem řekla: ‚0 můj otče, potěcho mého zraku, dej mi svůj souhlas a svolení, abych mohla sama, jen s jednou ze svých dívek, odejít na tři dny do lesa a obětovat tam Zardí-ně, paní noci a ochránkyni panen, jak se to pro urozené dívky sluší a patří, mají-li přestat sloužit Zardíně a vstoupit do manželství.' A on odpověděl: ‚0 má dcero, potěcho mého zraku, staniž se tak/
Potom jsem navštívila nejstaršího z našich otroků, sekretáře mého otce, který si se mnou vždycky hrál a choval mě,

když jsem byla ještě malá. Miloval mě víc než vzduch a světlo. Vynutila jsem si na něm slib, že bude mlčet, a poprosila jsem ho, aby napsal jeden dopis. Plakal a žadonil, abych své rozhodnutí změnila, ale nakonec sklonil hlavu a řekl: ‚Slyším a poslechnu/ Vyplnil mou vůli, já jsem dopis zapečetila a ukryla ho na prsou.“
„Co bylo v tom dopise?“ chtěl vědět Šasta.
• 47 •
* KŮŇ A JEHO CHLAPEC *
„Mlč, mládě,“ napomenul ho Brí. „Kazíš příběh. Ona nám to řekne, až přijde vhodná chvíle. Pokračuj, tarkíno.“
„Dívce, která se mnou měla jít do lesů provést obřady k uctění Zardíny, jsem přikázala, aby mne vzbudila brzo ráno. Pak jsme se spolu veselily, tančily jsme, pily jsme víno. Do jejího poháru jsem ale přimíchala silný odvar, po kterém se spí celý den a noc. Jakmile všichni usnuli a v domě byl klid, vstala jsem a oblékla si zbroj svého bratra, kterou jsem schovávala jako památku na něj. Do opasku jsem vložila všechny své peníze a několik nejdražších šperků a sbalila si nějaké jídlo na cestu, osedlala jsem sama klisnu a za druhé noční hlídky jsem odjela. Ne do lesa, jak si myslel můj otec, ale na sever a na východ do Tašbánu.
Věděla jsem, že mě otec po tři dny a možná i déle nebude hledat. Čtvrtého dne jsme dorazily do města Azim Balda. Azim Balda stojí na křižovatce mnoha cest a vyjíždějí odtud na bystrých koních poslové tisrokovi, kéž žije věčně, do všech koutů říše. K právům a privilegiím vyšších tarkánů patří, že smějí jejich prostřednictvím také posílat své listy. Šla jsem tedy k veliteli poslů v paláci císařské pošty v městě Azim Balda a řekla jsem: ‚0 rozesílateli zpráv, zde je dopis od mého strýce
• 48 •
* U BRAN TAŠBANU *
tarkána Ahošty pro tarkána Kidraše, pána Kala-varu. Vezmi těchto pět srpků a nech jej k němu poslat.' A velitel sklonil hlavu a řekl: ‚Slyším a poslechnu.'
Dopis vypadal, jako by ho byl napsal sám Ahoš-ta. Stálo v něm: ‚Tarkán Ahošta tarkánu Kidra-šovi. Buď pozdraven a mír s tebou. Ve jménu Tase nepřemožitelného, neúprosného. Oznamuji ti, že jsem se vypravil na cestu do tvého domu, abych uzavřel smlouvu manželskou, dojednanou mezi mnou a tvou dcerou tarkínou Aravis. Cestou se zlíbilo štěstěně a bohům svést naše cesty v lese, když ukončila obřady a oběti Zardíně, jak se dívkám sluší a patří. Když jsem se dozvěděl, kdo ona je, zaradovalo se mé srdce nad její krásou a rozumem a já vzplanul láskou tak velikou, že by sluneční svit v mých očích potemněl, kdybych se s ní neoženil okamžitě. Proto jsem připravil nezbytné oběti a oženil jsem se s tvou dcerou hned v tu hodinu, kdy jsem ji potkal, a navrátil jsem se s ní do svého domu. Oba tě prosíme a žádáme, abys sem přijel tak rychle, jak je ti jen možno, abychom se potěšili tvou tváří a řečí, a také abys s sebou přivezl věno mé manželky, které pro své veliké výdaje bezodkladně žádám. A protože ty a já jsme jako bratři, doufám, že se na nás ne-
• 49 •
¦ KŮŇ A JEHO CHLAPEC *
zlobíš pro rychlost našeho sňatku. Omluvou ať je nám naše veliká láska. Poroučím tě do ochrany všech bohů/
Když jsem dopis poslala, rychle jsme s mou klisnou pokračovaly z Azim Baldy dál. Věděla jsem, že můj otec, až dostane ten dopis, Ahoštovi odpoví nebo za ním pojede sám. A že dřív, než se všechno prozradí, budu už za Tašbánem. A to je celý můj příběh až do dnešní noci, kdy mne pronásledovali lvi a kdy jsem potkala vás.“
„Co se stalo s tou dívkou... s tou, cos ji uspala?“ zeptal se Sasta.
„Nejspíš dostala výprask za to, že zaspala,“ odpověděla chladně Aravis. „Ale je spojencem mé macechy, patří jí to.“
„Ale to přece není fér,“ namítl Sasta.
„Nic jsem nedělala proto, abys z toho měl radost ty,“ odsekla Aravis.
„Ještě jednu věc v tom příběhu nechápu,“ nedal se Sasta. „Nejsi přece dospělá, rozhodně nejsi starší než já. Spíš mladší. Jak se můžeš v tomhle věku vdávat?“
Aravis neřekla nic, ale Brí ho okamžitě napomenul: „Nedávej najevo svou nevědomost, Sasto. Ve vznešených tarkánských rodinách se dívky vždycky vdávají v tomhle věku.“
• 50 •
«$> U BRAN TASBANU *
Šasta se začervenal. Byla tma a ostatní to nemohli vidět, přesto se cítil bídně. Pomyslel si, že ho kůň nemusel před ostatními tak shodit. Aravis chtěla na oplátku slyšet příběh druhé strany. Brí vyprávěl a Sastovi připadalo, že zbytečně podrobně popisoval jeho pády a špatnou jízdu. Ještě že se Aravis nesmála. Když Brí jejich příběh dovyprávěl, šli všichni spát.
Druhý den všichni čtyři, dva lidé a dva koně, pokračovali v cestě společně. Sasta si v duchu pomyslel, že bylo mnohem lepší, když cestovali sami. Teď se totiž bavili pořád jen Brí a Aravis. Brí žil v Kalormenu dlouhou dobu a odjakživa býval mezi tarkány a tarkánskými koňmi, a samozřejmě znal spoustu lidí i míst, která znala i Aravis. Ta každou chvíli říkala něco jako: „Ale jestli jsi byl v bitvě u Zulindrehu, tak jsi musel vidět mého bratrance Alimaše.“ A Brí na to odpověděl: „No ano, Alimaš, ale on byl jen velitelem vozatajů. S vozataji ani s jejich koňmi jsem já nikdy moc nedržel. Kavalerie je přece jen něco jiného. Alimaš sám je ale velký šlechtic. Po dobytí Tíbe-
• 51 •
* KŮŇ A JEHO CHLAPEC *
thu mi naplnil pytlík na krmení samým cukrem.“ Jindy zase Brí vyprávěl: „To léto jsem byl u jezera Mezríl.“ A Aravis na to: „Mezríl! Tam mám přítelkyni, tarkínu Lasaralin. To je krásné místo! A ty zahrady, a hlavně Údolí tisíce vůní!“ Brí nechtěl Sastu nijak odstrčit, i když Sasta si to občas myslel. To prostě jinak nejde, když s tím druhým znáte hodně společných věcí a míst, musíte o nich zkrátka mluvit, a když je s vámi někdo třetí, moc ke slovu se nedostane.
Klisna Hwin se před zkušeným válečným koněm, jako byl Brí, trochu styděla, a tak mluvila jen málo. A Aravis na Sastu

nemluvila skoro vůbec.
Brzo ovšem museli řešit jiné věci. Blížili se k Tašbánu. Všichni hovor o této překážce neustále odkládali, ale teď už to nešlo. Vesnice tu byly větší a bylo jich hodně, po silnicích chodilo pořád plno lidí. Putovali už skoro jen v noci a ve dne se skrývali, jak nejlépe to šlo. Kdykoli byli sami, dohadovali se, co udělají, až se dostanou k Tašbánu.
• 52 •
* U BRAN TASBANU «S*
Během těchto debat začala být Aravis k Šastovi o malinko, ale jen nepatrně, milejší. Člověk obvykle vychází s ostatními lépe, když se plánuje, než když se klábosí o všem a o ničem.
Brí navrhl, aby si domluvili jedno místo, kde se sejdou, pokud by měli tu smůlu a při průjezdu městem je něco rozdělilo. Nejlepší by prý byly hrobky dávných králů na samém kraji pouště. „Vypadají jako veliké kamenné úly," vysvětloval. „Rozhodně je nemůžete minout. A hlavně, nikdo z Kalormenu se k nim ani nepřiblíží, protože si všichni myslí, že tam straší, a bojí se." Aravis chtěla vědět, jestli tam opravdu straší. Brí na to ale řekl, že on je svobodný narnijský kůň a na takové kalormenské povídačky nevěří. Sasta se přidal, že on také není z Kalormenu a že na ty staré historky o strašidlech nedá, ani co by se za nehet vešlo. Nebyla to tak docela pravda. Na Aravis to ale docela udělalo dojem, i když v té chvíli ji to také trochu nazlobilo, a řekla, že ani ona se samozřejmě žádných strašidel nebojí. Dohodli se tedy, že se sejdou u hrobek na druhé straně Tašbánu. Všichni měli dobrý pocit, jak to pěkně vyřešili, ale jen do chvíle, kdy jim Hwin skromně připomněla, že důležitější než to, kam půjdou z Tašbánu, je způsob, jak jím projdou.
• 53 •
* KŮŇ A JEHO CHLAPEC *
„To si domluvíme zítra, madam," řekl Brí. „Teď je čas trochu se prospat."
Druhý den ale nebyli o nic moudřejší. Aravis nejdřív navrhla, aby v noci přeplavali řeku pod Tašbánem a městu se tak vyhnuli. Brí ale přišel hned se dvěma důvody, proč to nedělat. Jeden byl ten, že ústí řeky je velice široké a že by prý Hwin tak dlouho plavat nedokázala, zvlášť s jezdkyní na hřbetě. (Upřímně řečeno si myslel, že by to bylo příliš i na něj, ale to nahlas neřekl.) Druhý důvod byl, že na řece bude kotvit spousta lodí, a každý, kdo z paluby některé lodi uvidí kolem plavat dva koně, začne být zvědavý.
Sasta navrhoval jít proti proudu dál, až nad Taš-bán, a přes řeku se vydat v místě, kde je užší. Brí ale vysvětlil, že po obou březích řeky se táhnou daleko a daleko samé zahrady a letní sídla, ve kterých žijí tarkáni a tarkíny, a ti jezdí po všech silnicích v okolí a pořádají na řece slavnosti. A kdyby nikde jinde na světě, tady by nejspíš někdo poznal Aravis a možná i jeho samého.
„Měli bychom se přestrojit," radil Sasta.
Hwin zase řekla, že by bylo nejlepší projet přímo městem od jedné brány ke druhé, protože v davu nebudou tak nápadní. S přestrojením ale souhlasila. Navrhla, aby se děti oblékly do hadrů, aby
• 54 •
* U BRAN TAŠBÁNU *
vypadaly jako venkované nebo otroci. A všechno jejich vlastní oblečení a zbroj a sedla by se mohlo uvázat na hřbety koní. Děti by pak mohly předstírat, že jen vedou koně s těžkým nákladem.
„Moje milá Hwin!" ušklíbla se pohrdlivě Ara-vis. „Přece si nemyslíš, že by někdo mohl Brího považovat za něco jiného než za válečného koně, ať ho namaskuješ jakkoliv?"
„Moje řeč," souhlasil Brí, odfrkl a maličko stáhl uši.
„Já vím, že to není moc dobrý plán," připustila Hwin, „ale myslím, zeje to naše jediná šance. Už celé věky nás nikdo nehřebelcoval a nejsme si ani trochu podobní, aspoň já ne. Když se pořádně obalíme blátem a půjdeme se sklopenou hlavou, jako když jsme unavení a líní, a když skoro nebudeme zvedat nohy, tak si nás třeba nikdo nevšimne. A také ocasy se musí zkrátit, ne rovně, ale nepravidelně."
„Drahá madam," namítl Brí. „Představila jste si, jak velice nepříjemné bude dorazit do Narnie v takovém stavu?"
„Řekla bych," odpověděla Hwin pokorně (byla to totiž velmi rozumná klisnička), „že nejdůležitější je vůbec se tam dostat."
I když se její plán nikomu moc nelíbil, nakonec s ním museli souhlasit. Byl dost složitý a bylo
• 55 •
* KŮN A JEHO CHLAPEC *
kvůli němu potřeba - Šasta tomu říkal „krást", Brí „kořistit". Toho večera se na jedné farmě ztratilo pár pytlů a druhý den zase na jiné stočené lano. Jen otrhané chlapecké šaty pro Aravis se musely v jedné vesnici poctivě koupit a zaplatit. Sasta se s nimi triumfálně vrátil, právě když zapadalo slunce. Ostatní na něj čekali mezi stromy na úpatí zalesněných kopců, které jim ležely v cestě. Všichni byli celí rozčilení, protože tohle byl poslední kopec; za jeho vrcholem už je čekal Tašbán.
„Kdybychom tak už byli bezpečně za městem," zabručel Sasta k Hwin.
„Kéž by, kéž by," odpověděla procítěně Hwin.
Tu noc stoupali do hor po klikaté stezce dřevorubců. Když dorazili na vrchol hory, v údolí pod sebou spatřili tisíce světel. Sasta neměl ani ponětí, jak takové velké město vypadá, a tak byl trochu vylekaný. Navečeřeli se a děti pak na chvíli usnuly. Koně je ale velice brzo vzbudili.
Na nebi byly ještě hvězdy a tráva byla hrozně chladná a mokrá, ale nad mořem začínalo svítat. Aravis poodešla do lesa a vrátila se v otrhaných šatech. Vypadala divně. Její šaty, zbroj, štít, šavli, obě sedla a ostatní přepychovou výbavu koní pak uložili do pytlů. Brí a Hwin se mezitím co nejvíc
• 56 •
* U BRAN TASBANU *

zašpinili a rozcuchali a už zbývalo jen zkrátit jim ocasy. Neměli k tomu jiný nástroj než šavli, kterou musela Aravis znovu vylovit z jednoho vaku. Slo to pomalu a pro koně to bylo dost nepříjemné.
„Pro všechno na světě!“ naříkal Brí. „Kdybych nebyl mluvící kůň, tak bych tě asi kopnul! Myslel jsem, že to ořežeš, ne vytrháš. To je ale hrozný pocit.“
V šeru špatně viděli a prsty měli zkřehlé, ale přesto nakonec všechno zvládli. Veliké rance byly přivázané na koních, koně dostali místo uzdy a otěží ohlávky z provazu a cesta mohla začít.
„A pamatujte,“ připomínal Brí, „držte se pěkně pohromadě. A jestli ne, sejdeme se u hrobek dávných králů. Ten, kdo tam bude první, musí počkat na ostatní.“
„A pamatujte,“ napodobil ho Sasta. „Vy dva mluvící koně se nesmíte zapomenout a začít něco vykládat, ať se děje co se děje.“
• 57 •
Kapitola 4
Šasta se setkává s Narniany
0
Zpočátku Sasta neviděl v údolí před sebou nic než moře mlhy, ze kterého se vynořovala občas nějaká věžička nebo kupole. Ale jak světla přibývalo a mlha se protrhávala, rozeznával víc a víc. Široká řeka se dělila na dva proudy a na ostrově mezi nimi stálo město Tašbán, jeden z divů světa. Kolem dokola se táhly vysoké hradby střežené tolika věžemi, že je brzo přestal počítat. Za hradbami se z vody zdvihal kopec. Na jeho vrcholu stál tisrokův palác a chrám velikého boha Tase a každý metr svahu mezi hradbami a palácem byl zastavěný budovami - terasa nad terasou, ulice nad ulicí, serpentiny nebo mohutná schodiště lemovaná pomerančovníky a citroníky, střešní zahrady, balkony, hluboká loubí, sloupové kolonády, věže, vížky, cimbuří a minarety. Když konečně z moře vyšlo slunce a veliká postříbřená kupole chrámu se v jeho světle zaleskla, skoro ho to oslnilo.
„Pojď, pojď a nestůj, Šasto,“ pobízel ho neustále Brí.
•58 •
* Sasta se setkává s Narniany *
Na obou březích obklopovalo řeku tolik zahrad, že to nejdřív vypadalo jako les. Teprve po chvíli bylo možné rozpoznat bílé zdi nesčetných domků vykukující zpod stromů a Sasta ucítil příjemnou vůni květů a ovoce. Asi za čtvrt hodiny se dostali dolů mezi zahrady a mohli pokračovat po rovné silnici. Po obou stranách se táhly bílé zdi, přes které se skláněly větve ovocných stromů.
„Panečku,“ prohlásil Sasta s posvátnou úctou, „tady je to krásné!“
„To je pravda,“ souhlasil Brí. „Ale byl bych mnohem radši, kdybychom už byli na druhé straně. Na sever do Narnie!“
Náhle se ozval zvláštní tichý tón, který postupně sílil a sílil, až se zdálo, že se jím rozhoupalo
• 59 •
* KŮN A JEHO CHLAPEC «$¦“
celé údolí. Byl to lahodný zvuk, ale tak silný a slavnostní, že byl až trochu děsivý.
„To jsou rohy, dávají signál k otevření městských bran,“ vysvětloval Brí. „Za chviličku tam jsme. Aravis, buď tak hodná, nahrb trochu ramena a jdi víc ztěžka a pokus se nevypadat tolik jako princezna. Snaž se představit, že tě celý život kopali, svazovali a nadávali ti.“
„No, když už o tom mluvíme,“ odsekla Aravis, „co kdybys ty trochu víc svěsil hlavu, nevypínal tak moc šíji a vůbec se snažil vypadat trochu míň jako válečný kůň?“
„Tiše,“ řekl Brí, „už jsme tady.“
A bylo to tak. Došli na břeh řeky a dál vedla cesta přes most s mnoha oblouky. Voda se v ranním slunci krásně blyštila. Po pravici, poblíž ústí řeky, zahlédli stěžně lodí. Několik dalších poutníků už přecházelo most, většinou venkované s naloženými osly a mezky nebo s košíky na hlavách. Děti a koně se k nim přidali.
„Děje se něco?“ zašeptal Sasta Aravis, která se tvářila dost divně
„Pro tebe se neděje vůbec nic,“ odsekla Aravis dost vztekle, i když také šeptem. „Tobě do Taš-bánu nic není. Ale já bych měla jet v nosítkách, před sebou vojáky, za sebou otroky, a mít třeba
• 60 •
* Sasta se setkává s Narniany *
namířeno na hostinu do tisrokova paláce, kéž žije věčně, a ne se sem takhle potajmu plížit. Pro tebe je to něco jiného.“
Sastovi to připadalo hrozně hloupé.
Na druhém konci mostu spatřili hradby, tyčící se do veliké výšky, a mosaznou bránu, otevřenou dokořán. Po obou stranách stálo nějakých pět šest vojáků a opíralo se o kopí. Aravis si říkala: „Kdyby tušili, čí jsem dcera, postavili by se do pozoru a uctivě by pozdravili.“ Ostatní ale mysleli jen na to, jak projít, a doufali, že se jich vojáci nebudou na nic ptát. Naštěstí se skutečně neptali. Jen jeden z nich vytáhl nějakému venkovanovi z koše mrkev a hodil ji s hrubým smíchem po Sastovi:
„Hej! Podomku! Ty to schytáš, jestli se tvůj pán dozví, že na jeho jezdeckém koni vozíš náklady!“
To je samozřejmě vyděsilo, protože bylo jasné, že každý bude Bríhо považovat za válečného koně, i když je špinavý.
„Pán to sám poručil, abys věděl!“ ohradil se Sasta. Měl ale raději držet jazyk za zuby, protože voják ho uhodil přes tvář, div chlapec neupadl, a řekl: „Tumáš, ty špíno mrňavá, aby ses naučil mluvit se svobodnými!“ Všichni ale proklouzli do města a nikdo je nezastavil. Sasta plakal jen maličko, na tvrdé rány byl zvyklý.
• 61 •
* Kůň a jeho chlapec *
Za branou Tašbán už nevypadal tak nádherně jako z dálky. První ulice byla úzká a ve zdech po obou stranách nebyla

skoro žádná okna. Byla tu mnohem větší tlačenice, než Sasta čekal. Hemžilo se to tu venkovany mířícími na trh, také prodavači vody, prodavači cukrovinek, nosiči, vojáky, žebráky, otrhanými dětmi, slepicemi, toulavými psy a bosými otroky. A všude bylo něco nepříjemného cítit: nemytí lidé, špinaví psi, voňavky, česnek, cibule a nesčetné hromady odpadků.
Sasta se tvářil, že celou malou výpravu vede, ale ve skutečnosti to byl Brí, kdo znal cestu a drobným pošťuchováním Sastu řídil. Brzo zahnuli doleva a zamířili strmě vzhůru do kopce. Tady byl vzduch už mnohem příjemnější, protože po stranách silnice rostly stromy a domy stály jen napravo. Na druhé straně dohlédli až na střechy v dolní části města a přes ně pak na řeku. Cesta se stočila skoro do protisměru a stoupala dál. Tam a zpátky, tam a zpátky... postupovali směrem ke středu Taš-bánu, až přišli do vznešenějších ulic. Na lesklých podstavcích se tu tyčily veliké sochy bohů a hrdinů Kalormenu - podle místních zvyklostí spíš měly jen působit mohutným dojmem, než aby na ně byl příjemný pohled. Palmy a sloupová podloubí vrhaly stíny na rozpálené chodníky. Přes brány


mnoha velkých domů Šasta občas zahlédl zelené stromy, osvěžující fontány a upravené trávníky. Uvnitř musí být hezky, pomyslel si.
V každé zatáčce Sasta doufal, že už už se konečně zbaví davu, ale nedařilo se. Postupovali velmi pomalu a tu a tam se dokonce museli zastavit úplně. Obvykle proto, že se ozvalo: „Místo, místo, místo pro tarkána.“ Nebo taky pro tarkínu, pro patnáctého vezíra, pro vyslance... Celý dav se namačkal ke zdi a přes hlavy ostatních Sasta občas zahlédl velkého pána nebo paní, kvůli kterým všechen ten rozruch vznikl, uvelebené v nosítkách, která na nahých ramenou nesli čtyři, někdy i šest obrovitých otroků. V Tašbánu platil jediný dopravní předpis, a sice, že ten, kdo je méně důležitý, musí uhnout každému, kdo je důležitější, pokud nechce schytat ránu bičem nebo tupým koncem kopí.
Nejhorší taková tlačenice se strhla v jedné krásné ulici skoro pod samým vrcholem.
„Místo! Místo! Místo!“ ozval se hlas. „Místo pro bílého krále barbarů, hosta tisrokova, kéž žije věčně! Místo pro pány Narnie!“
Sasta se snažil uhnout a přimět Brího, aby za-couval. Jenže žádný kůň, dokonce ani mluvící kůň z Narnie, moc dobře couvat neumí. Navíc těsně


za Šastou stála žena s velice pichlavým košíkem v rukou. Košík mu vrazila mezi lopatky a obořila se na něj: „Hej! Do koho strkáš!“ Pak do něj šťouchl ještě někdo z boku a on v tom všem zmatku pustil z ruky Brího ohlávku. A právě v tom okamžiku se celý dav tak namačkal a zhoustl, že se Sasta vůbec nemohl hnout. Nechtěně se tedy ocitl v první řadě a mohl si pořádně prohlédnout skupinu přijíždějící po cestě.
Nepodobala se žádnému z průvodů, které toho dne viděl. Vyvolávač, který běžel před ní a volal: „Místo, místo!“, byl jediný z Kalormenu. Skupina neměla žádná nosítka, všichni šli pěšky. Sasta ještě nikdy neviděl někoho, kdo by vypadal jako těchto několik mužů. Především měli všichni stejně světlou pleť jako on sám a převážně i světlé vlasy. A také oblečeni byli jinak než muži z Kalormenu. Většinou měli nohy holé ke kolenům. Kabáty zářily jasnými barvami: lesní zelení, veselou žlutí, svěží modří. Místo turbanů měli na hlavách ocelové nebo stříbrné přilbice; některé byly posázené drahokamy a jedna měla po stranách malá křidélka. Někteří měli hlavy nepokryté. Meče, které měli po boku, byly dlouhé a rovné, ne zahnuté jako kalormenské šavle. A zatímco většina Kalormenců se tvářila vážně a tajemně, tihle


kráčeli rázně, pažemi a rameny volně pohupovali, klábosili a smáli se. Jeden si pískal. Bylo na nich vidět, že přátelským lidem jsou připraveni oplatit stejným a na těch ostatních že jim nezáleží ani za mák. Sastu napadlo, že něco tak úžasného ještě nikdy neviděl.
Neměl ale čas si to ani pořádně vychutnat, najednou se stalo něco hrozného. Vůdce světlovlasých mužů zničehonic ukázal na Sastu a vykřikl: „Tady je! Tady je náš uprchlík!“ Popadl ho za rameno, uštědřil chlapci pohlavek, ne surový, po kterém se člověk rozpláče, ale dost citelný, aby dal najevo nelibost. Zavrtěl hlavou a dodal: „Styďte se, mladý pane. Fuj a hanba! Královna Zuzana má kvůli vám oči červené od pláče. Jak si to představujete? Ztratit se na celou noc! Kde jste byl?“
Sasta by byl skočil pod Brího tělo a pokusil se zmizet v davu, kdyby mohl, jenže ti plavovlasí muži ho už obklopili a pevně drželi.
Nejdřív ho samozřejmě napadlo říct, že je jen chudý syn rybáře Aršíše a že si ho cizí pán musel s někým splést. Jenže to poslední, na co by měl chuť uprostřed takového davu, bylo vysvětlovat, kdo je a co tu dělá. Kdyby s tím začal, za chvilku by se ptali, kde vzal svého koně a kdo je Aravis -


a už by se rovnou mohl rozloučit se všemi šancemi na to, že se dostane přes Tašbán. Ohlédl se po Brím, jestli mu snad nějak nepomůže, jenže ten rozhodně nehodlal prozradit celému davu, že umí mluvit, a tak stál a díval se tak hloupě, jak toho jen kůň je schopen. Na Aravis se Sasta ani neodvážil pohlédnout, aby na ni neupozornil.
Na přemýšlení mu čas nezbyl, protože vůdce Narnianů okamžitě řekl: „Peridane, buď tak las-kav a vezmi jeho lordstvo za ruku a já ho vezmu za tu druhou. A jdeme. Srdce naší královské sestry se velice rozveselí, až se v našich pokojích zase objeví tvář tohohle mladého uprchlíka.“
A tak se stalo, že ani ne v půlce cesty Tašbánem se jejich plány ocitly v troskách a Sastu, který se ani nemohl rozloučit s ostatními, vedli cizinci pryč. Chlapec neměl nejmenší tušení, co se stane dál. Narnijský král - podle toho, jak s ním

mluvili ostatní, Sasta pochopil, že to musí být král - se ho pořád na něco ptal. Zajímalo ho, kde byl, jak se dostal ven, co udělal se svými šaty a jestli si uvědomuje, jak hroznou věc provedl. Král ovšem místo „provedl“ říkal „učinil“.
A Sasta mlčel, protože nedokázal vymyslet žádnou odpověď, která by nebyla pro něj a pro jeho přátele nebezpečná.
• 66 •
* Sasta se setkává s Naeniany *
„Copak? Ztratil jste řeč?“ zeptal se král. „Musím vám říci bez obalu, princi, že takovéhle lo-kajské mlčení sluší člověku vašeho původu ještě méně než to samotné zmizení. Utéct, to by se ještě mohlo považovat za chlapeckou rozpustilost a přinejmenším za důkaz kuráže, ale královský syn Archenlandu by měl svůj čin přiznat, ne věšet hlavu jako kalormenský otrok.“
Bylo to velmi nepříjemné, protože Sasta celou dobu cítil, že právě tenhle mladý král patří k těm nejpříjemnějším dospělým, a byl by na něj rád udělal dobrý dojem.
Cizinci ho vedli - pevně za obě ruce - úzkou uličkou a dolů po nízkém schodišti a po jiném zase nahoru k široké bráně v bílé zdi. Po obou stranách brány stály dva vysoké tmavé cypřiše. Za branou se rozprostíralo nádvoří a zahrada. Uprostřed stála mramorová vodní nádrž s trys-kajícící fontánou. Na upraveném trávníku rostly pomerančovníky a čtyři bílé zdi, které trávník obklopovaly, byly porostlé popínavými růžemi. Hluk a prach přeplněných ulic se zdál být náhle daleko. Sastu vedli rychlým krokem přes zahradu do jedněch tmavých dveří. Vyvolávač zůstal venku. Všichni ostatní šli dlouhou chodbou - chlapce kamenná dlažba příjemně chladila do rozpálených
• 67 •
* KŮN A JEHO CHLAPEC *
nohou - a vystoupili po několika schodech. Musel trochu přimhouřit oči, protože vstoupili do veliké světlé místnosti s doširoka otevřenými okny, obrácenými na sever, takže dovnitř nemohlo slunce. Na podlaze ležel koberec, který měl úžasnější barvy než cokoli, co kdy viděl, a do něhož se mu nohy bořily jako do mechu. Podél zdí stály nízké pohovky s měkkými polštáři a celá místnost byla plná lidí. Někteří z nich připadali Sas-tovi hodně divní. Neměl ale čas o tom vůbec přemýšlet, protože z křesla se zvedla ta nejkrásnější dáma, jakou kdy spatřil, popadla ho do náručí, líbala a říkala:
„Korine, Korine, jak jste mohl! Byli jsme přece tak dobří přátelé od chvíle, co vaše matka zemřela! A co bych byla řekla vašemu královskému otci, kdybych se vrátila bez vás? To by byl téměř důvod k válce mezi Narnií a Archen-landem, ačkoli jsou přáteli, kam až paměť sahá. Bylo to ošklivé, přítelíčku, velice ošklivé, udělat něco takového.“
Šasta si pomyslel: „Zřejmě si mě spletli s princem z Archenlandu, i když o té zemi jsem nikdy neslyšel. A tohle musejí být Narniané. To by mě zajímalo, kde asi je ten opravdový princ Korin?“ Jenže všechny tyhle myšlenky mu pranic nepomohly přijít na něco, co by mohl říct nahlas.
• 68 •
¦ Sasta se setkává s Narniany ¦
„Kde jste byl, Korine?“ ptala se dáma, ruce stále na Sastových ramenou.
„Já... já nevím,“ zakoktal Sasta.
„Slyšíš to, Zuzano?“ řekl král. „Také jsem z něj nedostal vůbec nic, ani pravdu, ani lež.“
„Veličenstva! Královno Zuzano! Králi Edmunde!“ řekl nějaký hlas. Když se Sasta otočil, aby viděl, kdo to mluví, div že neupadl překvapením. Byl to totiž jeden z těch divných lidiček, které zahlédl koutkem oka, když vešel do místnosti. Byl asi tak velký jako Sasta. Od pasu nahoru vypadal jako člověk, ale nohy měl chlupaté, jakoby kozí, a k nim měl i kozí kopýtka a ocas. Kůži měl načer-venalou, vlasy kudrnaté, krátkou špičatou bradku a dva růžky. Byl to faun, ale Sasta o takovém tvoru nikdy neslyšel, ani jej neviděl na obrázku.
Jestli jste ale četli knihu, která se jmenuje Lev, čarodějnice a skříň, bude vás možná zajímat, že to byl týž faun, kterého potkala Lucie, sestra královny Zuzany, hned první den, kdy našla cestu do Narnie. Tenhle faun se jmenoval Tumnus. Teď byl ale o hodně starší, protože Petr, Zuzana, Edmund a Lucie už vládli Narnii několik let.
„Veličenstva,“ opakoval, „tahle malá Výsost má určitě úpal. Podívejte se na něj! Je celý zmatený. Neví vůbec, kde je.“
•69*
* Kun a jeho chlapec *
Všichni samozřejmě hned přestali Šastu kárat a vyptávat se a začali ho obskakovat, položili ho na pohovku, pod hlavu mu dali polštáře, donesli mu pít ledový sorbet ve zlatém poháru a řekli mu, ať jen docela klidně leží.
Za celý život se Sastovi nic takového nestalo. Neuměl si představit, že by se vůbec na něčem dalo ležet tak pohodlně jako na téhle pohovce, nebo že by nějaký nápoj mohl chutnat tak skvěle jako tenhle sorbet. Pořád ještě by sice byl rád věděl, co se stalo s ostatními a jak se mu pro všechno na světě podaří utéct a sejít se s ostatními u hrobek, a taky, co se asi stane, až se vrátí skutečný Korin. Ale teď, v tomhle pohodlí, mu už žádná z těch otázek nepřipadala tak naléhavá. A dost možná že později dostane i něco dobrého k jídlu! Všichni v té chladné vzdušné síni byli velice zajímaví. Kromě fauna tu byli dva trpaslíci, ty Sasta také nikdy neviděl, a velikánský havran. Ostatní byli lidé; dospělí,
* Sasta se setkává s Narniany *
ale mladí, a všichni, muži i ženy, měli hezčí tváře a hlasy než většina lidí v Kalormenu.
„Tak tedy, sestro,“ říkal právě král královně Zuzaně (to byla ta dáma, která Sastu líbala), „co myslíš? Pobýváme v tomto městě plné tři týdny. Rozhodla ses již, zda se provdáš za toho svého snědého miláčka, za prince Rabadaše, či nikoli?“
Dáma zavrtěla hlavou. „Neprovdám, bratře,“ odpověděla, „ani za všechny poklady Tašbánu.“
„Vida,“ pomyslel si Sasta „sice jsou král a královna, ale jsou sourozenci, ne manželé.“
„Pravda, sestro,“ odpověděl král, „přestal bych si tě asi vážit, kdybys ho byla přijala. A povím ti, že když do Narnie poprvé přišlo tisrokovo poselstvo sjednávat tento sňatek, a později, když byl princ sám naším hostem na Cair Paravelu, neustále jsem žasl nad tím, že jsi v něm nalezla svého času takové zalíbení.“
„Byla jsem pošetilá, Edmunde,“ připustila královna Zuzana, „a prosím snažně za odpuštění. Uznej ale, že když byl tento

princ s námi v Narnii, choval se úplně jinak, než si vede zde v Tašbánu. Vzpomeň si, jak byl statečný při zápasech a na turnaji, který pro něj uspořádal náš bratr, Nejvyšší vládce Petr. Celých těch sedm dní, co u nás
• 71 •
* Kůň a jeho chlapec *
byl, se choval mírně a dvorně. Ale tady, ve svém vlastním městě, ukázal jinou tvář.“
„Tak tak,“ zakrákal havran. „Jak říká jedno staré přísloví. Chceš-li opravdu poznat medvěda, musíš za ním do jeho doupěte.“
„Máš naprostou pravdu, Sedonožko,“ přidal se jeden z trpaslíků. „A jiné zase říká, bydli se mnou a poznáš mě.“
„Ano,“ přidal se i král. „Tady jsme poznali, co je doopravdy zač - pyšný, krutý, zlý, rozmařilý a sobecký tyran.“
„Potom tedy, ve jménu Aslanově,“ řekla Zuzana, „odjeďme z Tašbánu ještě dnes.“
„Je v tom ale malý háček, sestro,“ namítl Edmund. „Musím ti teď svěřit všechno, co mě poslední dva tři dny trápí. Peridane, buď tak laskav, podívej se za dveře a přesvědč se, že nás nikdo nešpehuje. Nikde nikdo? Dobře. Protože teď se musíme poradit.“
Všichni kolem se zatvářili velice vážně. Královna Zuzana vyskočila a běžela k bratrovi. „Ach Edmunde,“ vykřikla. „Co se stalo? Máš ve tvář výraz, který mě děsí.“
• 72 •
Kapitola 5
Princ Korin
O
Moje drahá sestro a převzácná paní,“ řekl král Edmund, „musíš být statečná, protože ti musím bez okolků říci, že nám hrozí nebezpečí.“
„Co se děje, Edmunde?“ zeptala se královna.
„Domnívám se,“ vysvětloval Edmund, „že pro nás vůbec nebude jednoduché opustit Tašbán. Dokud princ doufá, že si ho vezmeš za manžela, jsme vítanými a váženými hosty. Ale při lví hřívě, až ho odmítneš, stanou se z nás myslím pouzí vězni.“
Jeden z trpaslíků hvízdl. „Já jsem vás varoval, Výsosti, varoval jsem vás,“ přidal se havran Sedo-nožka. „Snadno dovnitř, těžko ven, jak řekla ta liška v pasti!“
„Dnes ráno jsem hovořil s princem,“ pokračoval Edmund. „Je pramálo zvyklý, ke své vlastní škodě, aby mu někdo křížil plány. Zlobí se a je netrpělivý, nevěří tvým věčným odkladům a nejasným odpovědím. Dnes ráno velice naléhal, abych mu sdělil tvé rozhodnutí. Snažil jsem se ho odbýt žertováním o rozmarných ženách a naznačil jsem
• 73 •
* KŮN A JEHO CHLAPEC *
mu, že jeho karta pravděpodobně nepadne. Začal být rozzlobený a nebezpečný. V každém slově, které vyslovil, byl náznak hrozby, i když dosud skrytý závojem zdvořilosti.“
„Ano,“ pokývl Tumnus. „Když jsem včera večeřel s velkovezírem, bylo to stejné. Ptal se mne, jak se mi líbí Tašbán. A já, protože jsem mu nemohl říct, že nenávidím každý zdejší kámen, a nejsem zvyklý lhát, jsem mu odpověděl, že teď, když je horké léto, touží moje srdce po chladných lesích a orosených svazích Narnie. Jen se zlověstně usmál a řekl: ‚Nic vám nebrání tam zase tančit, malý kozonožko; samozřejmě pokud nám tady necháte nevěstu pro našeho prince.66'
„Chcete snad říct, že mne učiní svou manželkou třeba násilím?“ vykřikla Zuzana.
„Ano, bojím se toho,“ řekl Edmund. „Manželkou, nebo otrokyní, a to je horší.“
„Ale jak by mohl? Copak si tisrok myslí, že náš bratr Nejvyšší vládce by takovou drzost nechal bez potrestání?“
„Můj pane,“ oslovil krále Peridan. „Tak šílení přece nejsou. Copak si myslí, že v Narnii nemáme meče a kopí?“
„Bohužel,“ vysvětloval Edmund, „domnívám se, že tisrok má z Narnie pramalý strach. Jsme
• 74 •
* Princ Korin us-
mála země. A malé země na hranicích velkého impéria byly vždycky na obtíž. Rád by je vymazal, pohltil. Když tehdy strpěl, aby princ přijel na Cair Paravel jako tvůj nápadník, sestro, možná pouze hledal záminku proti nám. Patrně doufá, že jediným rázem zničí Archenland i Narnii.“
„Ať si to zkusí,“ naježil se druhý trpaslík. „Na moři se mu vyrovnáme. A když zaútočí po souši, bude muset překročit poušť.“
„To je pravda, příteli,“ kývl Edmund. „Ale je poušť bezpečná ochrana? Co na to Sedonožka?“
„Znám tu poušť dobře,“ řekl havran. „Za svých mladých let jsem ji prolétal křížem krážem.“ (Umíte si jistě představit, jak při těch slovech Sasta špicoval uši.) „A jedno je jisté; pokud tis-rok půjde přes Velkou oázu, nikdy nepřevede přes poušť početnou armádu. Protože i když k oáze je to pouhý den cesty, tamní prameny nejsou dost vydatné a voda nevystačí pro všechny vojáky a jejich zvířata. Existuje ale jiná cesta.“
Šasta poslouchal ještě pozorněji.
„Ten, kdo chce tuto cestu nalézt,“ vysvětloval havran, „musí vykročit od starých hrobek a jet na severozápad tak, že rozeklaný vrchol hory Pire bude mít stále před sebou. A tak za den jízdy či o málo déle dorazí k ústí kamenité soutěsky, která
• 75 •
4- Kůň a jeho chlapec «f“
je tak úzká, že by člověk mohl kolem ní tisíckrát projet tak blízko, co by dvakrát oštěpem dohodil, a přesto by nevěděl, že tam je. A když do údolí nahlédne, neuvidí ani trávu, ani vodu, ani nic jiného, co by ho lákalo vstoupit. Ale pokud vjede dovnitř, narazí na řeku a podle ní pak může jet až do Archenlandu.“

„A znají lidé z Kalormenu tuto západní cestu?“ zeptala se královna.
„Přátelé, přátelé,“ napomenul je Edmund. „K čemu jsou tyto hovory? Neptáme se přece, zda zvítězí Narnie či Kalormen, pokud vzplane mezi nimi válka. Ptáme se, jak zachránit čest královny a své vlastní životy a uniknout z tohoto ďábelského místa. I kdyby můj bratr, Nejvyšší vládce Petr, desetkrát porazil tisroka, dávno předtím budeme mrtví a královna se stane manželkou, nebo ještě hůře, otrokyní tohoto prince.“
„Máme své zbraně, králi,“ připomněl první trpaslík. „A tento dům se dá docela dobře bránit.“
„Nepochybuji o tom,“ odpověděl král, „že nikdo z nás by se nevzdal bez boje a že ke královně by se dostali pouze přes naše mrtvoly. Ale buďme upřímní, byl by to jen boj krys lapených v pasti.“
„To je pravda,“ zakrákoral havran. „O takových zoufalých obranách se vyprávějí hezké příběhy,


ale k ničemu nebývají. Když je nepřítel několikrát odražen, dům obvykle podpálí.“
„To já jsem příčinou toho všeho,“ rozplakala se Zuzana. „Kéž bych nikdy nebyla odjela z Cair Pa-ravelu. Poslední šťastné dny byly, než přijeli vyslanci z Kalormenu. Krtci nám tehdy sázeli sad... ach.“ Zakryla si tvář dlaněmi a rozvzlykala se.
„Odvahu, Zuzano, odvahu,“ chlácholil ji Edmund. „Pamatuj... ale co je to s vámi, pane Tum-ne?“ Faun se totiž držel oběma rukama za růžky, jako by se snažil za ně udržet hlavu na krku, a kroutil se sem a tam, jako by měl křeče v břiše.
„Nemluvte na mě, nemluvte na mě,“ řekl Tum-nus. „Přemýšlím. Přemýšlím tak, že skoro nemohu dýchat. Počkejte, prosím, počkejte.“
Chvíli bylo zvědavé ticho. Pak faun vzhlédl, zhluboka se nadechl, otřel si čelo a řekl: „Hlavní obtíž je dostat se dolů k naší lodi a odnést tam i nějaké zásoby, aniž by nás viděli a zastavili.“
„To ano,“ souhlasil suše trpaslík. „Stejně jako žebrákovi brání v jízdě na koni jediná maličkost, totiž že nemá koně.“
„Počkat, počkat,“ zarazil ho netrpělivě pan Tumnus. „Potřebujeme jen nějakou záminku, abychom dnes mohli sejít dolů k lodi a něco odnést na palubu.“


„Ano,“ kývl pochybovačně král Edmund.
„Tak tedy,“ pokračoval faun, „co kdyby Vaše Veličenstva pozvala prince na velkou hostinu, která se bude konat na palubě naší galeony Jasný křišťál zítra večer? Pozvání sepíšeme tak mile, jak jen to královně čest dovolí, aby princi svitla naděje, že se přece jen obměkčila.“
„Velice dobrá rada, pane,“ zakrákal havran.
„A pak,“ pokračoval rozčileně Tumnus, „samozřejmě nikomu nebude divné, když budeme celý den sestupovat dolů k lodi a připravovat vše pro své hosty. Někteří z nás by měli jít na tržiště a všechny naše peníze utratit za ovoce, cukrovinky a víno, jako bychom skutečně pořádali hostinu. A musíme objednat kouzelníky a žongléry a tanečnice a flétnisty na zítřejší večer na loď.“
„Chápu, chápu,“ mnul si ruce král Edmund.
„Takže,“ pokračoval Tumnus, „večer budeme všichni na palubě. A jakmile se setmí...“
„Napneme plachty a zabereme vesly...“ přidal se král.
„A na moře!“ dokončil Tumnus, vyskočil do výšky a roztančil se.
„A přídí na sever,“ připojil se první trpaslík.
„A domů. Hurá, na sever do Narnie!“ zvolal druhý.


„A zítra ráno se princ vzbudí a uvidí, že ptáčkové uletěli!“ zatleskal Peridan.
„Pane Tumne, můj milý pane Tumne,“ popadla královna fauna za ruce a připojila se k jeho hou-pavému tanci. „Vy jste nás všechny zachránil.“
„Princ nás bude pronásledovat,“ připomněl jiný pán, jehož jméno Sasta neslyšel.
„Toho se bojím nejméně,“ odbyl to král Edmund. „Viděl jsem všechno loďstvo v ústí řeky a není mezi ním jediná rychlá válečná loď ani bystrá galéra. Jen ať nás honí. Jasný křišťál dokáže potopit každou loď, kterou za ním pošle, tedy pokud nás ta loď vůbec dokáže dohonit.“
„Výsosti,“ přidal se havran, „i kdybychom se radili sedm dní a sedm nocí, lepší radu než fauno-

vu nedostanete. A nyní, jak říkáme my ptáci, napřed hnízdo, pak vejce. Tím chci říct, posilněme se jídlem a pusťme se hned do práce.“
Při těch slovech se všichni zvedli a panstvo a všichni tvorové ustoupili, aby král a královna mohli projít první. Sasta přemýšlel, co má dělat on, ale pan Tumnus řekl: „Klidně ležte, Výsosti, za chvíli vám donesu jídlo sem, jen pro vás. Nemusíte vstávat, dokud nebudeme připraveni k nalodění.“ Sasta znova položil hlavu na polštáře a za chvíli v místnosti osaměl.
„To je přece strašné,“ myslel si Sasta. Vůbec ho nenapadlo, že by těm Narnianům mohl říci celou pravdu a požádat je o pomoc. Vychovával ho tvrdý a lakotný Aršíš, a on proto dospělým raději nic neříkal, pokud se tomu dalo nějak vyhnout. Myslel si, že se všichni vždycky snaží zkazit nebo zničit všechno to, co má člověk v úmyslu. Kromě toho si byl téměř jistý, že by narnijský král byl možná vlídný k oběma koním, protože jsou to mluvící zvířata z Narnie, ale určitě by nesnášel Aravis, protože je z Kalormenu, a buď by ji prodal jako otrokyni, nebo by ji poslal zpátky k otci.
A co on?

„Teď se jim prostě neodvážím říct, že nejsem princ Korin," myslel si Sasta. „Vyslechl jsem
• 80 •
* Princ Korin *
všechny jejich plány. Kdyby věděli, že k nim nepatřím, nikdy by mě z tohohle domu živého nepustili. Báli by se, že je zradím tisrokovi. Zabili by mě. A jestli se vrátí skutečný Korin, tak se všechno prozradí a oni to stejně udělají!" Jak vidíte, vůbec netušil, jak se chovají vznešení a svobodní lidé.
„Co mám dělat? Co mám dělat?" říkal si pořád. „Co... A vida, jde sem zase ten malý kozonohý."
Faun vběhl dovnitř napůl tanečním krokem a nesl tác veliký skoro jako on sám. Položil ho na vykládaný stolek vedle Sastovy pohovky a sám se posadil vedle na koberec se zkříženýma kozíma nohama.
„Tak, princátko," řekl. „Hezky se naobědvejte. Bude to vaše poslední jídlo v Tašbánu."
Bylo to velice dobré jídlo v kalormenském stylu. Nevím, jestli by vám chutnalo nebo ne, ale Sas-tovi chutnalo moc. Ochutnal humry, salát, sluky nadívané mandlemi a lanýži, a také jedno velice složité jídlo z kuřecích jater, rýže, rozinek a ořechů, a ještě vychlazené melouny a ovocný krém s angreštem a morušemi... A všechny možné dobroty, které se dělají s ledem. Byla tu i malá lahvička vína, kterému se říká bílé, i když doopravdy je žluté.
•81 •
* KŮŇ A JEHO CHLAPEC *
Zatímco Šasta jedl, hodný starý faun, který si myslel, že je pořád ještě zmatený z úpalu, mu vyprávěl o tom, co hezkého ho čeká, až se vrátí domů, o jeho dobrém starém otci králi Luno-vi, a o malém hradu na jižním svahu průsmyku, kde žije.
„Nezapomeňte," řekl pan Tumnus, „že k příštím narozeninám máte slíbené první brnění a prvního válečného koně a Vaše Výsost se začne učit bojovat s mečem i dřevcem, jak se to dělá na
turnajích. A za pár let, když všechno dobře půjde, slíbil král Petr vašemu otci, že vás osobně pasuje na rytíře Cair Paravelu. Mezitím se budeme hodně navštěvovat - my budeme jezdit přes průsmyk do Archenlandu, vy zase do Narnie. A nezapomněl jste, doufám, na svůj slib, že v létě přijedete na celý týden ke mně na Letní slavnosti? Budou hořet veliké ohně a faunové s dryádami protančí
•82 •
* Princ Korin *
v lesích celé noci. A kdoví, třeba uvidíme i samotného Aslana!"
Když Sasta dojedl, poradil mu faun, aby hezky klidně zůstal tam, kde je.
„Neuškodilo by vám trochu se prospat," dodal pak. „Přijdu pro vás tak, abyste měl dost času se nalodit. A pak domů. Na sever do Narnie!"
Sastovi tak chutnal oběd a tak se mu líbilo všechno, co mu Tumnus vyprávěl, že když zůstal sám, začaly se jeho myšlenky ubírat jiným směrem než dřív. Doufal teď, že pravý princ Korin se neukáže dřív, než bude příliš pozdě, a že on bude moci odplout do Narnie místo něj. Musím bohužel přiznat, že ho vůbec nenapadlo uvažovat o tom, co by se asi stalo se skutečným Korinem, kdyby zůstal sám v Tašbánu. Trochu mu dělalo starost, že Aravis a Brí na něj budou čekat u hrobek. Ale pomyslel si: „No, s tím přece stejně nemůžu nic dělat." A taky: „Aravis si stejně myslí, že je moc vznešená na to, aby se zahazovala se mnou, tak ať si tedy jede sama." Kromě toho mu také připadalo, že by bylo mnohem příjemnější plout do Narnie lodí, než se plahočit přes poušť.
Když si tohle všechno rozmyslel, udělal to, co byste nejspíš udělali také, kdybyste vstávali časně ráno a pak dlouho šli a potkalo vás něco veli-
• 83 •
* KŮŇ A JEHO CHLAPEC *
ce nepříjemného, a potom byste se dobře najedli a leželi na pohovce v chládku a všude by bylo docela ticho až na bzučení včely která dovnitř vlétla otevřeným oknem. Zkrátka usnul.
Vzbudila ho hlasitá rána. Vyskočil z pohovky a vytřeštil oči. Jen podle toho, jak vyhlížela místnost - všechny stíny a světla byly teď jiné - viděl, že musel prospat několik hodin. Uviděl také, co způsobilo tu ránu: drahá porcelánová váza, která stála na okenním parapetu, teď ležela na podlaze, rozbitá asi na třicet kusů. To všechno ale skoro nevnímal. Dobře si zato všiml rukou, které držely pevně parapet. Svíraly ho pevněji a pevněji, až na nich zbělaly klouby, a pak se nahoru vyhoupla i hlava a ramena. Vzápětí už na okně obkročmo seděl chlapec asi tak starý jako Sasta a jedna noha mu visela do místnosti.
Sasta nikdy neviděl svou vlastní tvář v zrcadle. Jenže i kdyby ji byl viděl, patrně by si neuvědomil, že ten druhý chlapec je (aspoň obvykle) skoro stejný jako on sám. V téhle chvíli se ale chlapec příliš nepodobal nikomu, protože měl ten největší monokl, jaký jste kdy viděli, jeden zub mu chyběl a jeho šaty, které nejspíš byly původně velice přepychové, byly roztrhané a špinavé. Na tváři měl krev a bláto.
• 84 •
* Princ Korin *
„Kdo jsi?" zašeptal ten chlapec.
„Ty jsi princ Korin?" zeptal se Sasta.
„Samozřejmě," odpověděl ten druhý. „Ale kdo jsi ty?"
„Nikdo, nebo aspoň nikdo významný," vysvětloval Sasta. „Král Edmund mě uviděl na ulici a spletl si mě s tebou. Asi jsme si podobní. Můžu odtud utéct stejnou cestou, jako jsi přišel ty?"
„Můžeš, jestli umíš trošku šplhat," odpověděl Korin. „Ale proč tak spěcháš? Jestli si nás pletou, tak by z toho mohla koukat docela dobrá zábava, ne?"
„Ne, ne," bránil se Sasta. „Musíme si okamžitě vyměnit místo. Byla by to hrůza, kdyby teď přišel pan Tumnus a našel nás tady oba. Musel jsem dělat, že jsem ty. Dnes večer potají odplouváte. A kde jsi vlastně celou tu dobu byl?"

„Jeden kluk na ulici se ošklivě posmíval královně Zuzaně," vysvětloval princ Korin, „tak jsem
• 85 •
* KŮN A JEHO CHLAPEC *
si to s ním vyřídil. Začal brečet a utíkal domů, ale za chvilku přiběhl jeho starší bratr. Tak jsem si to s ním vyřídil taky. A potom mě jich spousta honila, až jsme narazili na tři stařiky s kopími, říká se jim hlídka. Tak jsem se s hlídkou popral taky, ale ti si to zase vyřídili se mnou. Byla už skoro tma. Hlídka mě odváděla, že mě prý někam zavřou. Cestou jsem se jich zeptal, jestli by jim nepřišel k chuti pohárek vína, a oni že prý proč ne. Vzal jsem je do nějaké hospůdky, koupil jsem jim víno, a oni všichni seděli a pili, až usnuli. Řekl jsem si, že je vhodná doba se ztratit a tiše jsem se vyplížil ven. Tam jsem narazil na toho prvního kluka, toho, co to celé začal, jak se tam pořád ještě potuluje - a vyřídil jsem si to s ním ještě jednou. No a pak jsem vylezl po okapu na nějakou střechu a tam jsem zůstal, dokud se ráno nezačalo roze-dnívat. Od té doby se snažím najít cestu zpátky. Poslyš, je tu něco k pití?"
„Ne, všechno jsem vypil," zavrtěl Sasta hlavou. „Ukaž mi honem, jak ses dostal dovnitř. Nesmíme ztratit ani minutu. Nejlepší bude, když si lehneš na pohovku a budeš dělat... Ale ne, to nejde. Máš spoustu modřin a monokl. Prostě jim budeš muset povědět pravdu, jen co odtud bezpečně zmizím."
•86 •
* Princ Korin *
„No a co myslíš, že bych jim měl říct jiného?" ohradil se princ a probodl Sastu pohledem. „A kdo jsi vůbec ty?"
„Na to teď není čas," šeptal horečně Sasta. „Jsem nejspíš z Narnie nebo rozhodně odněkud ze severu. Ale celý život jsem vyrůstal v Kalorme-nu. A teď utíkám přes poušť s mluvícím koněm, co se jmenuje Brí. No tak rychle! Jak se odtud dostanu?"
„Podívej," ukázal Korin. „Spusť se z tohohle okna na střechu verandy. Musíš to udělat lehce, na špičky, jinak tě někdo uslyší. Běž doleva a odtud už se dostaneš na tamtu zeď, jestli umíš aspoň trochu šplhat. Po zdi utíkej támhle do rohu. Za zdí je hromada smetí, do té můžeš skočit a jsi pryč."
„Díky," šeptl Sasta, který už seděl na okně. Oba chlapci se podívali jeden druhému do očí a náhle si uvědomili, že jsou přátelé.
„Ahoj," řekl Korin, „a hodně štěstí. Doufám, že se ti útěk povede."
„Ahoj," kývl Sasta. „Tomu tedy říkám dobrodružství, tomu, co jsi zažil!"
„Co je to proti tobě," řekl princ. „A teď skoč, zlehka, a poslyš..." dodal, když se Sasta spustil dolů, „doufám, že se někdy uvidíme, až přijedeš
• 87 •
* KŮŇ A JEHO CHLAPEC *
do Archenlandu. Jdi za mým otcem, králem Lunou, a řekni mu, že jsi můj kamarád. Pozor! Někdo sem jde."
88
Kapitola 6
v
Sasta mezi hrobkami
v
Sasta zlehka po špičkách utíkal po střeše. Během vteřiny se vyšvihl na zeď, a když doběhl na roh, zjistil, že se dívá do úzké, zapáchající uličky. U vnější strany zdi spatřil skutečně hromadu smetí, jak mu říkal Korin. Než Sasta seskočil, stačil se ještě rozhlédnout kolem, aby zjistil, kde je. Vypadalo to, že je už na druhé straně kopce, na kterém se rozkládá Tašbán. Všude kolem něj byly vidět samé ploché střechy, jedna překrývala druhou, až dolů k věžím a cimbuřím severní hradby města. Pod hradbami tekla řeka a nad ní se rozkládal krátký svah se zahradami. A za nimi... v životě nic takového neviděl... vypadalo to jako žlutošedé klidné moře, jež se rozprostírá na míle daleko. Na konci té plochy se zvedaly jakési hromady s nerovnými kraji a některé měly dokonce bílé špičky. „To je přece poušť! A hory!" uvědomil si Sasta. Seskočil rychle dolů do hromady smetí a rozběhl se z kopce, jak nejrychleji dokázal. Úzká ulička
• 89 •
* KŮN A JEHO CHLAPEC ¦
brzo vyústila v širší ulici, kde bylo mnohem víc lidí. Nikdo si ale malého otrhaného kluka s bosýma nohama nevšímal. Stejně se mu ale žaludek svíral strachy, dokud nezahnul za roh a neuviděl městskou bránu. Dav lidí ho vtáhl mezi sebe a postrkoval ven. Na mostě dav postupoval velmi pomalu, spíš to vypadalo jako nějaká fronta. Po zápachu, vedru a hluku Tašbánu ale tady u tekoucí vody bylo aspoň příjemně svěže.
Když se Sasta konečně dostal přes most, dav prořídl. Vypadalo to, že všichni mají namířeno podél řeky - buď napravo, nebo nalevo. Sasta ale vyrazil dopředu mezi zahrady, neprošlapa-nou cestičkou. Najednou už šel sám a dostal se až na hřeben svahu. Tam se zastavil a jen zíral. Takhle nějak si představoval konec světa. Na zemi už najednou nerostlo ani stéblo trávy a všude kolem byl jen samý písek. Podobalo se to mořskému břehu, ale písek tu byl hrubší, protože ho nezjemnila voda. Před ním se tyčily hory, které mu teď připadaly vzdálenější než kdy dřív. Docela se mu ulevilo, když vlevo, asi pět minut chůze daleko, spatřil staré hrobky, přesně takové, jak je popisoval Brí. Byly to kupole drolícího se kamene, které vypadaly jako veliké úly, ale byly o něco užší. Přímo za nimi teď
• 90 •
* Sasta mezi hrobkami *
zapadalo slunce, takže vyhlížely dost pochmurně a nebezpečně.
Vydal se k hrobkám. Cestou se rozhlížel, jestli nenajde nějaké stopy po svých přátelích, ale zapadající slunce mu svítilo do očí a neviděl skoro nic.
„Stejně asi budou na opačné straně, za tou nejvzdálenější hrobkou, a ne tady, kde by je mohl zahlédnout každý,"

pomyslel si.
Hrobek bylo asi dvanáct, všechny měly nízký obloukový vchod a uvnitř byla jen tma. Stály roztroušeny v krajině bez jakéhokoli řádu, takže Sasta je musel obíhat kolem dokola hezky jednu po druhé, aby si byl jistý, zeje obešel všechny. Trvalo to dlouho, ale Šastovi nic jiného nezbylo. Jenže... Nikdo tam nebyl.
¦ Kůň a jeho chlapec *
Kolem panovalo hluboké ticho, slunce teď už úplně zapadlo.
Někde za ním se náhle ozval strašlivý zvuk. Sastovi vyskočilo srdce až do krku a musel se kousnout do jazyka, aby nezaječel. Vzápětí si ale uvědomil, co to je. Tašbánské rohy dávaly pokyn k uzavření bran. „Nechovej se jako hloupý a zbabělý kluk," pokáral sám sebe. „Tohle jsi přece už jednou slyšel, ráno, když otevírali brány." Jenže on je to veliký rozdíl, když ten zvuk slyšíte ráno s přáteli a navíc vám otevírá cestu, než když ho slyšíte sami večer, kdy vám naopak cestu uzavírá. Teď, když se brány zavřely, bylo jasné, že ostatní už dnes nepřijdou. „Buď uvízli na noc v Tašbánu," říkal si Sasta, „nebo pokračovali beze mě. Aravis by to klidně udělala. Ale Brí ne. Ten určitě ne, nebo snad ano?"
V tomhle se Sasta ale mýlil. Aravis byla sice hrdá a uměla být i dost zlá, ale byla také čestná a nikdy by neopustila svého společníka, ať už si o něm myslela cokoli. Bylo jasné, že tady Sasta bude muset strávit noc sám. Minutu od minuty byla větší tma a jemu se tu líbilo čím dál méně. Ty veliké, mlčenlivé kamenné kupole v sobě měly něco, co mu nahánělo husí kůži. Dlouho se

* Sasta mezi hrobkami *
snažil, jak jen mohl, aby nemyslel na přízraky, ale teď už se to nedalo vydržet.
„Au! Au! Pomoc!" vykřikl náhle, protože právě v té chvíli se něco dotklo jeho nohy. Myslím, že nikomu nemůžete vyčítat, že vykřikne, když se k němu najednou něco připlíží zezadu a dotkne se ho to, navíc na takovém tajemném místě a v takovou dobu, kdy už i bez toho máte strach. Sasta byl tak vyděšený, že ani nedokázal utíkat. Připadalo mu, že snese cokoli jiného, než nechat se honit kolem pohřebišť dávných králů něčím, na co se ani neodváží pohlédnout. Udělal tedy to nejrozumnější, co mohl: obrátil se. Srdce se mu úlevou div nerozskočilo. To, co se o něj otřelo, byla obyčejná kočka.
Tma houstla a Sasta kočku pořádně neviděl. Byla veliká a působila velmi vážně. Vypadalo to, že možná už dlouhá léta žije sama mezi hrobkami. Dívala se tak, jako by znala mnohá tajemství, ale nehodlala je prozradit.
„Číčo, číčo," vábil ji Sasta. „Ty asi nejsi mluvícíkočka."
Kočka na něj hleděla ještě upřeněji než dřív. Pomalu vykročila a Sasta samozřejmě za ní. Vedla ho mezi hrobkami až k těm, které byly obrácené do pouště. Tam si sedla tváří obrácenou k severu,

¦ Kůň a jeho chlapec *
k Narnii, a obtočila si ocas kolem nohou. Seděla nepohnutě, jako by dávala pozor na nepřátele. Sasta si lehl zády k ní, tváří k hrobkám, protože když je člověk nervózní, je nejlepší obrátit se tváří k nepříteli a za zády mít něco teplého a spolehlivého. Vám by písek moc pohodlný nepřipadal, ale Sasta spal na zemi celé týdny a už mu to nepřišlo. Velice brzo usnul a i ve snech rozmýšlel, co se asi stalo s Brím, Aravis a Hwin.
Náhle ho vzbudil zvuk, který ještě neslyšel. „Nejspíš to byla jenom noční můra," řekl si Sasta. Kočka už za jeho zády neseděla, i když by si teď moc přál, aby tam byla. Ležel úplně bez hnutí, ani neotevřel oči, protože věděl, že by se bál ještě víc, kdyby se rozhlédl po osamělých hrobkách. Bylo to něco, jako kdybychom si vy nebo já přetáhli v noci přes hlavu deku. Pak se ten zvuk ozval znovu - hrubý, pronikavý hlas odněkud z pouště. Otevřel tedy přece jen oči a posadil se.
Měsíc jasně zářil. Hrobky byly mnohem větší a mnohem blíž, než čekal. V měsíčním světle se až příšerně podobaly velikým lidem, zahaleným v šedých pláštích přehozených až přes hlavu. Když už musel člověk trávit noc sám na místě, kde to neznal, bylo by bývalo mnohem příjemnější, kdyby tu tyhle věci nebyly. Jenže ten zvuk se

4* Sasta mezi hrobkami *
ozýval z opačné strany, z pouště. Šasta se musel k hrobkám obrátit zády, a to se mu moc nelíbilo. Divoký řev se ozval znovu.
„Doufám, že to zase nejsou lvi," pomyslel si Sasta, i když řev byl jiný než ten, který slyšel oné noci, kdy se setkal s Aravis. Byl to šakal. To ale Sasta samozřejmě nevěděl, a i kdyby to věděl, moc by ho to neuklidnilo.
Rev se ozýval znova a znova. „Je jich tam asi víc, ať je to, co je to," pomyslel si Sasta. „A blíží se."
Kdyby byl rozumný chlapec, asi by proběhl mezi hrobkami a vrátil se k řece, kde stály domy a kam divoká zvířata nejspíš moc nechodila. Jenže tam mohli zase být ti duchové. Projít mezi hrobkami znamenalo také projít kolem jejich temných vchodů a kdo ví, co by z nich vyskočilo? Možná to bylo hloupé, ale Sastovi byla milejší ta divoká zvířata. Ale jak se řev blížil, odvaha ho opouštěla.
Už už se chtěl rozběhnout, když náhle před něj skočilo zvíře. Měsíc mělo za sebou, takže byla vidět jen jeho černá silueta a Sasta netušil, co to je. Mělo to velikou chlupatou hlavu a chodilo to po čtyřech. Sasty si zvíře asi nevšimlo, protože se otočilo k poušti a zařvalo, až se to ozvěnou několikrát odrazilo od hrobek. Sasta měl pocit, že

* KŮŇ A JEHO CHLAPEC *
se mu chvěje písek pod nohama. Ten původní řev zmlknul a Sasta měl pocit, že slyší i zvuk prchajících tlap. Pak se to veliké zvíře obrátilo a zadívalo se na Sastu.
„To je lev, já vím, že je to lev," myslel si Sasta. „Je se mnou konec. Sežere mě... bude to bolet? Už to chci mít za sebou. Co bude pak, až bude po všem? A-í-í-í, už se žene!" zavřel oči a pevně zaťal zuby.

Ale místo zubů a drápů ucítil jen něco teplého, co se mu uložilo u nohou. „No ne, vždyť ono to zdaleka není tak veliké, jak jsem si myslel! Sotva poloviční! Co poloviční - čtvrtinové, a ani to ne. No to mě podržte, vždyť je to jenom kočka! Tak to se mi předtím všechno muselo jen zdát, copak by kočka mohla být veliká jako kůň?“ divil se Sasta.
Kočka mu ležela zase u nohou a dívala se na něj velikýma zelenýma očima. Byla to ovšem jedna z největších koček, jaké Sasta kdy viděl.
„Čičinko,“ Sasta sotva popadal dech, „to jsem rád, že jsi zase tady. Zdály se mi strašné sny!“ A znova si lehl zády ke kočce, tak jako zvečera. Hřála a její teplo se Sastovi rozlévalo do celého těla.
„Co živ budu, už nikdy žádné kočce neprovedu nic ošklivého,“ sliboval Sasta napůl kočce a na-
•96*
* Sasta mezi hrobkami *
půl sám sobě. „Jednou jsem to udělal. Házel jsem kamením po vyhladovělé staré prašivé toulavé kočce. Počkej! Nech toho.“ Kočka se totiž otočila a škrábla ho. „Au, přestaň!“ ohradil se Sasta. „Nemůžeš přece rozumět tomu, co říkám.“ A za okamžik zase usnul.
Vzbudil se až ráno. Kočka byla pryč, slunce už svítilo a písek pálil do nohou. Sasta se posadil a protřel si oči. Měl velikou žízeň. Poušť byla oslnivě bílá a nic se ani nehnulo, jen z města za ním se ozýval tlumený hluk. Obrátil se k západu, aby mu slunce nesvítilo do očí, a uviděl hory. Jejich obrysy byly tak ostré a zřetelné, že to vypadalo, jako by byly vzdálené jen, co by kamenem dohodil. Obzvlášť dobře si všiml modrého štítu, který se nahoře dělil na dva vrcholy. To musí být hora Pire. „To je náš směr, podle toho, co říkal havran,“ pomyslel si. „Radši to nakreslím, abychom neztráceli čas, až přijdou ostatní.“ Vyryl tedy patou do písku dlouhou, hlubokou brázdu směrem k hoře Pire.
Teď si musel sehnat něco k jídlu a k pití. Proběhl zpátky mezi hrobkami - teď vypadaly docela obyčejně a on nedokázal pochopit, jak se jich kdy mohl bát - zpátky k řece. Tu a tam se objevilo pár lidí, ale nebylo jich mnoho, protože městské brány
• 97 •
* KŮŇ A JEHO CHLAPEC «f*
se otevřely před několika hodinami a ranní davy byly už uvnitř. Bez potíží si tedy opatřil nějakou tu „válečnou kořist“ (jak tomu říkal Brí). Přelezl přes zeď zahrady a výsledkem byly tři pomeranče, meloun, jeden dva fíky a granátové jablko. Pak seběhl ke břehu, samozřejmě hezký kus od mostu, a napil se z řeky. Voda byla příjemná, shodil proto ze sebe špinavé šaty a vykoupal se. Plavat uměl, vždyť žil celý život na mořském pobřeží. Když vylezl z vody, lehl si na chvilku na trávu a díval se přes vodu na Tašbán - na jeho nádheru, sílu a slávu. Jenže si přitom také vzpomněl na jeho nebezpečí. Napadlo ho, že zatímco se tady koupe a odpočívá, ostatní už možná dorazili k hrobkám. Polekal se, že by mohli nakonec přece jen odjet bez něj. Honem se tedy oblékl a hnal se zpátky tak rychle, že když tam doběhl, byl už zase zpocený a žíznivý, jako by se vůbec nekoupal.
Když jste sami nebo na něco čekáte, připadá vám, že den má snad sto hodin, tak se vleče. Sasta seděl a vzpomínal na Narniany a zvlášť na Kori-na. Byl by rád věděl, co se stalo, když zjistili, že chlapec, který ležel na pohovce a vyslechl všechny jejich tajné plány, nebyl ve skutečnosti vůbec Ko-rin. Byla to hodně nepříjemná představa, že by ho všichni ti milí lidé považovali za zrádce.
• 98 •
* Sasta mezi hrobkami *
Slunce pomalu přešlo po obloze a začalo se zvolna sklánět k západu, ale pořád nikdo nepřišel a vůbec nic se nestalo. Sasta začínal mít čím dál tím větší strach. Ano, dohodli se, že na sebe počkají, ale jak dlouho? Nemůže tady přece čekat do konce života! Za chvíli bude zase tma a on zažije další příšernou noc, jako byla ta včerejší. Hlavou se mu honily plány, ale jeden horší než druhý. Nakonec si vybral ten nejhorší, který si vybrat mohl. Rozhodl se počkat do tmy, pak se vrátit k řece, ukrást tolik melounů, kolik jen unese, a vyrazit k hoře Pire sám. Cáru do písku si vyryl, nemůže se splést. Byl to bláznivý plán a kdyby byl býval přečetl tolik knih o putování pouští jako vy, nikdy by ho to ani nenapadlo. Ale Sasta nikdy nečetl vůbec žádné knihy.
Než slunce docela zapadlo, přece jen se něco udalo. Sasta seděl a přemýšlel a najednou v dálce uviděl dva klusající koně. Srdce mu radostně poskočilo, když poznal Brího a Hwin. Jenže po Aravis nebylo ani památky a to Sastu vylekalo. Koně vedl nějaký cizí člověk, ozbrojený muž, slušně oblečený, jak bývají lepší otroci ve vznešených rodinách. Brí a Hwin už nevypadali jako nákladní koně, ale měli postroje a sedla. Co tohle jen může znamenat? „To je past,“ pomyslel si Sasta.
• 99 •
¦ KŮŇ A JEHO CHLAPEC *
„Někdo Aravis chytil a třeba ji mučili a ona to všechno prozradila. Chtějí mě nachytat, chtějí, abych vyskočil a běžel ke koním a promluvil na Brího, a pak mě chytnou také. Jenže když to neudělám, tak už je třeba nikdy neuvidím. Kdybych tak jen věděl, co se stalo.“ A přikrčil se za hrobkou, každou chvilku vykoukl ven a přemýšlel, co by mohl udělat.
• 100 •
Kapitola 7
Aravis v Tašbánu
Co se stalo v Tašbánu? Když Aravis viděla, jak Šastu odvádějí Narniané, a zůstala sama se dvěma koňmi, kteří velmi moudře nepromluvili ani slovo, ani na okamžik neztratila hlavu. Popadla Brího ohlávku, klidně stála a držela oba koně, a ačkoli jí srdce bušilo ostošest, nedala to na sobě znát. Jakmile narnijští šlechtici přešli, pokusila se znova odejít. Ale než stačila udělat krok, ozval se hlas jiného vyvolávače. K čertu se všemi těmi lidmi, pomyslela si Aravis. „Místo, místo, místo! Místo pro tarkínu Lasaralin!“ Hned za vyvoláva-čem se objevili čtyři ozbrojení otroci a za nimi čtyři nosiči s nosítky ověšenými hedvábnými závěsy a cinkajícími stříbrnými rolničkami; po celé ulici se od nich šířila vůně parfémů

a květů. Za nosítky kráčely otrokyně v krásných šatech, několik štolbů, poslů, pážat a podobně. A v té chvíli Aravis udělala první chybu.
Lasaralin znala dost dobře, skoro jako by byly spolužačky, protože se často potkávaly ve stejných
• 101 •
* KŮN A JEHO CHLAPEC *
domech a chodily na stejné oslavy. Aravis to nevydržela, chtěla se podívat, jak Lasaralin vypadá teď, když je vdaná a velice, velice vznešená.
A to jí bylo osudné. Oči obou dívek se setkaly. Lasaralin se okamžitě v nosítkách posadila a vykřikla na celou ulici: „Aravis! Co tady propána děláš? Tvůj otec...“
Aravis ale neztratila duchapřítomnost. Pustila koně a vyšvihla se vedle Lasaralin na nosítka. Šeptala jí do ucha: „Mlč! Slyšíš mě? Mlč. Musíš mě schovat. Řekni svým lidem...“
„Ale drahoušku...“ začala Lasaralin stejně nahlas jako předtím. Vůbec jí nevadilo, že na ni lidé zírají; naopak, docela se jí to líbilo.
• 102 •
* Aravis v Tasbanu *
„Dělej, co ti říkám, nebo s tebou už do smrti nepromluvím,“ sykla na ni Aravis. „Prosím, prosím, rychle, Las. Je to strašně důležité. Řekni svým lidem, ať ty dva koně vezmou s sebou. Zatáhni závěsy na nosítkách a odvez mě někam, kde mě nenajdou. A pospěš si.“
„No tak dobře, drahoušku,“ souhlasila Lasara-lin svým lenivým hlasem a otočila se na otroky: „Vy tam, vy dva povedete tarkíně ty koně.“
Znovu se obrátila na Aravis: „Jedeme domů. Drahoušku, opravdu chceš, abych v takovýhle den zatáhla závěsy? Totiž myslím...“
Ale Aravis už závěsy stáhla, takže ona a Lasa-ralin se ocitly v jakémsi stanu, sice navoněném, ale dost dusném.
„Nikdo mě nesmí vidět,“ vysvětlovala. „Můj otec neví, že jsem tady. Utíkám.“
„Drahoušku, to je úžasně vzrušující,“ řekla La-saralin. „Už se nemůžu dočkat, až mi to všechno povíš. Drahoušku, sedíš mi na šatech. Dovolíš? To je lepší. Jsou nové. Líbí se ti? Mám je z...“
„Prosím tě, Las, tohle je vážná věc,“ zarazila ji Aravis. „Kde je můj otec?“
„Copak ty to nevíš?“ divila se Lasaralin. „Tady, samozřejmě. Včera přijel a všude se po tobě ptá. Když si představím, že my dvě jsme tady spolu
• 103 •
* KŮŇ A JEHO CHLAPEC *
a on o tom neví... To je snad ta největší legrace, jakou jsem kdy slyšela.“ A rozhihňala se. Aravis si vzpomněla, že Lasaralin se odjakživa všemu hihňala.
„To vůbec není legrace,“ ohradila se. „To je strašně vážné. Kde mě můžeš schovat?“
„Nic těžkého, moje milá,“ řekla Lasaralin. „Vezmu tě k sobě domů. Manžel je pryč a nikdo tě neuvidí. Uf! S těmi zataženými závěsy to vůbec není taková zábava. Chci vidět lidi. K čemu to je, mít nové šaty, když je člověk takhle zavřený!“
„Doufám, že tě nikdo neslyšel, když jsi tam na mě tak křičela,“ podotkla Aravis.
„Ne, jistěže ne, drahoušku,“ odpověděla nepřítomně Lasaralin. „Ale pořád jsi mi neřekla, co si myslíš o těch mých šatech.“
„A ještě něco,“ pokračovala Aravis. „Musíš říct svým lidem, aby s těmi dvěma koňmi zacházeli hodně uctivě. To je totiž taky tajemství. Ve skutečnosti jsou to mluvící koně z Narnie.“
„No ne!“ řekla Lasaralin. „To je tak vzrušující! Mimochodem drahoušku, viděla jsi tu barbarskou královnu z Narnie? Právě teď je v Tašbánu. Říká se, že princ Rabadaš je do ní bláznivě zamilovaný. Posledních čtrnáct dní se konaly úžasné slavnosti a lovy a takové věci. Já na ní tedy nic tak moc
• 104 •
* Aravis v Tašbánu *
krásného nevidím. Ale někteří z těch narnijských mužů jsou krásní. Především jsem byla pozvaná na slavnost na řece a vzala jsem si na sebe...“
„Jak zabráníme všem těm lidem, aby vykládali kolem, že máš doma návštěvu, která má na sobě hadry jako žebrácká? Snadno by se to mohlo donést k mému otci,“ přerušila ji znovu Aravis.
„No tak, nedělej si s tím pořád hlavu, buď tak hodná,“ mávla rukou Lasaralin. „Za chvilku ti najdu nějaké slušné šaty. A už jsme tu!“
Nosiči se zastavili a spouštěli nosítka k zemi. Když roztáhli závěsy, viděla Aravis, že jsou na nádvoří upraveném jako zahrada. Lasaralin by byla zamířila rovnou do domu, ale Aravis jí naléhavě zašeptala, aby nezapomněla otrokům nařídit, že o podivné návštěvnici své paní nemají nikde mluvit.
„Promiň, drahoušku, vypadlo mi to z hlavy,“ řekla Lasaralin. „Poslouchejte mě všichni! Ty také, vrátný. Nikdo z vás dnes neopustí dům. A koho přistihnu, že mluví o téhle mladé dámě, toho nechám nejdřív ubičovat k smrti, pak upálit zaživa a potom bude šest týdnů o chlebu a o vodě. Tak.“
I když Lasaralin tvrdila, že se nemůže dočkat, až uslyší, co se Aravis vlastně stalo, vypadalo to,
• 105 •
* Kůň a jeho chlapec *
že vlastně vůbec nic slyšet nechce. Po pravdě řečeno, mluvení jí šlo mnohem lépe než naslouchání. Trvala na tom, aby si Aravis nejdřív dopřála dlouhou voňavou koupel (kalormenské koupele jsou proslulé) a oblékla se do jejích

nejlepších šatů. Sáty vybírala tak dlouho a tak váhavě, že se Aravis div nezbláznila. Ale Lasaralin bývala taková odjakživa, nejvíc ji zajímaly šaty, slavnosti a klevety. Aravis vždycky víc lákaly luky, šípy, koně, psi a plavání. Díky tomu si každá o té druhé myslela, zeje hloupá. Když se spolu po jídle (to se skládalo především ze šlehačky, želé, ovoce a zmrzliny) posadily v krásné sloupové síni (Aravis by se byla síň líbila víc, kdyby Lasaralinina ochočená a rozmazlená opice pořád nelezla tam a zpátky), Lasaralin se konečně zeptala, proč Aravis utíká z domova.
Když bylo vyprávění u konce, Lasaralin se podivila: „Ale proč si nechceš vzít tarkána Ahoštu? Všichni jsou z něj celí pryč. Můj manžel říká, že se z něj stává jeden z největších mužů v Kalormenu. Právě ho jmenovali velkovezírem, když teď starý Axarta zemřel. To jsi nevěděla?“
„Je mi to jedno. Nemůžu ho ani vystát,“ odpověděla Aravis.
„Drahoušku, přemýšlej přece trochu! Tři paláce a jeden z nich je ten nádherný dole u jezera Ilkín.


A měla bys šňůry perel, prý jich má! A koupele v osličím mléce. A každou chvíli by ses vídala se mnou.“
„Ať si pro mě za mě paláce i perly klidně nechá,“ odsekla Aravis.
„Ty jsi byla vždycky divná, Aravis,“ prohlásila Lasaralin. „Co bys chtěla víc?“
Nakonec se ale Aravis podařilo přesvědčit svou přítelkyni, že to myslí vážně, a dokonce s ní probrala i nějaké plány. Dostat oba koně severní branou ven z města a pak k hrobkám teď nebude problém. Nikdo nezastaví štolbu v pěkných šatech, který vede válečného koně a dámskou jezdeckou klisnu dolů k řece. A Lasaralin měla hodně štolbů, které s nimi mohla poslat. Těžší už bylo, co s Aravis samotnou. Mohli by ji třeba odnést v nosítkách se zataženými závěsy, ale nosítka se používají jen uvnitř města, a kdyby některá z nich prošla branou, jistě by to vyvolalo otázky.
Mluvily o tom spolu docela dlouho a udržet La-saralinu pozornost nebylo snadné. Nakonec ale Lasaralin zatleskala a zvolala: „Něco mě napadlo! Vím o jedné cestě! Tisrokova zahrada, kéž žije věčně, se táhne až dolů k vodě a tam jsou taková malá dvířka, tedy jen pro lidi z paláce, ale... víš, drahoušku (trochu se načepýřila), my skoro jsme


z paláce. Máš veliké štěstí, že jsi přišla za mnou. Drahý tisrok, kéž žije věčně, je tak laskavý! Skoro každý den jsme pozvaní do paláce a je to jako náš druhý domov. Miluji všechny ty drahé prince a princezny a rozhodně zbožňuji prince Rabadaše. Za každou z palácových dam můžu přijít kdykoli, ve dne nebo v noci. Co kdybych tam s tebou po setmění proklouzla a pustila tě ven těmi dvířky? Vždycky je za nimi přivázaných pár člunů a loděk. A dokonce, i kdyby nás chytili...“
„Bylo by všechno ztracené,“ dokončila Aravis.
„No tak, drahoušku, nerozčiluj se tak,“ chlácholila ji Lasaralin. „Chtěla jsem říct, že i kdyby nás chytili, všichni by si mysleli, že je to jenom další z mých bláznivých vtipů. Já jsem jimi totiž dost proslulá. Zrovna nedávno, poslouchej, miláčku, to byla hrozná legrace...“
„Myslím to tak, že by všechno bylo ztracené pro mě,“ přerušila ji zostra Aravis.
„Co? Aha, ano, vím, jak to myslíš, drahoušku. Ale napadá tě něco lepšího?“
Aravis nic nenapadalo a také to řekla: „Ne. Budeme to muset risknout. Kdy můžeme vyrazit?“
„Dnes v noci ne,“ řekla Lasaralin. „Dnes v noci určitě ne. Dnes večer je totiž veliká hostina, za chvilku se už musím jít nechat učesat. Bude tam


plno světla jako ve dne. A davy lidí. Budeme to muset nechat na zítřek večer.“
To byla pro Aravis špatná zpráva, ale musela se s tím smířit. Odpoledne se vleklo a Aravis se ulevilo, když Lasaralin konečně odešla na hostinu, protože už ji skutečně unavovalo to věčné hihňání a řeči o šatech a slavnostech, svatbách, zásnubách a skandálech. Šla si brzo lehnout. Bylo to velice příjemné mít zase polštáře a přikrývky.
Další den se zdál nekonečný. Lasaralin chtěla celý plán zrušit a neustále vykládala Aravis, že Narnie je země věčného sněhu a ledu a že tam

žijí démoni a čarodějové a že je šílená, když se tam chce vypravit. „A navíc s nějakým venkovským klukem!“ hrozila se Lasaralin. „To se přece nehodí!“ Aravis o tom hodně přemýšlela, ale z Lasaralin byla už tak unavená, že cestování s Sas-tou jí připadalo mnohem zábavnější než život taš-bánské smetánky. Odpověděla jen: „Zapomínáš, že až se dostaneme do Narnie, nebudu mít žádné postavení, stejně jako on. A kromě toho jsem to slíbila.“
„Když si představím,“ Lasaralin div neplakala, „že kdybys měla trochu rozumu, mohla bys být manželkou velkovezíra!“
Aravis raději odešla za koňmi.
„Krátce před západem slunce se vydáte se štolbou na cestu k hrobkám,“ řekla. „Už žádné rance, dostanete zase sedlo a uzdu. Hwin bude mít v sedlových brašnách jídlo a ty zase poneseš měch plný vody, Brí. Ten člověk má rozkaz nechat vás oba za mostem dobře napít.“
„A pak na sever do Narnie!“ zašeptal Brí. „Ale co když Sasta u hrobek nebude?“
„Tak na něj samozřejmě počkáme,“ odpověděla Aravis. „Doufám, že jste tu měli pohodlí.“
„Lepší stáj jsem v životě neměl,“ potvrdil Brí. „Ale jestli manžel té tvojí upovídané přítelkyně


dává vrchnímu štolbovi peníze na nejlepší oves, tak myslím, že ho ten člověk podvádí.“
Aravis a Lasaralin se společně navečeřely ve sloupové síni.

Asi za dvě hodiny na to byly připraveny vyrazit. Aravis byla oblečená jako nejlepší otrokyně vznešeného domu a měla přes tvář závoj. Dohodly se, že kdyby se někdo na něco ptal, bude Lasaralin tvrdit, že Aravis^e otrokyně, která má doručit dárek jedné z princezen.
Obě dívky šly pěšky. Za chvilku byly u paláce. Důstojník, který měl u brány službu, znal Lasaralin velmi dobře a poručil svým mužům postavit se do pozoru a pozdravit. Dívky vešly do Síně černého mramoru. Ještě pořád tady bylo dost dvořanů, otroků a jiných lidí, ale o to méně byly dívky nápadné. Pokračovaly dál do Sloupové síně, do Síně soch a ven na kolonádu. Tam minuly veliké dveře z tepané mědi vedoucí do sálu. Všechno to bylo nepopsatelně nádherné, i když to viděly jen ve slabém světle lamp.
Konečně došly do zahrady s terasami. Na druhém konci zahrady stál Starý palác. Byla tam skoro tma a dívky se ocitly v bludišti chodeb osvětlených jen tu a tam loučí zastrčenou do držáku na stěně. Lasaralin se zastavila na rozcestí.
• 111 •
* KŮŇ A JEHO CHLAPEC *
„Tak dál, jdi dál," šeptala Aravis, které divoce bušilo srdce a která měla pořád pocit, že za každým rohem se může objevit její otec.
„Já teď nevím..." řekla Lasaralin. „Nejsem si úplně jistá, kterým směrem. Myslím, že nalevo. Ach ano, nalevo. To je ale zábava!"
Zahnuly tedy doleva a ocitly se v neosvětlené chodbě, na jejímž konci vedlo dolů schodiště.
„Je to dobré," řekla Lasaralin. „Určitě jdeme dobře. Na tyhle schody si vzpomínám." Ale právě v té chvíli se před nimi objevilo pohybující se světlo. Vzápětí se za rohem vynořili dva muži. Šli pozadu a nesli velké svíčky. A pozadu se chodí jen před panovníkem. Lasaralin vyděšeně popadla Aravis za paži. Štíplo to a bylo zřejmé, že je velice vyděšená. Aravis na okamžik napadlo, proč se Lasaralin tak bojí tisroka, když je to její dobrý přítel, ale neměla čas o tom přemýšlet.
Lasaralin ji po špičkách hnala zpátky po schodech a horečně hmatala po stěnách.
„Tady jsou dveře!" šeptla. „Honem."
Vběhly dovnitř a dveře za sebou tiše zavřely. Ocitly se v naprosté tmě. Podle Lasarali-nina dechu Aravis poznala, že je k smrti vyděšená.
• 112*
* Aravis v Tašbanu *
„Taši, ochraňuj nás," šeptala Lasaralin. „Co budeme dělat, jestli přijde sem? Dá se tu někde schovat?"
Pod nohama cítily měkký koberec. Tápaly přes celou místnost, až narazily na pohovku.
„Pojď, lehneme si pod ni," fňukala Lasaralin. „Proč jsme sem jen chodily!"
Mezi pohovkou a stěnou s těžkými závěsy bylo právě tak dost místa, aby se tam dívky vmáčkly a svezly se k zemi. Lasaralin se podařilo získat lepší místo a schovat se celá. Horní polovina obličeje Aravis byla za pohovkou vidět, takže kdyby do místnosti přišel někdo se světlem a podíval se na to správné místo, spatřil by ji. Měla samozřejmě závoj, a tak by si ten někdo možná v první chvíli ani nevšiml, že vidí čelo a oči. Aravis zoufale strkala do Lasaralin, aby jí ještě trochu uhnula, ale ta se tak bála, že se s ní prala, štípala ji a neuhnula ani o píď. Nakonec to obě vzdaly a zůstaly ležet zcela bez hnutí. Jejich vlastní dech jim připadal strašlivě hlasitý, ale nic jiného se neozývalo.
„Už můžeme vylézt?" zašeptala nakonec slabounce Aravis.
„Snad... snad ano," začala Lasaralin. „Ale moje nervy...", ale pak se ozval ten nejděsivější zvuk, jaký v té chvíli mohly slyšet, zvuk otevíraných
• 113 •
* KŮŇ A JEHO CHLAPEC «f"
dveří. A objevilo se světlo. A protože Aravis už se nemohla víc schovat, viděla všechno.
Nejdřív vstoupili do místnosti dva otroci. Oba byli hluší a němí, jak Aravis správně uhodla, a proto je používali při těch nejtajnějších jednáních. Šli pozadu a nesli svíce. Každý se postavil k jednomu konci pohovky. To bylo dobře, protože Aravis teď nebylo tolik vidět. Otrok stál před ní a ona všechno pozorovala mezi jeho patami. Pak vešel starý muž, velice tlustý, a na sobě měl zvláštní špičatou čapku, podle které Aravis okamžitě poznala, že je to tisrok. Byl velmi tlustý a na sobě měl spoustu volánů a skladů a bambulek a knoflíků a střapců a talismanů. Nejmenší z jeho šperků měl větší cenu než všechny šaty a zbraně narnijských pánů dohromady, ale Aravis se přesto nemohla zbavit dojmu, že narnijská móda (přinejmenším pro muže) je slušivější. Za ním vešel mladý muž, na hlavě turban zdobený peřím a drahokamy, u pasu šavli v pochvě ze slonoviny. Vypadal velice rozčileně a jeho oči a zuby se ve světle svíček vztekle blýskaly. Poslední do místnosti vstoupil malý, trochu hrbatý, vysušený stařík, v němž se zachvěním poznala nového vel-kovezíra a svého vlastního zaslíbeného manžela, tarkána Ahoštu osobně.
• 114 •
¦ Aravis v Tašbanu *
Když ti tři vešli a dveře se zavřely, tisrok se se spokojeným povzdechem usadil na pohovce, mladý muž se postavil před něj a velkovezír poklekl, opřel se lokty o zem a položil tvář na koberec.
!
• 115 •
Kapitola 8
V tisrokově domě
O můj otče, potěcho mého zraku," začal mladík, ale drmolil ta slova velice rychle a nepřítomně, vůbec ne tak, jako by tisrok doopravdy byl potěcha jeho zraku. „Kéž žiješ věčně, ale úplně jsi mě zničil. Kdybys mi byl za úsvitu dal nejrychlejší galéru, hned, jak jsem zjistil, že loď těch prokletých barbarů zmizela, možná bych je byl dohnal. Ale tys mě přesvědčil, abych nejdřív poslal služebníky podívat se, jestli jen neobeplula výběžek do lepšího kotviště. Ztratil jsem

tak celý den. A oni jsou pryč... Proklouzli mi. Ten falešný jadeit, ta...“ a pak dodal řadu popisů královny Zuzany, které by napsané nevypadaly pěkně. Byl to princ Rabadaš a falešný jadeit byla Zuzana z Narnie.
„Ovládej se, synu,“ řekl tisrok. „Neboť v srdci uvážlivého hostitele je odjezd hostí ranou, jež se lehce zahojí.
„Ale já ji chci,“ vykřikl princ. „Musím ji mít. Zemřu, jestli ji nedostanu - tu falešnou, pyšnou


fenu s proradným srdcem! Nemohu spát a jíst mi nechutná, sluneční svit v mých očích potemněl pro její krásu... Musím tu barbarskou královnu mít.“
„Jak dobře to řekl onen nadaný básník,“ podotkl vezír, který zvedl poněkud ušpiněnou tvář z koberce, „že k uhašení ohně mladistvé lásky je potřeba dlouze pít ze studny rozumu.“
To prince zřejmě velice rozzlobilo. „Ty pse,“ rozkřikl se a zasypal vezírovu zadní část dobře mířenými kopanci, „neodvažuj se mi citovat básníky. Celý den na mě všichni sypou přísloví a verše a já už to nesnesu.“ Nerad to říkám, ale myslím, že Aravis nebylo vezíra ani trochu líto.
Tisrok se trochu zamyslel, když
si ale uvědomil, co se děje, řekl klidně: „Můj synu, ihned přestaň kopat toho ctihodného a osvíceného vezíra. Jak známo, jako si cenný šperk uchová svou hodnotu i zahrabaný v hnojišti, tak musíme respektovat stáří a prozíravost dokonce i v bezvý-


znamných osobách našich poddaných. Nech toho a řekni nám, co si přeješ a co navrhuješ.“
„Přeji si a navrhuji, otče můj,“ řekl Rabadaš, „abys okamžitě povolal své nepřemožitelné armády, vtrhl do třikrát prokleté země Narnie, zničil ji ohněm a mečem a připojil ji ke své nekonečné říši. A abys zabil jejich nejvyššího vládce a všechny z jeho krve, kromě královny Zuzany. Protože ta se stane mou manželkou, i když nejdřív musí dostat tvrdou lekci.“
„Věz, můj synu,“ odpověděl tisrok, „že ať řekneš cokoli, nedonutíš mě, abych vyhlásil válku Narnii.“
„Kdybys nebyl můj otec, ó nesmrtelný tisroku,“ zaskřípal princ zuby, „řekl bych, že tak může mluvit jen zbabělec.“
„A kdybys ty nebyl můj syn, ó nejvznětlivější Rabadaši,“ odsekl jeho otec, „byl by tvůj život krátký a tvá smrt pomalá, jen bys to vyslovil.“ Řekl to tak chladným a klidným hlasem, že Ara-vis tuhla krev v žilách.
„Ale proč, otče,“ pokračoval princ - tentokrát mnohem uctivějším tónem, „proč bychom neměli potrestat Narnii právě tak snadno jako pověsit líného otroka nebo poslat utahaného koně na porážku? Není velká ani jako čtvrtina tvé nejmenší


provincie. Tisíc kopí ji dobude za pět týdnů. Je jako malý flíček u hranic naší země.“
„To nepochybně je,“ souhlasil tisrok. „Tyhle malé barbarské země, které si říkají svobodné (což je totéž, jako by řekly líné, nepořádné a nevýnosné), jsou nemilé bohům i všem soudným lidem.“
„Proč jsme tedy připustili, aby taková země jako Narnie zůstala tak dlouho nepodrobena?“
„Vězte, osvícený princi,“ ozval se velkovezír, „že až do roku, kdy váš vznešený otec započal svou blahodárnou a nekonečnou vládu, byla země Narnie pokryta sněhem a ledem a navíc tam vládla velice mocná čarodějka.“
„To vím velmi dobře, mnohomluvný vezíre,“ odsekl princ. „Ale vím také, že ta čarodějka je mrtvá. Led a sníh dávno zmizely, takže Narnie je teď zdravá, úrodná a nádherná země.“
„A tuto změnu, o nejučenější princi, nepochybně přivodila mocná zaklínadla těch zlopověstných osob, které se dnes zvou králi a královnami Narnie.“
„Já si spíš myslím,“ řekl Rabadaš, „že k tomu došlo změnou postavení hvězd a působením přirozených příčin.“
„Tohle všechno,“ přerušil je tisrok, „přísluší k diskusi učeným mužům. Nikdy neuvěřím, že


tak velikým změnám a smrti dřívější čarodějky nenapomohla mocná magie. Co jiného ostatně očekávat v zemi, kde žijí především démoni v podobě zvířat, která hovoří jako lidé, a obludy, jež jsou napůl lidmi a napůl zvířaty. Obecně se ví, že nejvyšší vládce Narnie, kéž ho bozi zatratí, se těší podpoře příšerného démona, který se zjevuje v podobě lva. Zaútočit na Narnii je proto pochybné a já jsem rozhodnutý nedělat nic, čeho bych musel později litovat.“
„Jak požehnaný je Kalormen,“ pozvedl vezír znova svou tvář, „jehož vládci darovali všichni bozi prozíravost a obezřetnost. Ovšem jak neporazitelný a přemoudrý tisrok řekl, je velice politováníhodné nesmět vztáhnout ruku po tak šťavnatém plodu, jako je Narnie. Jak nadaný byl onen básník, který řekl...,“ ale v té chvíli si Ahošta povšiml netrpělivého škubnutí princovy nohy a zmlknul.
„Je to politováníhodné,“ souhlasil tisrok svým tichým, hlubokým hlasem. „Každé ráno slunce potemní v mých očích a každou noc mne spánek méně osvěží, protože si vzpomenu, že je Narnie dosud svobodná.“
„Otče můj,“ řekl Rabadaš, „co kdybych ti ukázal cestu, jak vztáhnout ruku po Narnii a přesto toho nelitovat, kdyby tvá snaha vyšla naprázdno?“


„Jestli mi takovou cestu ukážeš, Rabadaši,“ řekl tisrok, „budeš nejlepší ze synů.“
„Slyš tedy, otče. Ještě tuto noc, ještě tuto hodinu vezmu pouhých dvě stě jezdců a odcválám do pouště. Všichni si budou myslet, že o mém odjezdu nic nevíš. Druhý den ráno budu už u bran Anvardu, u hradu krále Luny v Archenlandu. Žijí s námi v míru, nebudou tedy připraveni a já hrad dobudu dřív, než se vzchopí. Pak projedu

průsmykem nad Anvardem a přes Narnii až ke Cair Paravelu. Nejvyšší vládce tam nebude; když jsem odjížděl, chystal se právě na výpravu proti obrům na severní hranici. Brány Cair Paravelu budou asi otevřené a já vjedu dovnitř. Budu postupovat šetrně a proliji tak málo narnijské krve, jak to jen půjde. A potom už zbývá jen počkat, až Jasný křišťál přistane i s královnou Zuzanou na palubě. Polapím svého zbloudilého ptáčka, jen vystoupí na pevninu, vyzvednu ji do sedla a pojedu, pojedu, pojedu až zpátky na Anvard."
„Není ale pravděpodobné, synu," namítl tisrok, „že při únosu té ženy ztratí život buď král Edmund, nebo ty?"
„Bude jich málo," řekl Rabadaš, „a já dám svým mužům příkaz, aby ho odzbrojili a svázali. Ovládnu svou prudkou touhu po jeho krvi, aby


jeho smrt nezavdala příčinu k válce mezi tebou a nejvyšším vládcem."
„Co když Jasný křišťál dorazí na Cair Paravel dřív než ty?"
„Domnívám se, že při větru, který vane, je to nepravděpodobné."
„Můj vynalézavý synu," řekl tisrok, „objasnil jsi nám zatím, jak tímto způsobem získáš svou vytouženou barbarskou ženu, ale ne to, jak já dobudu Narnii."
„O můj otče, jistě ti neuniklo, že ačkoli já a moji muži prolétneme Narnii jako šíp z luku, Anvard nám zůstane navždy? A kdo drží Anvard, ten sídlí u samých bran Narnie, a svou posádku na Anvar-du budeš postupně zvětšovat, až z ní bude velké vojsko."
„Mluvíš rozumně a prozíravě. Avšak když se to všechno nepovede, jak se z toho dostanu?"
„Svedeš to na mě, řekneš, že jsem to učinil bez tvého vědomí a proti tvé vůli, bez tvého požehnání, hnán prudkostí své lásky a netrpělivostí mládí."
„A co když nejvyšší vládce bude pak žádat navrácení té ženy, své sestry?"
„Otče, buď ujištěn, že to neučiní. Protože i když ta žena ve svém rozmaru toto manželství odmítla,


král Petr je rozumný a znalý muž, který si nebude přát ztratit čest a výhodu spojenectví s naším rodem a jistě rád uvidí svého synovce a prasynovce na trůnu Kalormenu."
„Nic takového neuvidí, pokud budu žít věčně, jak si přeješ," podotkl tisrok jedovatě.
„A kromě toho, otče můj, potěcho mého zraku," řekl princ po rozpačité odmlce, „napíšeme dopisy, jako by je psala královna, v nichž bude stát, že mne miluje a že si nepřeje vrátit se do Narnie. Je přece dobře známo, že ženy jsou nestálé jako větrné korouhvičky. Možná dopisům tak docela neuvěří, ale neodváží se přijít do Tašbánu ve zbroji, aby ji odvedli."
„Osvícený vezíre," oslovil tisrok třetího z přítomných, „co praví tvá moudrost na tento prazvláštní návrh?"
„O věčný tisroku," odpověděl Ahošta, „síla otcovské lásky mi není neznámá a často jsem slýchal, že synové jsou v očích svých otců cennější než démanty. Jak bych tedy mohl plně otevřít svou mysl věci, která může ohrozit život tohoto vznešeného prince?"
„Bezpochyby můžeš," odsekl tisrok, „nebo poznáš, že neuděláš-li to, vystavuješ se přinejmenším stejně velkému nebezpečí."


„Slyším a poslechnu," zakvílel ten nešťastník. „Věz tedy především, ó nejmoudřejší tisroku, že princi nehrozí zdaleka tak velké nebezpečí, jak se může zdát. Bohové totiž nedopřáli barbarům světlo rozvahy, neboť jejich poezie není, tak jako naše, plná nejvybranějších poučení a užitečných pokynů, ale jen lásky nebo války. Nic se jim tedy nebude jevit vznešenější a obdivuhodnější než takový šílený plán, jaký - au!" Když totiž princ uslyšel slovo „šílený", znova ho nakopl.
„Zadrž, můj synu," napomenul ho tisrok. „A ty, ctěný vezíre, ať už se ovládne nebo ne, nenech vyschnout proud své výmluvnosti. Pro lidi vážné a důstojné se nic nehodí lépe než trpělivě snášet drobné nepříjemnosti."
„Slyším a poslechnu," řekl vezír a trochu se zavrtěl, aby to Rabadaš neměl k jeho zadku tak blízko. „Nic, jak jsem řekl, se jim nebude jevit tak omluvitelné, pokud ne přímo obdivuhodné, jako tento... ehm... riskantní pokus, především proto, že jeho příčinou je láska k ženě. Proto i kdyby princ nešťastnou náhodou padl do jejich rukou, nezabili by ho. Ne, je dokonce možné, že i kdyby královnu nedokázal unést, jeho veliká statečnost a nekonečnost jeho vášně by mu dokonce mohly naklonit její srdce."


„Na tom něco je, starý žvanile," podotkl Raba-daš. „Na tom skutečně něco je, i když se ta myšlenka vylíhla ve tvé ošklivé hlavě."
„Chvála mého pána je jako světlo mým očím," poděkoval Ahošta. „A krom toho, o tisroku, jehož vláda musí být a bude nekonečná, domnívám se, že s pomocí bohů velmi pravděpodobně padne Anvard do princových rukou. Zdaří-li se to, budeme držet Narnii pod krkem."
Dlouho nikdo nepromluvil a v místnosti se rozhostilo takové ticho, že se obě dívky téměř neodvažovaly dýchat. Konečně tisrok promluvil.
„Jdi, můj synu," řekl. „A učiň, co jsi řekl. Neočekávej ode mne ale žádnou pomoc ani podporu. Nepomstím tě, když budeš zabit, nevykoupím tě, pokud tě barbaři uvrhnou do vězení. A ať už zvítězíš nebo prohraješ, proliješ-li jen o kapku víc vznešené narnijské krve, než musíš, a vzejde z toho válka, má přízeň se od tebe navždy odvrátí a můj druhý

nejstarší syn zaujme v Kalormenu tvé místo. Teď jdi. Pospěš a neprozraď se. Kéž tě štěstí provází. A kéž síla Tase neporazitelného a neúprosného je tvým mečem a kopím.“
„Slyším a poslechnu!“ vykřikl Rabadaš. Krátce poklekl, aby otci políbil ruku a vyběhl z komnaty.
• 125 •
* Kůň a jeho chlapec ¦
Tisrok a vezír ovšem zůstali, k velkému zklamání Aravis, kterou už bolelo celé tělo.
„O vezíre,“ řekl tisrok, „je jisté, že žádná živá duše neví o poradě, kterou jsme tu dnes my tři konali?“
„Můj pane,“ odpověděl Ahošta. „Není možné, že by to někdo věděl. Právě z tohoto důvodu jsem navrhl a vy jste ve své moudrosti souhlasil, abychom se setkali tady ve Starém paláci, kde se nikdy žádné rady nekonají a nikdo ode dvora sem nemá důvod chodit.“
„To je dobře,“ odpověděl tisrok. „Protože kdyby to kdokoli věděl, postaral bych se, aby zemřel dřív, než uplyne hodina. A ty, prozíravý vezíre, též na všechno zapomeň. Stírám ze svého i z tvého srdce veškerou vědomost o princových plánech. Odjel bez mého vědomí a souhlasu, sám nevím kam, neboť je divoký a trpí zbrklostí a neposlušností mládí. Nikdo nebude překvapenější než já a ty, až uslyšíme, zeje Anvard v jeho rukou.“
• 126 •
* V TISROKOVĚ DOMĚ *
„Slyším a poslechnu,“ řekl Ahošta.
„Tedy si také nikdy ani v hloubi duše nepomyslíš, jak bezcitný jsem otec, když pošlu svého prvorozeného syna na výpravu, která skoro jistě skončí jeho smrtí. A to tebe, protože prince nemáš rád, jistě musí těšit. Vidím ti až do hloubi duše.“
„O neposkvrněný tisroku,“ řekl vezír. „V porovnání s tebou nemiluji ani prince, ani vlastní život, ani chléb, ani vodu, ani sluneční světlo.“
„Tvoje city,“ pochválil ho tisrok, „jsou vznešené a správné. Také nemiluji nic z toho v porovnání se slávou a silou svého trůnu. Jestli princ uspěje, budeme mít Archenland a časem možná i Narnii. Jestli neuspěje, mám osmnáct dalších synů a Rabadaš, jak tomu už bývá u prvorozených královských synů, začínal být nebezpečný. Více než pět tisroků z Tašbánu zemřelo předčasně, protože jejich nejstarším synům, osvíceným princům, se už nechtělo déle čekat na trůn. Raději ať si ochladí hlavu v cizině, než aby se tady rozpaloval nečinností. A nyní, můj převýborný vezíre, přemíra otcovské úzkosti mne nutí ke spánku. Pošli do mých komnat hudebníky. A ještě než půjdeš spát, odvolej milost, kterou jsem udělil třetímu kuchaři. Cítím jasné příznaky špatného zažívání.“
• 127 •
* KŮN A JEHO CHLAPEC *
„Slyším a poslechnu,“ řekl velkovezír. Po všech čtyřech dolezl pozpátku ke dveřím, zvedl se, uklonil se a odešel. Tisrok zůstal mlčky sedět na pohovce, až se Aravis skoro začala bát, že usnul. Nakonec však pohovka ztěžka zaskřípala, jak s heknutím zvedl své obrovské tělo, dal znamení otrokům s pochodněmi a odešel. Dveře se za ním zavřely a v místnosti byla zase naprostá tma. Obě dívky konečně mohly znova volně dýchat.
Kapitola 9
Přes poušť
O
Taková hrůza! Strašlivá hrůza!“ fňukala La-saralin. „Drahoušku, já mám takový strach. Celá se třesu. Sáhni si.“
„Pojď,“ pobídla ji Aravis, která se sama také třásla. „Už se vrátili do nového paláce. Jak budeme z téhle komnaty pryč, budeme v bezpečí. Ztratily jsme ale strašnou spoustu času. Odveď mě k té brance, jak nejrychleji to jde.“
„Drahoušku, jak můžeš být taková!“ vyjekla Lasaralin. „Nemůžu dělat vůbec nic, teď ne. Moje nervy! Nikam nejdu, musíme si na chvíli lehnout a pak se vrátit.“
„Proč vrátit?“ ptala se Aravis.
„Copak to nechápeš? Ty jsi tak bezcitná,“ rozplakala se Lasaralin. Aravis se rozhodla, že tohle není vhodná chvíle na soucit.
„Tak podívej,“ popadla Lasaralin a pořádně s ní zatřásla. „Jestli ještě řekneš jediné slovo o tom, že se musíme vrátit, a jestli mě okamžitě neodvedeš k té brance, víš, co udělám? Vybě-
• 129 •
* Kůň a jeho chlapec *
hnu do té chodby a zaječím. Ať nás tu obě klidně chytí.“
„Ale to nás pak obě za... za... zabijí!“ koktala Lasaralin. „Neslyšela jsi, co říkal tisrok, kéž žije
v v vOíť
vecne:
„Slyšela, ale radši budu mrtvá než vdaná za Ahoštu. Tak pojď už.“
„Ty jsi tak zlá,“ stěžovala si Lasaralin. „Vidíš přece, v jakém jsem stavu!“
Nakonec se musela podvolit. Vedla Aravis znovu po schodech, po kterých už jednou sestupovaly, pak jinou chodbou a nakonec zase ven. Byly teď v palácové zahradě, která se terasovitě svažovala až k městským hradbám. Měsíc jasně zářil. Jedna z nevýhod všech dobrodružství je, že když se člověk dostane na ta nejkrásnější místa, obvykle má takový strach a tolik pospíchá, že si je ani neužije. Později si Aravis jen matně vybavovala hladké trávníky, tiše zurčící fontány a dlouhé černé stíny cypřišů. Je ale pravda, že si to všechno velmi dobře pamatovala ještě po letech.
Když doběhly až docela dolů k hradbě, Lasaralin se třásla tak, že nebyla schopná zvednout závoru. Místo ní to udělala Aravis. Konečně se objevila řeka, odrážející měsíční světlo, maličké molo a několik člunků.
• 130 •

* Přes poušť *
„Sbohem," řekla Aravis, „a děkuju. Omlouvám se, jestli jsem se k tobě chovala hrozně. Ale uvědom si, před čím prchám!"
„Ach, moje drahá Aravis," vzdychla Lasaralin. „Nerozmyslíš si to ještě? Právě teď jsi přece viděla, jak veliký muž Ahošta je!"
„Veliký muž?" vykřikla Aravis. „Příšerný podlézavý otrok, který ještě lichotí, když ho kopou, ale potajmu si to všechno střádá a doufá, že se pomstí, když popíchne toho hrozného tisroka, aby sám naplánoval synovu smrt. Fuj! To bych si radši vzala umývače nádobí z kuchyně mého otce než takovou stvůru."
„No tak, Aravis, Aravis! Jak můžeš říkat tak příšerné věci. A dokonce i o tisrokovi, kéž žije věčně. Musí to být přece správné, když to dělá on\"
„Sbohem," opakovala Aravis, „a mimochodem, máš moc krásné šaty. A tvůj dům je taky krásný. Určitě žiješ moc krásný život, ale pro mě to není. Potichu za mnou zavři, prosím."
Vymanila se z láskyplných objetí své přítelkyně, nastoupila do člunu, odrazila od břehu a za chvíli už byla uprostřed proudu. Veliký měsíc jí svítil nad hlavou a další veliký měsíc se odrážel ve vodě. Vzduch byl svěží a chladný, a když se přiblížila k protějšímu břehu, uslyšela zahoukání


sovy. „To je něco jiného," pochvalovala si Aravis. Odjakživa žila na venkově a v Tašbánu se jí ani trochu nelíbilo.
Když vystoupila na břeh, ocitla se najednou v úplné tmě, protože příkrý svah a stromy na něm měsíc zakryly. Podařilo se jí však najít stejnou cestu, kterou předtím našel Sasta, a stejně jako on se ocitla v místech, kde končila tráva a začínal písek. Když se podívala doleva, spatřila veliké černé hrobky. I když to byla statečná dívka, srdce se jí sevřelo. Co když tam ostatní nejsou? A co když tam budou strašidla? Ale nebojácně narovnala hlavu a vykročila přímo k hrobkám.
Ještě než tam došla, uviděla čekat Brího, Hwin a štolbu.
„Můžeš se teď vrátit ke své paní," řekla štolbovi Aravis (docela zapomněla, že nemůže, protože brány se otevřou až zítra ráno.) „Tady máš peníze za svou námahu."
„Slyším a poslechnu," řekl štolba a pozoruhodnou rychlostí vyrazil k městu. Nebylo potřeba mu říkat, ať si pospíší; i on hodně myslel na strašidla.
Příštích pár vteřin Aravis vroucně líbala hřebci i klisně huby a hladila je po hřívách, skoro tak, jako by to byli obyčejní koně.


„Támhle je Šasta! Velkému lvu díky!" řekl Brí.
Aravis se ohlédla a viděla přibíhat Šastu, který vylezl z úkrytu, jen co štolba odešel.
„A teď," řekla Aravis, „už nesmíme ztratit ani minutu." A zkráceně jim vypověděla všechno, co slyšela o Rabadašově výpravě.
„Psi jedni zrádní!" potřásl Brí hřívou a zadupal kopytem. „Útok v čase míru, bez vyhlášení války! Však my mu ten oves opepříme. Budeme tam dřív než on."
„Dokážeme to?" zeptala se Aravis a vyšvihla se Hwin do sedla. Sasta si přál, aby taky dokázal takhle nasedat.
„Bru-hú!" odfrkl Brí. „Sedej, Sasto, ať můžeme vyrazit! Zatím máme náskok!"
„Rabadaš chtěl vyjet hned," připomněla Aravis.
„Lidské řeči," odpověděl Brí. „Jenže dvě stě jezdců a koní nezásobíš vodou a jídlem, nevyzbro-jíš, neosedláš a neseřadíš za minutu. Tak kterým směrem? Přímo na sever?"
„Ne," řekl Sasta. „Tohle vím zas já. Nakreslil jsem si tím správným směru čáru. Vysvětlím vám to potom. Trochu doleva, tadyhle je!"
„Chci vám říct ještě něco," podotkl Brí, „cválat dnem a nocí, jak se o tom vypráví v příbě-


zích, to ve skutečnosti nejde. Musí to být chůze a klus, ale rychlý klus a krátká chůze. Když my půjdeme krokem, můžete vy lidé také jít pěšky. Tak. „Připravená, Hwin? Jedeme! Na sever do Narnie!"
Napřed to bylo velice příjemné. Noc už trvala tak dlouho, že písek vydýchal skoro všechno teplo, které za den nashromáždil, a vzduch byl chladný, čistý a svěží. V měsíčním světle se písek krásně leskl, jako by to byla klidná vodní hladina nebo veliký stříbrný podnos. Až na dusot kopyt Brího
v
a Hwin nebylo slyšet vůbec nic. Sasta by byl skoro usnul, kdyby tu a tam nemusel sesednout a jít pěšky.
Zdálo se, že to trvá celé hodiny. Potom se měsíc ztratil za mraky. Připadalo jim, že další hodiny a hodiny jedou v naprosté tmě. Náhle si Sasta uvědomil, že vidí před sebou Brího hlavu a krk o něco jasněji než předtím; a pomalu, velmi pomalu se objevovala i veliká šedá plocha po obou stranách. Zdálo se, že je naprosto bez života, jako krajina mrtvých.
Sasta byl už strašně unavený, dala se do něj zima, cítil, že má suché rty. Celou dobu bylo slyšet jen skřípot řemenů, cinkot udidel a dusání kopyt - ne zvonivé jako na tvrdé silnici, ale tlumené suchým pískem.


Po dlouhých hodinách jízdy se konečně těsně nad obzorem objevil pruh světlejší šedi. Pak červená šmouha. Konečně bylo ráno, ale nikde ani jediný pták, který by o něm zpíval. Sasta byl teď vděčný za to, když mohl jít pěšky, byla mu totiž zima a tak se aspoň trochu zahřál.

Náhle ale vyšlo slunce a všechno se rázem změnilo. Šedý písek zežloutl a zatřpytil se, jako by na něj někdo rozsypal diamanty. Po levici za nimi běžely předlouhé stíny Sasty, Hwin, Brího a Ara-vis. Ve slunečním světle se daleko vepředu vynořil i dvojitý vrcholek hory Pire a Sasta viděl, že trochu odbočili ze správného směru. „Trochu víc doleva, trochu doleva," zavolal. Tašbán za nimi byl teď docela malý a vzdálený. Hrobky nebylo vidět vůbec, ztratily se v té naježené kupě, v kterou se změnilo tisrokovo město. Všichni se cítili mnohem lip.
Dlouho jim to ale nevydrželo. I když ujížděli pořád dál, vypadalo to, že se vůbec nehýbou. Sasta se raději přestal ohlížet. Po nějaké době začalo být světlo nepříjemné. Písek se třpytil tak, že bolely oči. Sasta ale věděl, že je nesmí zavřít. Měl je přimhouřené, pořád se díval na horu Pire a radil, kterým směrem jet. Začalo pořádné vedro. Uvědomil si ho, když měli prvně sesednout a jít

pěšky. Když sklouzl na písek, ucítil ve tváři tak horký závan, jako by otevřel troubu. Podruhé to bylo ještě horší a potřetí, když se jeho bosá noha dotkla písku, vykřikl bolestí a vyšvihl se zpátky na Brího hřbet dřív, než byste řekli poušť.
„Promiň, Brí," zajíkal se. „Nemůžu jít pěšky. Pálí mě to do chodidel."
„No ovšem," funěl Brí. „Mělo mě to napadnout. Zůstaň sedět. Nedá se nic dělat."
„Ty to máš lepší," vysvětloval Sasta Aravis, která kráčela vedle Hwin. „Ty máš boty."
Aravis neřekla nic a tvářila se pohrdlivě. Možná ani nechtěla, ale působilo to tak.
A dál a dál, krok a klus, krok, klus, cink cink cink, skřip skřip skřip, pach zpocených koní, pach vlastního horkého těla, oslepující záře, bolest hlavy. Míli za mílí se neměnilo vůbec nic. Tašbán vypadal pořád stejně daleko a hory se nepřibližovaly. Člověk měl pocit, že to trvá celou věčnost - cink cink cink, skřip skřip skřip, pach zpocených koní, pach vlastního horkého těla.
Samozřejmě, že Sasta zkoušel sám se sebou hrát všelijaké hry, aby mu utekl čas, ale nebylo to k ničemu. Snažil se nemyslet na pití, na ledový sorbet v paláci v Tašbánu, na čistou pramenitou vodu, na chladné voňavé mléko, ve kterém

je smetany tak akorát, ale zase ne moc. Jenže čím víc se snažil na to nemyslet, tím víc na to myslel.
Konečně se objevila jakási malá skála trčící z písku, dlouhá asi padesát metrů a vysoká deset metrů. Mnoho stínu neposkytovala, ale aspoň maličko. Do toho stínu se namačkali všichni. Trochu se najedli a trochu napili. Není to jednoduché, dát koni napít z měchu, ale Brí i Hwin to zvládli velice obratně. Nikdo nemluvil. Na bocích koní zasychaly ostrůvky pěny, oba hlasitě dýchali, děti byly unavené a bledé.
Po velmi krátkém odpočinku vyrazili dál. Stejné zvuky, stejné pachy, stejný žár, až se nakonec jejich stíny přemístily napravo a začaly se prodlužovat, jako by chtěly dojít až na východní okraj světa. Slunce se velmi pomalu sklánělo k západnímu obzoru. Konečně zapadlo, a bohům chvála, nemilosrdný žár byl ten tam, i když horko stoupající z písku nezeslábló. Čtyři páry očí dychtivě hledaly před sebou nějakou stopu po soutěsce, o které mluvil havran Sedonožka. Ale míli za mílí neviděli nic než písek. Už vyšly hvězdy a koně dusali dál a děti se pohupovaly v sedlech nahoru a dolů a byly žíznivé a unavené. Teprve když vyšel měsíc, zvolal Sasta oním zvláštním, štěkavým

hlasem člověka, který má naprosto vyschlá ústa: „Támhle je!"
Bezpochyby to bylo ono. Před nimi trochu napravo se konečně objevil svah, který se skláněl dolů a po obou stranách se objevily skalní výběžky. Koně byli už tak unavení, že neměli ani sílu mluvit, ale zamířili k nim a za minutku či dvě už vjížděli do soutěsky. Zprvu to bylo horší než v otevřené poušti, protože mezi skalními stěnami bylo dusno a taky málo světla. Svah klesal prudce dolů a skály po obou stranách narostly

do výšky útesů. Pak se začala objevovat zeleň, ze všeho nejdřív trnité rostliny podobné kaktusům a hrubá tráva, jaká by vám pořezala prsty. Pod kopyty koní se objevovaly oblázky a kameny, už ne písek. Za každým zákrutem údolí, a bylo jich hodně, dychtivě pátrali očima po vodě. Koně už byli skoro na konci sil. Hwin klopýtala, lapala po dechu a zpožďovala se za Brím. Byli už málem zoufalí, když konečně narazili na trochu mokré půdy a maličký potůček, kolem kterého rostla měkčí a lepší tráva. Z potůčku se stal potok a z potoku říčka s keři na obou stranách, a říčka narostla v řeku a pak konečně, po tolika zklamáních, že se nedají ani spočítat, přišla chvíle, kdy si Sasta, který v sedle klimbal, uvědomil, že se Brí zastavil. Sasta sklouzl dolů ze sedla. Před • nimi dopadal do jezírka malý vodopád a oba koně byli už v něm, skláněli hlavy a pili, pili a pili. j „A-á-á-ách," vydechl Sasta a skočil tam také,
I voda mu sahala asi ke kolenům. Ponořil hlavu do
I vodopádu. Byla to snad nejkrásnější chvíle jeho
l
života.
Když po chvíli celí promáčení vylezli na břeh, začali se rozhlížet, kde to vlastně jsou. Měsíc byl už tak vysoko, že nakoukl i do údolí. Po obou stranách řeky rostla měkká tráva a za ní keře a stro-

my až k úpatí skal. Ve stínu těch křovisek musely být někde ukryté nějaké nádherně kvetoucí keře, protože celá mýtina sladce voněla. A z té nejtemnější skrýše mezi stromy se ozýval překrásný zvuk, který Sasta ještě nikdy neslyšel; byl to

slavičí zpěv.
Všichni byli příliš unavení, než aby mluvili nebo jedli. Koně ani nečekali, až je děti odsedlají, a okamžitě si lehli. Aravis a Sasta také.
Po chvíli však prozíravá Hwin řekla: „Spát ale nesmíme. Musíme předhonit toho Rabadaše.“
„Ne,“ odpověděl Brí velice pomalu. „Nesmíme spát. Jen si trochu odpočineme.“
Šastu na okamžik napadlo, že jestli nevstane a něco neudělá, všichni usnou, a měl neodbytný pocit, že by něco udělat měl. Vlastně se už rozho-


dl, že vstane a přesvědčí je, aby šli dál. Vstane za chvilku, teď ještě ne, až za okamžíček...
Za chvíli už měsíc svítil na dva koně a dvě děti, všichni tvrdě spali a slavík jim zpíval do snů.
První se vzbudila Aravis. Slunce bylo vysoko na nebi a chladné ranní hodiny už promeškali. „To je moje chyba,“ vyčítala si rozčileně, když vyskočila a začala budit koně. „Mohla jsem vědět, že po takhle namáhavém dni koně usnou, i když jsou mluvící. A ten kluk samozřejmě taky, nikdy ho nikdo pořádně nevychovával. Ale já jsem měla mít rozum.“
Ostatní byli omámení a zhlouplí hlubokým spánkem.
„Iíiha - bru-hú,“ řekl Brí. „Já jsem spal i se sedlem? To už nikdy neudělám. Je to hrozně nepohodlné...“
„Pojď, no tak vstávej,“ pobízela ho Aravis. „Už jsme promeškali půl dopoledne. Nesmíme ztratit ani minutu.“
„Jeden si snad může dát trochu trávy,“ ohradil se Brí.
„Je mi líto, ale čekat nemůžeme,“ zavrtěla Aravis hlavou.
„K čemu ten strašný spěch?“ divil se Brí. „Přešli jsme přece poušť, nebo ne?“


„Ale ještě nejsme v Archenlandu,“ připomněla Aravis. „A musíme se tam dostat dřív než Raba-daš.“
„Máme před ním určitě velký náskok,“ odbyl ji Brí. „Jedeme přece zkratkou, ne? Neříkal snad ten tvůj kamarád havran, že je to tudy kratší, Šasto?“
„Neříkal kratší,“ opravil ho Sasta. „Říkal jenom lepší, protože se tudy dostaneš k řece. Jestli leží ta oáza přímo na sever od Tašbánu, tak může tahle cesta být i delší.“
„Já prostě bez jídla dál jet nemůžu,“ odsekl Brí. „Sundej mi udidlo, Sasto.“
„Pro... prosím,“ přidala se velice ostýchavě Hwin, „Mám stejný pocit jako Brí, že už prostě nemůžu jet dál. Někdy ale, když mají koně na hřbetě lidi s ostruhami, stává se, že je donutí běžet, i když se cítí takhle... A koně pak zjistí, že vlastně můžou. Chci... chci říct, neměli bychom být schopní dokázat ještě víc, když jsme teď svobodní? Je to přece pro Narnii.“
„Já myslím, madam,“ zpražil ji Brí, „že o taženích a pochodech a o tom, kolik kůň vydrží, toho vím trochu víc než vy.“
Hwin neodpověděla. Byla to klisna ušlechtilé krve a ty většinou bývají velmi nervózní a jemné,


takže se dají snadno zakřiknout. Skutečnost byla taková, že měla naprostou pravdu, a kdyby Brímu na hřbetě seděl tarkán a donutil ho v té chvíli jet dál, byl by zjistil, že klidně vydrží ještě několik hodin ostrého pochodu. Jenže když je někdo otrok a dělá to, k čemu ho nutí jiní, má to hrozné následky. Jakmile totiž už není, kdo by ho nutil, zjistí, že skoro ztratil vůli donutit se k čemukoliv sám.
Nezbylo tedy než počkat, až se Brí nají a napije, a Hwin a děti samozřejmě také. Muselo být už skoro jedenáct, než se konečně vypravili na cestu. A i potom Brí běžel mnohem pomaleji než včera. Ve skutečnosti to byla Hwin, i když byla slabší a unavenější, kdo udával tempo.
Samo údolí s chladnou řekou, trávou, mechem, kvítím a rododendrony bylo tak příjemné, že se nikomu ani nechtělo jet rychleji.

Kapitola 10
Poustevník z Jižních blat
putovali údolím už několik hodin a okolí se X trochu změnilo. Řeka, podél níž šli, se vlila do větší řeky, široké a prudké, směřující na východ. Za ní se táhla na pohled příjemná krajina, hřebeny oblých kopců až k samotným Severním horám. Napravo se tyčily skalnaté štíty, jeden či dva se sněhovou čepicí. Nalevo svahy plné borovic, zachmuřené skály, úzké soutěsky a modré vrcholy, kam až oko dohlédlo. Šasta už nepoznával honí Pire. Přímo před nimi leželo mezi horami zalesněné sedlo, které nepochybně muselo být oním průsmykem, spojujícím Archenland s Narnií.
„Brí-ho-ho-hó, sever, selený sever!“ zaržál Brí. Nízké kopce opravdu vypadaly svěže a byly mnohem zelenější než cokoli, co kdy Aravis a Šasta viděli; na jihu, kde vyrůstali, nic takového nebylo. Když sjížděli k soutoku řek, měli báječnou náladu.
Proud mířící k východu přitékal z nejvyšších hor v západní části pohoří a byl příliš prudký a plný


peřejí, nepřeplavali by ho. Když ale řeku chvíli obcházeli po proudu i proti proudu, našli mělčinu, kde se dalo přebrodit. Sastovi to připadalo velmi vzrušující. Reka hučela, koním se kolem boků dělaly víry, foukal vítr a nízko nad hladinou létaly vážky.
„Přátelé, jsme v Archenlandu,“ oznámil Brí hrdě, když se konečně vydrápal na severní břeh. „Myslím, že ta řeka, kterou jsme právě minuli, se jmenuje Klikatý Síp.“
„Doufám, že jsme tu včas,“ zamumlala Hwin.

Začali stoupat. Šlo to pomalu a museli hodně křižovat ze strany na stranu, protože kopce byly příkré. Celá krajina vypadala jako park, ale nikde v dohledu nebyly žádné cesty ani domy. Všude tu rostly stromy, ale tak daleko od sebe, že les se tomu říkat nedalo. Sasta, který prožil celý život v krajině, kde rostla jen tráva, ale téměř žádné stromy, jich nikdy neviděl tolik pohromadě a divil se, kolik druhů tu je. Kdybyste tam byli vy, asi byste poznali duby, buky, břízy, jeřáby a kaštany, ale Sasta je neznal. Každou chvíli před nimi vyskočil nějaký králík a po chvíli uviděli mezi stromy celé stádečko daňků.
„To je nádhera!“ řekla Aravis.
Na prvním hřebeni se Sasta v sedle obrátil a podíval se zpátky. Po Tašbánu už nebylo ani památ-


ky, až k obzoru se táhla poušť, přerušená jen tou úzkou zelenou štěrbinou, kterou přijeli.
„Koukejte!“ vykřikl náhle. „Co je to?“
„Co je co?“ obrátil se Brí. Hwin a Aravis udělaly totéž.
„Támhleto,“ ukázal Sasta. „Vypadá to jako kouř. Hoří tam?“
„Já bych řekl písečná bouře,“ hádal Brí.
„To ne, vítr není dost silný,“ namítla Aravis.
„Vidíte?“ vykřikla Hwin. „Něco se tam leskne. Vidíte? To jsou přilbice a zbroj... A pohybuje se to, míří to sem.“
„U Tase!“ řekla Aravis. „To je armáda. To je Rabadaš.“
„Je,“ potvrdila Hwin. „Přesně toho jsem se bála. Rychle! Musíme se dostat na Anvard dřív než oni.“ A bez jediného slova se obrátila a tryskem vyrazila na sever. Brí pohodil hlavou a udělal totéž.
„Pospěš si, Brí, přidej,“ křičela Aravis přes rameno.
Trysk byl pro koně velice namáhavý. Za každým hřebenem, na který vyšplhali, našli další údolí a za ním zase hřeben. I když věděli, že míří správným směrem, nikdo z nich netušil, jak daleko je to na Anvard. Z druhého hřebene se Sasta


znova ohlédl. Místo oblaku prachu daleko v poušti teď viděl na protějším břehu Klikatého Šípu temný hemžící se roj, podobný mravencům. Nepochybně hledali brod.
„Už jsou u řeky!“ zaječel z plných plic.
„Rychle! Rychle!“ křičela Aravis. „Jestli se nedostaneme na Anvard včas, nemuseli jsme sem jezdit vůbec. Běž, Brí, běž. Pamatuj na to, že jsi válečný kůň.“
Sasta měl co dělat, aby nevolal něco podobného, ale pak si pomyslel: „Ten chudák už tak dělá, co může,“ a nechal jazyk za zuby. A oba koně skutečně dělali - když ne co mohli, tak co si mysleli, že mohou; ono to nebývá totéž. Brí doběhl Hwin a teď cválali travou bok po boku. Vypadalo to, že Hwin je moc unavená a mnoho už nevydrží.
Najednou zaslechli podivný zvuk, ozval se za přímo za nimi. Nebyl to dusot kopyt, řinčení zbroje nebo nějaký bojový pokřik. Sasta ale okamžitě věděl, co to je. Byl to stejný vrčivý řev, jaký slyšel té měsíčné noci, kdy se poprvé setkal s Aravis a Hwin. Brí to poznal také. Oči mu rudě zažhnuly a uši přitiskl skoro úplně k lebce. Z posledních sil ještě přidali. Teď skutečně běželi naplno. Za pár vteřin o kus předběhli Hwin.


„To není fér,“ říkal si Šasta. „Myslel jsem, že aspoň tady budeme před lvy v bezpečí!“
Ohlédl se zpátky přes rameno. Hnalo se za nimi veliké pískově žluté zvíře, tělo přikrčené k zemi, jako když se kočka žene přes trávník ke stromu, když do zahrady vběhne cizí pes.
Znovu se podíval dopředu a uviděl něco, co si neuvědomil a čeho si snad ani nevšiml. Cestu jim zahradila hladká zelená stěna, asi tři metry vysoká. Uprostřed zdi byla otevřená brána. V ní stál vysoký muž, bosý a oblečený v rouchu barvy podzimního listí, a opíral se o rovnou hůl. Plnovous mu sahal téměř ke kolenům
To všechno Sasta přehlédl jedním pohledem a zase se otočil. Lev už skoro dostal Hwin. Chňa-pal jí po zadních nohou a v její zpěněné tváři a vytřeštěných očích už nezbyla špetka naděje.
„Stůj!“ zařval Sasta Brímu do ucha. „Musíme zpátky. Na pomoc!“
Brí později vždycky říkal, že nikdy nic takového neslyšel ani tomu nerozuměl, a protože obecně vzato to byl velice pravdomluvný kůň, musíme mu věřit.
Sasta vyklouzl nohama z třmenů, svěsil obě nohy na levou stranu, na strašlivou setinku vteřiny zaváhal a pak skočil. Strašně to bolelo a skoro


si vyrazil dech; než si ale stačil uvědomit, jak to bolí, už klopýtal zpátky na pomoc Aravis. Nikdy dřív by to neudělal a sám ani nevěděl, proč to dělá teď.
Když vykřikne kůň, je to nejstrašlivější zvuk na světě, a Hwin teď vykřikla. Aravis se shýbala Hwin přes šíji a zřejmě se pokoušela tasit šavli. Všichni tři, Hwin, Aravis i lev, teď už byli skoro u Sasty. Dřív, než se k němu dostali, lev se zvedl na zadních - Sasta by byl nevěřil, že lev může být takhle obrovský - a sekl Aravis pravou tlapou. Sasta zahlédl ty vytažené strašné drápy. Aravis vykřikla. Lev jí rval rameno. Sasta, napůl šílený hrůzou, se po zvířeti vrhl, i když neměl žádnou zbraň, dokonce ani hůl nebo kámen. A ačkoli to byla naprostá hloupost, prostě lva okřikl, jako by

to byl pes: „Jedeš! Fuj! Jedeš!“ Na zlomek vteřiny hleděl přímo do široce otevřené lví tlamy. K velkému překvapení všech se pak lev, dosud stojící na zadních, obrátil, dopadl na všechny čtyři a utekl opačným směrem.

Sasta si ani na okamžik nemyslel, že prchl docela. Otočil se a letěl k bráně v zelené zdi. Teprve teď si uvědomil, že bránu vlastně předtím zahlédl. Hwin se tam dostala těsně před ním. Klopy tála a skoro omdlévala, Aravis se ještě držela v sedle, ale záda měla zkrvavená.
„Jen pojď, dcero, pojď dál," říkal muž v dlouhém rouchu a s plnovousem, a když k němu Sasta doklopýtal, dodal ještě. „Pojď dál, synu." Sasta zaslechl, jak se za ním zavřela brána; vousatý cizí muž už pomáhal Aravis z koně.

* Poustevník z Jižních blat *
Ocitli se na širokém, kruhovém nádvoří, chráněném vysokým travnatým valem. Před ním se rozkládalo docela klidné jezírko, tak plné, že hladina byla skoro ve stejné úrovni s břehem. Na jednom okraji jezera rostl ten největší a nejkrásnější strom, jaký kdy Sasta viděl, a svými větvemi zcela zastiňoval hladinu. Za jezírkem stál nízký kamenný domek se střechou z tlustých, prastarých doš-ků. Ozvalo se mečení a na druhém konci nádvoří se objevilo několik koz. Zem byla do posledního kousku porostlá nejjemnější trávou.
„Jste... jste..." vyrážel ze sebe Sasta, „jste král Luna z Archenlandu?"
Stařec zavrtěl hlavou. „Ne," odpověděl tiše. „Jsem poustevník z Jižních blat. A teď, synu, neztrácej čas otázkami a poslechni mě. Mladá dáma je zraněná, koně jsou vyčerpaní. Rabadaš si hledá brod přes Klikatý Síp. Běž dál, hned teď, a ještě stačíš včas varovat krále Lunu."
Sastovi se při těch slovech sevřelo srdce, protože cítil, že už mu nezbývá ani trocha síly. Celé jeho nitro se bouřilo proti strašné nespravedlnosti a krutosti toho požadavku. Nenaučil se ještě, že když vykonáš jeden dobrý skutek, je obvykle tvou odměnou žádost, abys vykonal další, ještě těžší. Nahlas ale řekl jen: „Kde je král?"


Poustevník se obrátil a ukázal holí. „Podívej," řekl. „Támhle je druhá brána, přímo naproti té, kterou jste vešli. Otevři ji a jdi přímo vpřed, pořád přímo vpřed, rovinou i po svahu, po dobré či špatné cestě, po suchu nebo mokru. Mé umění mi říká, že krále Lunu najdeš přímo před sebou. Ale běž, běž, musíš pořád běžet."
Sasta kývl hlavou, rozběhl se k severní bráně a zmizel za ní. Poustevník pak nadlehčil Aravis, kterou celou tu dobu podpíral levou paží, a napůl ji vedl a napůl nesl do domu. Po dlouhé době znova vyšel ven.
„A teď, bratránci," oslovil koně, „je řada na vás."
Nečekal na odpověď - koně ostatně byli stejně tak vyčerpaní, že nemohli mluvit. Oba koně od-sedlal a zbavil uzdy, vytřel je dosucha, že by to štolba z královské stáje neudělal lépe.
„Tak, bratránci," řekl pak, „už na všechno zapomeňte a uklidněte se. Je tu voda a je tu tráva. A dostanete i horkou šlichtu, jen co podojím své další sestřenky kozy."
„Pane," řekla Hwin, která konečně našla řeč, „bude tarkína žít? Nezabil ji ten lev?"
„Mé umění mi zjevuje mnoho věcí současných," odpověděl poustevník s úsměvem, „ale o věcech


budoucích mi říká pramálo. Nevím tedy, jestli kterýkoli muž či žena či zvíře na celém světě bude žít, až dnes zapadne slunce. Ale věř v nejlepší. Ta mladá dáma bude patrně žít tak dlouho, jak lze u člověka v jejím věku čekat."
Když Aravis přišla k sobě, zjistila, že leží na břiše na nízkém, vzácně měkkém lůžku v chladné prázdné místnosti, kolem byly stěny z neomítnu-tého kamene. Nechápala, proč ji položili na břicho, ale když se pokusila obrátit, ucítila ostrou palčivou bolest v celých zádech. Na všechno si vzpomněla a pochopila. Netušila, z čeho může být ta postel. Byla velmi příjemná. Byl to vřes, vřes je do matrací nejlepší, ale ona žádný vřes nikdy neviděla ani o něm neslyšela, a tak to nemohla poznat.
Dveře se otevřely a vešel poustevník s velkou dřevěnou mísou v rukou. Opatrně ji postavil, pak došel k lůžku a zeptal se: „Jak je ti, dcero?"
„Hrozně mě bolí záda, otče," řekla Aravis, „ale jinak mi nic není."
Poklekl vedle ní, položil jí ruku na čelo a nahmatal jí puls.
„Horečku nemáš," řekl. „Budeš v pořádku. Vlastně není důvod, proč bys zítra nemohla vstát. A teď vypij tohle."


Zvedl dřevěnou mísu a přidržel ji Aravis u úst. Po prvním doušku se Aravis proti své vůli ušklíbla, protože chuť kozího mléka je dost šokující, když na ni nejste zvyklí. Měla ale velkou žízeň, a tak to dokázala vypít všechno. Cítila se lépe.
„A teď, dcero, můžeš spát, jestli chceš," řekl poustevník. „Tvé rány jsou omyty a ošetřeny, a i když bolí, nejsou o nic vážnější, než kdyby tě švihl bič. Byl to nějaký zvláštní lev, místo aby tě srazil ze sedla a zaťal do tebe zuby, přejel ti jen drápy po zádech. Udělal ti deset škrábanců, bolestivých, ale ne hlubokých ani nebezpečných."
„To jsem tedy opravdu měla štěstí," podotkla Aravis.
„Dcero," odpověděl poustevník, „prožil jsem už sto a devět zim na tomto světě a nikdy jsem se nesetkal s něčím takovým. V tomhle všem je něco, čemu nerozumím; ale pokud to někdy budeme potřebovat vědět, můžeš si být jistá, že se to dozvíme."
„A co Rabadaš a jeho dvě stě jezdců?" ptala se Aravis.
„Ti tudy myslím nepůjdou," řekl poustevník „touhle dobou už museli najít brod na východ


od nás. Odtamtud se budou snažit jet rovnou na Anvard."
„Chudák Sasta," povzdechla Aravis. „Musí běžet daleko? A dostane se tam včas?"

„Naděje je veliká," kývl stařec.
Aravis si zase lehla, tentokrát na bok, a zeptala se: „Spala jsem dlouho? Připadá mi, že se už stmívá."
Poustevník vyhlédl z jediného okna obráceného k severu. „To není ještě noc," vysvětlil. „To mraky sestupují z Bouřlivé hlavy. Spatné počasí přichází vždy odtamtud. V noci bude hustá mlha."
Druhý den sice Aravis pořád bolela záda, ale jinak se cítila tak dobře, že po snídani - byla to ovesná kaše se smetanou - jí poustevník dovolil vstát. Okamžitě si šla popovídat s koňmi. Počasí se změnilo a celý ten zelený dvůr byl jako veliký šálek plný slunečného světla. Bylo to velice klidné místo, ale i osamělé a tiché.
Hwin okamžitě přiběhla k Aravis a dala jí koňský polibek.
„Kde je Brí?" podivila se Aravis, když se jedna druhé vyptaly na to, jak se cítí a jak se vyspaly.
„Támhle," ukázala Hwin hlavou na druhou stranu kruhu. „A byla bych ráda, kdyby sis s ním


došla promluvit. Něco s ním je, nemůžu z něj dostat ani slovo."
Společně se za ním vydaly a našly ho, jak leží a dívá se do zdi, a i když je slyšel přijít, neotočil hlavu ani neřekl jediné slovo.
„Dobré ráno, Brí," řekla Aravis. „Jak se máš?"
Brí zamumlal něco, co nemohl nikdo slyšet kromě něj.
„Poustevník říkal, že se asi Sasta dostal ke králi Lunovi včas," pokračovala Aravis, „takže to vypadá, že všechno zlé je už za námi. Konečně Narnie, Brí!"
„Já Narnii nikdy neuvidím," odpověděl tiše Brí.
„Je ti něco, můj milý Brí?" lekla se Aravis.
Brí se obrátil, ale jeho oči i celý výraz prozrazovaly, že je velmi smutný.
„Vrátím se do Kalormenu," řekl.
„Cože?" divila se Aravis. „Zpátky do otroctví?"
„Ano," kývl Brí. „K ničemu jinému se nehodím. Jak bych teď mohl jít mezi svobodné koně Narnie? Já, který jsem nechal klisnu, dívku i chlapce napospas lvům a utíkal jsem, co mi nohy stačily, jen abych si zachránil tu svou mizernou kůži!"
„Všichni jsme běželi, co jsme jen mohli," připomněla Hwin.


„Šasta ne!" odfrkl Brí. „Tedy on běžel, ale správným směrem, běžel zpátky. A za to se stydím nejvíc. Mě, válečného koně, který se chlubil stovkami bojů, mě porazí malý lidský kluk, vlastně ještě dítě, pouhé hříbě. Nikdy nedržel v ruce meč a v životě neměl jediný dobrý příklad!"
„Já vím," kývla Aravis. „Mám úplně stejný pocit. Sasta byl úžasný. Jsem na tom jako ty, Brí. Urážela jsem ho a podceňovala už od té chvíle, co jsme se potkali, a teď se ukázalo, že je z nás všech nejlepší. Ale myslím, že by bylo dobré tady zůstat a omluvit se mu, než se vracet do Kalor-menu."
„To se ti lehce řekne," povzdechl Brí. „Ty sis ostudu neudělala. Ale já jsem ztratil všechno."
„Můj milý koníčku," řekl poustevník, který se k nim přiblížil, aniž by ho někdo slyšel přicházet. Bylo to tím, že chodil bos a v mokré trávě téměř neslyšně. „Můj milý koníčku, neztratil jsi nic než svou ješitnost. Ne, ne, bratránku, nestahuj uši, netřeš na mě hřívou. Jestli se opravdu tak moc stydíš, jak ses před minutou tvářil, musíš se naučit poslouchat rozum. Nejsi totiž vůbec tak výjimečný, jak sis namlouval, když jsi žil mezi těmi obyčejnými němými koňmi. Samozřejmě jsi byl statečnější a chytřejší než oni. Dost dobře jsi ne-


mohl nebýt. To ale neznamená, že jsi nějak zvlášť výjimečný a budeš něco víc i v Narnii. Ale i když nebudeš nijak výjimečný, pořád budeš velice slušný a dobrý kůň. A teď buď tak hodný a ty i diruhá moje čtyřnohá sestřenka pojďte ke kuchyňským dveřím. Máte tam ještě druhou půlku té šlichty."

Kapitola 11
Nevítaný spolucestující
O
Když Sasta vyběhl ven z brány, uviděl před sebou jen vysoký svah porostlý trávou a několika trsy vřesu a na jeho konci pár stromů. Neměl o čem přemýšlet, musel jen běžet a běžet, i když byl k smrti unavený. Nohy se mu třásly, v boku ho začínalo hrozně píchat a do očí mu neustále stékal pot, pálily ho a skoro nic neviděl. Kromě toho už trochu klopýtal a několikrát si div nevy-vrtnul kotník na uvolněném kameni.
Stromy teď rostly hustěji vedle sebe než dřív a mýtiny byly plné kapradí. Slunce zakryly mraky, ale neochladilo se. Byl to jeden z těch dusných, horkých dnů, kdy se zdá, že much je dvakrát tolik než obyčejně. Sasta jich měl na tváři taky pár, ale nesnažil se je odhánět, měl na práci dost jiných věcí.
Náhle uslyšel roh. Nebyl to ale ten mohutný pronikavý tón, jaký měly rohy v Tašbánu, bylo to veselé volání: Tá-ti-ri-ta-tá! Vzápětí vběhl na obrovskou mýtinu a ocitl se uprostřed davu lidí.


Ve skutečnosti to bylo jen patnáct nebo dvacet lidí, sami vznešení pánové v zelených loveckých šatech a jejich koně. Někteří seděli v sedlech, někteří stáli u svých zvířat. Uprostřed hloučku někdo přidržoval třmen muži, který právě nasedal. A ten muž, který nasedal, byl ten nejveselejší, nejtlustší, nejnaducanější a nejradostnější král, jakého si

dokážete představit.
Jen se objevil Sasta, král docela zapomněl, že
v
chtěl nasedat. Rozpřáhl k Sastovi náruč, tvář se mu rozzářila a on zvolal hlubokým, zvučným hlasem, který jako by mu vycházel z hloubi prsou: „Korine! Synu! Pěšky a v hadrech! Co...“
„Ne,“ vyrážel ze sebe Sasta a vrtěl hlavou. „Já nejsem... princ Korin. Já... já... vím, že jsem jako
• 160 •
* Nevítaný spolucestující «$*
on... viděl jsem Jeho Výsost... v Tašbánu... pozdravuje vás.“
Král se na Sastu díval s velice zvláštním výrazem ve tváři.
„Vy jste... král... král Luna?“ lapal Šasta po dechu. Ani nečekal na odpověď a pokračoval: „Můj pane... spěchejte... Anvard... zavřete brány... nepřátelé jsou... Rabadaš a dvě stě jezdců.“
„Máš na to důkaz, chlapče?“ zeptal se jeden z ostatních pánů.
„Vlastní oči,“ odpověděl Sasta. „Viděl jsem je. Hnal jsem se až z Tašbánu, abych tu byl dřív.“
„Pěšky?“ pozvedl obočí ten pán.
„Koně... zůstali u poustevníka,“ vysvětloval Sasta.
„Už se ho nevyptávej, Darrine,“ řekl král Luna. „Vidím na něm, že mluví pravdu. Dejte mu záložního koně. Umíš jezdit rychle, příteli?“
Místo odpovědi Sasta vložil nohu do třmenu koně, kterého mu přivedli, a vzápětí už seděl v sedle. Za posledních pár týdnů to s Brím dělal stokrát, a uměl teď už nasedat docela jinak než ten první večer, kdy Brí prohlásil, že leze na koně jako na stoh sena.
Potěšilo ho, když slyšel lorda Darrina říkat králi: „Ten chlapec sedí jako pravý jezdec, sire.
• 161 •
* KŮŇ A JEHO CHLAPEC *
Vsadil bych se, že má v sobě vznešenou krev.“
„Jeho krev, ano, to by mě zajímalo,“ řekl král. A znovu se na Sastu zadíval, měl trochu zvědavý a zároveň teskný výraz.
Tou dobou už celá skupina rychlým klusem ujížděla pryč. Sasta sice seděl výborně, ale neměl nejmenší ponětí, co si počít s otěžemi, protože když seděl na Brím, nikdy se jich ani nedotkl. Koutkem oka pozoroval, co dělají ostatní (jako to někteří z nás dělávají na večírcích, když si nejsou docela jistí, kterou vidličku a nůž použít), a snažil se srovnat správně prsty. Neodvážil se ale koně
• 162 •
* Nevítaný spolucestující *
řídit. Spoléhal se na to, že poběží s ostatními. Tenhle kůň byl samozřejmě docela obyčejný, měl ale dost rozumu na to, aby si uvědomil, že ten cizí chlapec na jeho hřbetě nemá bičík ani ostruhy a že není právě pánem situace. Tak se stalo, že se Šasta brzo ocitl na samém konci průvodu.
I tak jel dost rychle. Mouchy byly ty tam a větřík, který cítil ve tváři, byl příjemný. Už se začínal vzpamatovávat. A navíc úspěšně splnil své poslání. Poprvé od chvíle, kdy dorazil do Tašbá-nu - zdálo se mu, že už je to pěkně dávno - se začínal cítit příjemně.
Vzhlédl, aby zjistil, o kolik se přiblížily vrcholky hor. Zjistil ale, že je vůbec nevidí; jen nějaká nejasná šeď se valila směrem k nim. Nikdy ještě nebyl v horách a překvapilo ho to. „To je mrak,“ uvědomil si, „mrak, který klesá dolů. Tam nahoře na těch vrcholech už je člověk opravdu v nebi. Uvidím, jak to vypadá v mraku. To je skvělé! Vždycky jsem to chtěl vědět.“ Daleko nalevo a trochu za ním se slunce chystalo zapadnout.
Dojeli na jakousi starou silnici a hnali se kupředu opravdu rychle. Sastův kůň byl ale pořád poslední. Jednou či dvakrát, vždycky v zatáčce, na vteřinku dvě ztratil ostatní z dohledu, protože kolem byl les.
• 163 •
* KŮŇ A JEHO CHLAPEC *
Náhle vjeli do mlhy, nebo spíš mlha je zavalila. Celý svět zešedl. Ochladilo se a bylo najednou vlhko. Sedá se s děsivou rychlostí proměnila v černou.
Někdo na začátku průvodu každou chvíli zatroubil na roh a pokaždé se Sastovi zdálo, že to přichází z větší dálky. Nikoho z ostatních už neviděl, ale určitě se zase za zatáčkou vynoří. Jenže za zatáčkou je zase neviděl. Vlastně neviděl vůbec nic. Jeho kůň se loudal. „Běž, koníčku, běž,“ pobízel ho Sasta. Pak se znovu ozval roh, ale už jen velice slabě. Brí mu vždycky říkal, že musí držet paty směrem ven, a Sasta byl přesvědčený, že by se stalo něco hrozného, kdyby koně kopl patami do boků. Teď ale byla ta vhodná chvíle to zkusit. „Tak koukej, koni,“ řekl, „jestli se trochu nepohneš, víš, co udělám? Kopnu tě do boků. Vážně to udělám!“ Kůň si ovšem z výhružky nic nedělal. Sasta se tedy pevně usadil v sedle, sevřel kolena, zaťal zuby a kopl koně z obou stran do boků, jak nejvíc mohl.
Jediné, co dokázal, bylo, že kůň asi pět šest kroků předstíral klus, ale pak zase zpomalil. Byla už úplná tma a na roh teď zřejmě netroubili vůbec. Jediný zvuk, který bylo slyšet, bylo kap-kap-kap, jak z větví odkapávala voda.
• 164 •
* Nevítaný spolucestující *
„Koneckonců i krokem se jednou někam dostaneme,“ řekl si Sasta. „Jen doufám, že nenarazím na Rabadaše a jeho lidi.“
Jeli hodně dlouho, nebo se mu to tak aspoň přišlo, a pořád krokem. Začínal toho koně nenávidět, a také už měl veliký hlad.
Dojel na rozcestí a přemýšlel, která z cest asi vede na Anvard, když ho vyplašil neznámý zvuk. Byl to dusot cválajících koní. „Rabadaš!“ pomyslel si Šasta, „musím zmizet.“ Nevěděl, kterou cestu si má vybrat, ale říkal si: „Když zahnu na

jednu z nich, mám pořád naději, že si vybere tu druhou, ale když zůstanu stát na rozcestí, potkám ho určitě.“ Seskočil a odvedl koně kousek doprava.
Za chvilku dorazilo na křižovatku vojsko. Sasta zatajil dech a čekal, jak se rozhodnou.
Ozval se jen tichý povel: „Stát!“ Chvilku bylo slyšet jen koně a jejich frkání, hrabání kopyt, žvýkání udidel, poplácávání po šíjích.
Pak promluvil nějaký hlas: „Poslouchejte mě všichni,“ řekl. „Už jsme na dohled od hradu. Pamatujte na rozkazy. Jak budeme v Narnii, a tam budeme za úsvitu, budete zabíjet tak málo, jak to půjde. Při této výpravě budete kapku narnijské krve považovat za cennější než vědro své vlastní. Opakuji, na téhle výpravě. Bůh nám sešle šťast-


nější hodinu a pak mezi Cair Paravelem a Západní pustinou nesmí zůstat nic živého. Ale zatím v Narnii nejsme. Tady v Archenlandu je to něco jiného. Při útoku na hrad krále Luny nezáleží na ničem, jen na rychlosti. Ukažte, co ve vás je. Hrad musí být do hodiny můj. A jestli bude, je celý váš. Žádnou kořist nechci pro sebe. Vybijte všechny barbarské muže, které uvnitř najdete, i kdyby to byla třeba včera narozená nemluvňata. Všechno ostatní si rozdělte, jak se vám zlíbí, ženy, zlato, šperky, zbraně i víno. Toho, koho uvidím couvat před branami hradu, zaživa upálím. Ve jménu Tase nepřemožitelného, neúprosného - vpřed!“
Celá výprava se znovu dala do pohybu a Sasta konečně mohl vydechnout. Vyjeli opačným směrem.
Sastovi připadalo, že jim to strašně dlouho trvá, protože i když celý den mluvil o dvou stech jezdcích a celý den na ně myslel, neuvědomil si, jak velké množství to ve skutečnosti je. Ale nakonec všechno utichlo a on byl mezi kapajícími stromy zase sám.
Věděl teď, kterým směrem leží Anvard, ale tím směrem samozřejmě jet nemohl, jen by vběhl do náruče Rabadašovým bojovníkům. „Co mám pro všechno na světě dělat?“ uvažoval Sasta. Nasedl znova na koně a pokračoval dál cestou, kterou si


zvolil, se slabou nadějí, že najde nějakou chalupu, kde by mohl požádat o přístřeší a jídlo. Samozřejmě přemýšlel i o tom, že by se vrátil zpátky do poustevny k Aravis, Brímu a Hwin, jenže nemohl. Neměl nejmenší ponětí, kudy se tam jede.
„Konečně,“ řekl si, „tahle cesta taky musí někam vést.“
Všechno ale záleží na tom, co myslíte tím „někam“. Cesta vedla pořád „někam“. Mezi další a další stromy, temné a mokré, a do chladnějšího a chladnějšího vzduchu. Zvláštní ledový vítr kolem něj pořád honil mlhu, ale nikdy ji nevyfou-kal docela. Kdyby byl trochu znal hory, byl by si uvědomil, že to znamená, že je už hodně vysoko, možná až na nejvyšším bodu průsmyku. Sasta ale o horách nevěděl nic.
„Tak si myslím,“ říkal si Sasta, „že jsem asi ten nejnešťastnější kluk, který kdy žil na celém světě. Všem se všechno daří, jen mně ne. Ti narnij-ští páni a dámy se bezpečně dostali z Tašbánu; já jsem musel přes poušť. Aravis a Brí a Hwin jsou všichni pěkně v pohodlíčku u starého poustevníka, samozřejmě že dál jsem musel zase jenom já. Král Luna a jeho lidé se určitě bezpečně dostali do hradu a zavřeli brány dávno předtím, než tam dorazil Rabadaš, ale já jsem zůstal venku.“


Byl hrozně unavený, měl hlad a bylo mu tak smutno, že se mu nakonec začaly po tvářích koulet slzy.
Jeho sebelítost zarazil náhlý strach. Sasta si uvědomil, že někdo nebo něco kráčí vedle něj. Byla úplná tma a on neviděl nic a ta věc nebo osoba šla tak tiše, že vlastně vůbec neslyšel kroky Slyšel ale dech. Jeho neviditelný společník dýchal zřejmě velice zhluboka a Sasta nabyl dojmu, zeje to hodně veliký tvor. A to, že vedle něj něco dýchá, si uvědomoval jen velmi pozvolna, takže teď neměl nejmenší ponětí, jak dlouho už to něco vedle něj jde. Dostal strach.
Myslí mu blesklo, že kdysi slyšel, že v těchhle severních zemích žijí obři. Hrůzou se kousl do rtu. Teď, když měl doopravdy proč plakat, už neplakal.
To něco nebo snad osoba šla vedle něj tak tiše, že Sasta začal doufat, že si ji jen vymyslel. A když si tím už byl skoro jistý, ozval se náhle ve tmě vedle něj hluboký, procítěný vzdech. Tohle si vymyslet nemohl! Ostatně také ucítil na prokřehlé levé ruce teplo toho dechu.
Kdyby byl kůň co k čemu, mohl by se pokusit ujet, ale věděl, že koně ke cvalu nepřinutí. Pokračoval tedy krokem a ten tichý společník šel


a dýchal vedle něj. Nakonec to chlapec už nevydržel.
„Kdo jsi?“ řekl skoro šeptem.
„Ten, kdo dlouho čekal, až promluvíš,“ řeklo to. Hlas to nebyl silný, ale velmi zvučný a hluboký.
„Jsi... jsi obr?“ ptal se Sasta.
„Dá se říci, že ano,“ připustil zvučný hlas. „Ale nepodobám se těm tvorům, kterým ty říkáš obři.“
„Vůbec tě nevidím,“ řekl Sasta a pokoušel se aspoň něco zahlédnout. Pak ho napadlo něco strašného, sám se toho lekl, až zaječel. „Nejsi... nejsi mrtvý, že ne? Prosím... prosím, jdi pryč. Nic jsem ti přece neudělal. Já sám jsem ten nejnešťastnější člověk na světě, tak mi prosím neubližuj.“
Znovu ucítil teplý dech toho tvora na ruce a na tváři. „Podívej,“ řekl ten někdo, „tohle přece není dech přízraku. Řekni mi, co tě trápí.“
Sasta se trochu uklidnil a začal povídat. Vyprávěl, že nikdy nepoznal své skutečné rodiče a že ho velmi přísně vychovával jeden rybář. Vyprávěl o svém útěku a o tom, jak je pronásledovali lvi a jak museli plavat, aby se zachránili.

Popisoval všechna nebezpečí v Tašbánu a vyprávěl o noci strávené mezi hrobkami a o tom, jak na něj z pouště vyla divoká zvířata. Vyprávěl o přetěžké
• 169-
* KŮN A JEHO CHLAPEC *
cestě přes poušť a taky o tom, jak byli už skoro u cíle, když je začal honit další lev a zranil Aravis. A také, že už dlouho nejedl.
„Neřekl bych, že tě pronásleduje neštěstí," řekl milý hlas.
„Nemyslíš, že je to smůla, potkat tolik lvů?" odsekl Sasta.
„Lev byl jen jeden," řekl hlas.
„Jak to pro všechno na světě myslíš? Přece jsem ti říkal, že tu první noc byli aspoň dva a..."
„Byl jen jeden, ale rychlý."
„Jak to víš?"
„Ten lev jsem byl já."
Sasta jen zíral s pusou dokořán a neřekl nic, hlas pokračoval: „Já jsem byl ten lev, který tě přiměl spojit síly s Aravis. Já jsem byl ta kočka, která ti dodávala odvahu mezi příbytky mrtvých. Já jsem byl ten lev, který od tebe odehnal šakaly, zatímco jsi spal. Já jsem byl ten lev, který dodal koním novou sílu, sílu strachu, na poslední míli, abyste stihli krále Lunu včas. A já jsem byl ten lev, na kterého už si nepamatuješ. To já jsem postrkoval člun, ve kterém jsi jako dítě ležel, směrem k pobřeží, kde i o půlnoci seděl muž a byl připravený tě přijmout."
„Tak jsi to taky byl ty, kdo zranil Aravis?"
• 170 •
* Nevitaniy spolucestující *
„Byl jsem to já."
„Ale proč?"
„Dítě," řekl hlas, „vyprávím ti tvůj příběh, ne její. Nikomu neříkám jiný příběh než jeho vlastní."
„Kdo vlastně jsi?" zeptal se Šasta.
„Já jsem já," řekl hlas, velice hluboký a temný, až se země zachvěla.
A znova hlasitě a jasně opakoval: „Já jsem já."
A potřetí: „Já jsem já." To už jen zašeptal, že skoro nebyl slyšet, a přitom jako by hlas přicházel ze všech stran, jako by jím šustilo samo listí.
Sasta se už nebál, že ten hlas patří nějakému tvorovi, který ho sežere, ani že je to hlas ducha. Trochu se ještě chvěl, ale jinak než dřív. A najednou byl šťastný.
Mlha se pomaloučku začala měnit z černé na šedou a z šedé na bílou. Muselo to už začít před nějakou dobou, ale když mluvil s tou bytostí, nevšímal si ničeho jiného. Někde před sebou uslyšel zpívat ptáky a věděl, že dlouhá noc končí. Už docela dobře viděl hřívu, uši a hlavu svého koně. Zleva na ně dopadlo zlaté světlo. Myslel si, že je to slunce.
Obrátil se a uviděl, že vedle něj kráčí lev, lev větší než jeho kůň. Vypadalo to, že kůň ho buď
• 171 •
¦ KŮN A JEHO CHLAPEC ¦
nevidí, nebo se ho nebojí. Zlaté světlo vycházelo ze lva. Nikdo nikdy neviděl nic tak strašlivého a zároveň tak krásného.
Naštěstí Sasta celý život prožil příliš daleko na jihu Kalormenu, než aby znal zkazky které se šeptaly v Tašbánu - o strašném narnijském démonu, který se zjevuje v podobě lva. A samozřejmě také neznal pravdivé příběhy o Aslanovi, velikém lvu, synu Císaře za mořem, králi nad všemi nejvyššími vládci Narnie. Stačil však jediný pohled na lví tvář a Sasta se svezl ze sedla a padl mu k nohám. Nemohl říct vůbec nic, ale vlastně ani nic říkat nechtěl a věděl, že ani nemusí.
Nejvyšší král všech králů se k němu sklonil. Jeho hříva a nějaká zvláštní, slavnostní vůně, která se z hřívy šířila, ho celého obklopila. Lev se dotkl svým jazykem jeho čela. Sasta zvedl tvář a jejich pohledy se setkaly Pak se v jediném okamžiku bledý jas mlhy i ohnivý jas lva spojily do zářivého víru, zvedly se do výše a zmizely. Sasta byl sám s koněm na travnatém svahu pod modrou oblohou. A kolem zpívali ptáci.
• 172 •
Kapitola 12
Sasta v Narnii
0
Zdálo se mi to všechno, nebo to bylo doopravdy?" uvažoval Šasta. Nemohl to ale být sen, protože v trávě vedle sebe viděl veliký a hluboký otisk lví tlapy. Až se mu zatajil dech, když si představil, jaká váha asi musela vytvořit takovouhle stopu, Náhle se stopa naplnila až po okraj vodou. Pak přetekla a dolů ze svahu se po trávě rozběhl malý potůček.
Šasta se sklonil a napil se, dlouze se napil, a pak si vodou omyl obličej a namočil si vlasy. Voda byla chladná a čistá jako sklo. Vstal, vyklepal si vodu z uší a odhodil z čela mokré vlasy, a začal se rozhlížet kolem sebe.
Bylo jasné, zeje časné ráno. Slunce sotva vyšlo, a vyšlo z lesů, které se táhly dolů a do dáli po jeho pravé ruce. Krajina, na kterou se díval, pro něj byla úplně nová. Byla tu zelená údolí, v nichž tu a tam rostly stromy. Dál za nimi zahlédl lesklou hladinu řeky, vinoucí se od něj přibližně k severozápadu. Na opačné straně údolí se tyčily vysoké
• 173 •
* KŮŇ A JEHO CHLAPEC *
a místy i skalnaté kopce, byly ale nižší než hory, které viděl včera. Pak začal chápat, kde to vlastně je. Obrátil se směrem, odkud přišel, a zjistil, že svah, na kterém stojí, patří ještě k mnohem vyššímu pohoří.

„Aha," řekl si Sasta. „To jsou ty velké hory mezi Archenlandem a Narnií. Včera jsem byl na opačné straně a v noci jsem asi projel průsmykem. Bylo štěstí, že jsem se tam trefil, i když, vlastně to asi nebylo štěstí, to nejspíš zařídil ON. A teď jsem tedy v Narnii."
Obrátil se, odsedlal koně a sundal mu uzdu. „Nevím, proč to dělám, protože jsi opravdu hrozný kůň," podotkl přitom. Kůň si ale poznámky vůbec nevšímal a hned se pustil do trávy. Sastu prostě přehlížel.
„Kdybych tak mohl jíst trávu," povzdechl si hladový Sasta. „Vracet se na Anvard nemá cenu, ten teď obléhají. Lepší bude sestoupit dolů do údolí a podívat se, jestli bych tam nesehnal něco k snědku."
Vydal se tedy dolů, rosa ho nepříjemně studila do bosých nohou, až přišel do lesa. Sel právě po jakési lesní cestě, když uslyšel zastřený a trochu sípavý hlas, jak říká: „Dobré ráno, sousede."


Šasta se dychtivě ohlédl, aby viděl, kdo to mluví, a uviděl malou ježatou osůbku s temným obličejem, která se právě vynořila mezi stromy. Tedy kdyby to byl opravdový člověk, byl by malý, ale protože to byl ježek, byl vlastně veliký.
„Dobré ráno," odpověděl Sasta. „Jenže já nejsem soused. Jsem v těchhle končinách cizí."
„Ano?" podivil se ježek.
„Přišel jsem přes hory - z Archenlandu."
„Aha, Archenland," řekl ježek. „To je strašně daleko. Sám jsem tam nikdy nebyl."
„A myslím," pokračoval Šasta, „že by tady měl někdo vědět, že právě teď útočí na Anvard divoká kalormenská armáda."


„Nepovídejte!" odpověděl ježek. „No představte si to! A přitom se říká, že Kalormen je stovky a tisíce mil v zdálený, až na samém konci světa, za velikým moř<em písku."
„Není tak daleko, jak si myslíte," odpověděl Šasta. „Nemlelo by se s tím útokem na Anvard něco dělat? ř^eměl by se to dozvědět váš nejvyšší vládce?"
„Samozřejmě, něco by se s tím dělat mělo," souhlasil ježek. ,"Ale jak vidíte, mám právě namířeno do postele, p<ěkně si přes den pospat. Dobrý den, sousede!"
Ta poslední slova platila velikému králíkovi žemlové bar\/y, který právě vystrčil hlavu vedle cesty. Ježek králíkovi hned vyprávěl, co se právě dozvěděl od Šíasty Králík byl rovněž toho názoru, že je to velice* pozoruhodná zpráva a že by to někdo měl někomu říct, aby se s tím něco udělalo.
A tak to šlo dál. Každých pár minut se objevil nějaký další tvor, někteří přilétli z větví stromů, někteří vylezli z malých podzemních domečků, až se tu nakonec sešlo pět králíků, veverka, dvě kav-ky, faun s kozíma nohama a myš. Všichni mluvili najednou a všichni souhlasili s ježkem. Pravda totiž byla, že v tomto zlatém věku Narnie, kdy čarodějnice a její zíima byly ty tam a na Cair Paravelu


vládl Nejvyšší vládce Petr, se malí lesní tvorové Narnie cítili tak bezpečně, že přestali mít z čehokoli strach.
Nakonec ovšem přišli dva praktičtější tvorové. Jedním z nich byl trpaslík, který se podle všeho jmenoval Houně. Ten druhý byl hřebec, krásné vznešené zvíře s velikýma očima, grošovanými boky a nohama tak tenkýma a půvabnýma, že vypadaly, jako by je člověk mohl zlomit dvěma prsty.
„U živého lva!" rozkřikl se trpaslík, jen uslyšel ty novinky „Jestli to je tak, proč tady všichni stojíme a klábosíme? Nepřátelé u Anvardu! Okamžitě musíme poslat zprávu na Cair Paravel. Je třeba povolat armádu. Narnie musí přijít králi Lunovi na pomoc."
„Jenže," namítl ježek, „nejvyššího vládce na Cai-ru nenajdete. Odjel na sever pobít obry. A když už mluvíme o obrech, sousedé, to mi připomíná..."
„Kdo tu zprávu vyřídí?" přerušil ho trpaslík. „Je tu někdo rychlejší než já?"
„Já jsem rychlý," ozval se hřebec. „Co mám říct? Kolik těch z Kalormenu je?"
„Dvě stě, vede je princ Rabadaš. A..."
Jenže hřebec byl najednou pryč, všechny čtyři nohy zvedal současně do vzduchu a jeho bílý zadek za chviličku zmizel v dálce mezi stromy.


„To by mě zajímalo, kam běží," prohlásil rozšafně jeden králík. „Nejvyššího krále přece na Cair Paravelu nenajde."
„Ale najde tam královnu Lucii," připomněl trpaslík. „A pak... počkat? Co se děje, co je vám, mladíku? Vždyť on skoro omdlívá. Možná je unavený a vyhladovělý. Kdy jste naposledy jedl, mladíku?"
„Včera ráno," řekl Sasta slabým hlasem.
„Tak to tedy pojďte, jen pojďte," pobídl ho trpaslík. Chytil krátkými, důkladnými ručkami Sastu v pase, aby ho podepřel. „Sousedé, měli bychom se stydět! Pojďte se mnou, chlapče. Snídaně je lepší než všechny řeči."
Pospíchali ze svahu dolů lesem, trpaslík Šastu napůl vedl a napůl postrkoval a celou cestu si polohlasně spílal. Bylo to dál, než by se Sastovi v té chvíli líbilo, a nohy se mu už podlamovaly. Konečně ale vyšli z lesa. Uviděli malý domek, z komína se kouřilo a dveře byly dokořán. Houně zavolal: „Hej, bratři! Máme hosta na snídani!"
V té chvíli zaslechl Sasta syčivý zvuk a zároveň zachytil báječnou vůni. Nikdy v životě nic takového necítil, ale vy doufám ano. Byla to totiž vůně slaniny, hub a vajec, které se společně smažily na pánvi.

* Sasta v Narnii ¦
„Pozor na hlavu, chlapče," upozornil ho Hc^u-ně, ale pozdě, Sasta se už uhodil čelem o níz,ké dveře.
„Prosím," pokračoval trpaslík, „posaďte se. Sttůl je pro vás trochu nízký, ale ta stolička je také nJz-ká, tak se to snese. Tak, správně. A tady je oves*ná kaše a džbán smetany a lžíce."
Než Sasta dojedl kaši, trpaslíkovi dva brattři, jmenovali se Zlomiprst a Nezbedal, už nosili na stůl slaninu, vejce a houby, konvici s kávou, ho^-ké mléko a topinky.
To všechno Sastovi moc chutnalo, i když kaior-menské jídlo je docela jiné. Dokonce ještě nil^dy neviděl topinku. Netušil, co je to žluté, co na topinku mazali, protože v Kalormenu se skoro vždycky používá olej místo másla. I samotný dům byl docela jiný než Aršíšova temná a rybami páchnoucí chýše, jiný než haly s dlouhými koberci, jaké viděl v Tašbánu. Střecha byla velice nízká a všechno bylo ze dřeva. Na zdi visely hodiny s kukačkou, na stole byl červenobíle kostkovaný ubrus, váza lučních květin a okna zdobily malé záclonky.
Pro Šastu bylo trochu nepohodlné používat trpasličí šálky, talíře, nože a vidličky. Porce byly také velice malé, ale zase jich bylo hodně, takže mu každou chvilku někdo nakládal na talíř


nebo doléval do šálku. A trpaslíci sami říkali: „Máslo, prosím," nebo: „Ještě šálek kávy?" Nebo: „Dal bych si ještě trochu hub," nebo: „Neusma-žíme ještě jedno dvě vejce?" A když toho konečně snědli tolik, že už skutečně nemohli, losovali trpaslíci o to, kdo umyje nádobí, a smůlu měl Nezbedal. Houně a Zlomiprst pak vzali Sastu ven, na lavičku u zdi domku. Všichni si natáhli nohy, spokojeně vydechli a oba trpaslíci si zapálili dýmky. Rosa v trávě už vyschla a slunce hřálo, vlastně kdyby nefoukal lehký větřík, bylo by skoro horko.
„A teď, milý cizince," řekl Houně, „ukážu vám, jak vypadá naše země. Odtud vidíte skoro celou Jižní Narnii a my jsme na ten výhled dost pyšní. Támhle po vaší levici, za těmi bližšími kopci, to jsou Západní hory. Jen taktak, že jsou vidět. A ten oblý kopec po vaší pravici, tomu se říká Vrch Kamenného stolu. Hned za ním..."
To už ho ale přerušilo Sastovo zachrápání. Chlapec po své únavné noční cestě a vynikající snídani tvrdě usnul. Jak si toho hodní trpaslíci všimli, začali si dávat znamení, aby ho nebudili, dlouho šeptali a kývali na sebe a vstávali a po špičkách odcházeli, že by ho byli jistě vzburcovali, kdyby nebyl tak unavený.


Prospal skoro celý den, vzbudil se právě včas k večeři. Postele v domě pro něj byly příliš malé, ale připravili mu pohodlné lůžko z vřesu na podlaze a on se celou noc nepohnul, ani se mu nic nezdálo. Druhý den ráno právě dosnídali, když uslyšeli zvenčí ostrý, vzrušující zvuk.
„Trubky!" zvolali všichni trpaslíci a oni i Sasta vyběhli ven.
Trubky se ozvaly znovu; pro Sastu to bylo zase něco nového, jasný zřetelný zvuk vybízející k odvaze, ne mohutný a vážný jako rohy v Tašbánu, ani veselý a radostný jako lovecký roh krále Luny. Přicházelo to od východu, z lesů, a brzo se přidal i dusot koňských kopyt. A vzápětí už se objevilo čelo průvodu.
První jel lord Peridan na kaštanovém koni a nesl velký praporec Narnie - červeného lva na zelené půdě. Sasta ho okamžitě poznal. Pak jeli vedle sebe tři lidé bok po boku, dva na velkých hřebcích, třetí na poníku. Ti dva na hřebcích byli král Edmund a plavovlasá dáma s veselým obličejem, která na sobě měla přilbici, drátěnou košili, přes rameno luk a po boku toulec plný šípů. „To je královna Lucie," zašeptal Houně. Ten třetí na poníku byl Korin. Za nimi se objevila armáda. Byli to muži na obyčejných koních, další muži na


mluvících koních (těm nevadilo, když na nich občas někdo jel, pokud se jednalo o náležitě významnou příležitost, například když Narnie táhla do války), kentauři, přísní a ostřílení medvědi, velicí mluvící psi a nakonec šest obrů. V Narnii totiž žili i hodní obři. Ačkoli Sasta věděl, že mu neublíží, nedokázal se na ně nejdřív ani podívat; na některé věci si člověk musí zvykat dlouho.
Právě když král a královna dojeli k domku a trpaslíci se jim začali klanět, král Edmund zavolal: „Stát, přátelé! Čas na odpočinek a pár soust!" Všichni hned začali sesedat, otevírali brašny a pouštěli se do hovoru. Náhle se Korin rozběhl k Sastovi, popadl ho za obě ruce a volal: „No ne! Ty jsi tady? Tak to jsem vážně rád. Teď si to konečně užijeme. A představ si to štěstí. Do přístavu Cair Paravel jsme připluli teprve včera ráno a první,

kdo nás v přístavu potkal, byl hřebec Kerblík se zprávami o útoku na Anvard. Nemyslíš..."
„Kdopak je ten váš přítel, Výsosti?" zeptal se král Edmund, který právě sesedl z koně.
„Copak to nevidíte, Sire?" divil se Korin. „To je můj dvojník, ten, co jste si ho se mnou spletli v Tašbánu."
„No to tedy je skutečně váš dvojník!" vykřikla královna Lucie. „Jste jako dvojčata. To je neuvěřitelné."
v
„Prosím, Vaše Veličenstvo," řekl Sasta králi Edmundovi, „já jsem nebyl zrádce, vážně ne. Nemohl jsem neslyšet vaše plány, ale nikdy by mě ani nenapadlo je vykládat vašim nepřátelům."
„Já vím, že nejsi zrádce, chlapče," řekl král Edmund a položil Sastovi ruku na rameno. „Ovšem jestli nechceš, aby tě za něj pokládali, snaž se

příště neposlouchat, co není určeno tvým uším. Ale všechno je v pořádku."
Všichni se začali hemžit a mluvit jeden před druhého, přecházet tam a zpátky, že Sasta na několik minut ztratil z dohledu Korina, Edmunda i Lucii. Korin ovšem byl z těch chlapců, kteří jsou všude. Za chvilku Sasta slyšel krále Edmunda

přísně říkat: „U lví hřívy, princi, tohle už je příliš. Copak se Vaše Výsost nikdy nebude chovat lépe? Děláte mi větší starosti než celá armáda dohromady! Raději bych velel regimentu sršňů než vám.“
Sasta se protáhl davem a viděl, že Edmund je opravdu rozčílený. Korin vypadal, že se sám za sebe trochu stydí. Na zemi seděl cizí trpaslík, tvář zkřivenou bolestí. Dvojice faunů mu zřejmě právě pomohla z brnění.
„Kdybych tak měla s sebou svůj lék,“ povzdechla si královna Lucie. „Hned bych to spravila. Ale Nejvyšší vládce mi přísně přikázal, abych ho do běžných válek nenosila a schovala si ho pro nejkrajnější případy!“
Co se stalo? Krátce poté, co Korin mluvil se Šastou, zatahal ho za loket trpaslík jménem Trnovník.
„Co se děje, Trnovníku?“ ptal se Korin.
„Vaše královská Výsosti,“ odvedl ho Trnovník


stranou, „při dnešním pochodu projdeme prů-smykem přímo k hradu vašeho královského otce. Než padne noc, budeme možná v bitvě.“
„Já vím,“ kývl Korin. „Není to nádhera?“
„Ať je to, jak chce,“ pokrčil rameny trpaslík, „mám nejpřísnější rozkaz od krále Edmunda, abych dohlédl na to, že Vaše Výsost se do boje ne-zaplete. Smíte se dívat a to je u někoho tak mladého jako Vaše Výsost dostatečný ústupek.“
„Ale to je přece nesmysl!“ vybuchl Korin. „Samozřejmě že budu bojovat. Královna Lucie přece také bude s lučištníky.“
„Její Milost královna si může dělat, co chce,“ prohlásil Trnovník. „Ale vás mám na starosti já. Buď mi musíte dát čestné slovo prince, že svého poníka budete držet vedle toho mého a ani o půl hlavy napřed, dokud Vaší Výsosti nedovolím odjet, nebo, a to je rozkaz Jeho Veličenstva, musíme jet připoutáni k sobě zápěstím jako dva vězni.“
„Srazím k zemi každého, kdo se mě pokusí svázat,“ varoval Korin
„To jsem zvědav, jak to Vaše Výsost provede,“ odsekl trpaslík.
Chlapci jako Korin něco takového docela stačilo a vzápětí už se s trpaslíkem rvali. Byl by to


býval vyrovnaný souboj, protože ačkoli Korin byl vyšší a měl delší ruce, trpaslík byl zase starší a silnější.
Zápas ale nemohli dokončit (to je nejhorší na rvačkách na nerovném terénu), protože Trnovník měl obrovskou smůlu. Zakopl o uvolněný kámen, padl rovnou na nos, a když se pokusil vstát, zjistil, že si vyvrtnul kotník. Strašně to bolelo a bylo jasné, že přinejmenším čtrnáct dní nebude chodit ani jezdit na koni.
„Vidíte, co Vaše Výsost provedla?“ zlobil se král Edmund. „Těsně před bitvou jste nás připravil o jednoho ostříleného válečníka.“
„Já půjdu místo něho, Sire,“ nabídl se Korin.
„Pche,“ ušklíbl se Edmund. „O vaší odvaze nikdo nepohybuje. Ale chlapec v bitvě představuje nebezpečí leda tak pro vlastní stranu.“
V té chvíli ale krále odvolali kvůli jiné záležitosti. Korin se trpaslíkovi zdvořile a upřímně omluvil, pak přiběhl k Sastovi a šeptal: „Rychle! Je tady teď volný poník a trpaslíkova zbroj. Honem si to oblékni, než si toho někdo všimne.“
„Proč?“ divil se Šasta.
„No přece abys mohl jet bojovat do bitvy. Copak ty nechceš?“
„Aha... aha, ano, jistě,“ odpověděl Sasta. Nic


takového ho zatím ani nenapadlo a po páteři mu začalo přebíhat nepříjemné mravenčení.
„To je ono,“ radil Korin. „Přes hlavu. Teď opasek s mečem. Musíme ale jet na konci průvodu a být úplně zticha. Jak začne bitva, budou mít ostatní jiné starosti než všímat si nás.“

Kapitola 13
Bitva o Anvard
0
Kolem jedenácté byla celá výprava v pohybu a jela na západ. Korin a Šasta se drželi až vzadu, těsně za obry. Lucie, Edmund a Peridan měli plnou hlavu bitevních plánů, a ačkoli se Lucie jednou zeptala: „Kdepak je ta naše nenapravitelná Výsost?“ Edmund jen odpověděl: „Vpředu není, a to samo je dost dobrá zpráva. Nechme ho být.“
Sasta vyprávěl Korinovi většinu svých dobrodružství a vysvětlil mu, že jezdit se naučil od koně a že vlastně neví, jak používat otěže. Korin mu poradil, co s nimi, a kromě toho mu vyprávěl o celé tajné plavbě z Tašbánu.
„A kde je královna Zuzana?“
„Na Cair Paravelu,“ vysvětloval Korin. „Ona není jako Lucie, která je stejně dobrá jako muž, nebo aspoň jako chlapec. Královna Zuzana je jako obyčejná dospělá dáma. Ta do válek nejezdí, i když umí výborně střílet z luku.“
Stezka ve svahu, po níž jeli, byla stále užší a sráz po jejich pravici příkřejší. Nakonec postu-


pováli v řadě za sebou po okraji propasti a Šas-ta se otřásl, když si uvědomil, že tudy procházel včera v noci a ani o tom nevěděl. „Ale vlastně se mi nemohlo vůbec nic stát,“ uvědomil si. „Proto se lev držel po mé levici. Celou tu dobu byl mezi mnou a okrajem.“
Stezka zatočila doleva a začala prudce stoupat do průsmyku. Po obou stranách byl les. Shora by byl nádherný výhled, kdyby tu byla volná mýtina, jenže mezi všemi těmi stromy nebylo vidět nic -jen občas nějaký veliký skalnatý vrcholek

nad korunami stromů a jeden či dva orli, kteří kroužili vysoko na nebi.
„Cítí bitvu," podotkl Korin a ukázal na ptáky. „Vědí, že jim chystáme hostinu."
Šastovi se to ani trochu nelíbilo.
Když minuli ústí průsmyku a sestoupili mnohem níž, dostali se na volnější území a Šasta pod sebou viděl celý Archenland, modrý a mlhavý, a měl dokonce pocit, že zahlédl i poušť za ním. Ale slunce, kterému do západu chyběly tak dvě hodiny, mu svítilo do očí a on skoro nic neviděl.
Armáda se zastavila, utvořila řadu a bojovníci se hodně přeskupovali. Celý oddíl velmi nebezpečně vyhlížejících mluvících zvířat, kterých si Šasta předtím nevšiml a která většinou patři-


la ke kočičímu rodu, leopardi, panteři a jim podobní, se tichým krokem a s tlumeným vrčením odebral zaujmout pozici na levém křídle. Obry poslal král doprava, a než tam odešli, nazuli si všichni boty, strašné a těžké boty s hřeby, které jim dosahovaly až ke kolenům a které si přinesli na zádech. Nadhodili si na ramenou mohutné kyje a odpochodovali do bitevního postavení. Lučištníci pod velením královny Lucie ustoupili dozadu a bylo vidět, jak ohýbají luky a bjong bjong zkoušejí tětivy. Ať se člověk podíval kam chtěl, všude viděl někoho, jak přitahuje podbříš-ník, nasazuje si přilbu, tasí meč nebo odhazuje plášť na zem. Skoro nikdo už nemluvil. Bylo to všechno velice vážné. „Z toho se nevyvleču... z tohohle se vážně nevyvleču," myslel si Sasta. Daleko před nimi se ozvaly další zvuky: křik mnoha mužů a pravidelné těžké rány buch buch buch.
„Beranidlo," šeptl Korin. „Chtějí vyrazit bránu hradu."
Dokonce i Korin se teď tvářil vážně.
„Proč ten král Edmund už nevyrazí?" řekl. „Tohle čekání je k nevydržení. A je tu zima."
Sasta kývl, doufal jen, že nevypadá tak vyděšeně, jak se cítí.


Konečně trubka! Vyrazili a jeli klusem s praporcem rozvinutým ve větru. Přejeli nízký horský hřeben a před nimi se náhle otevřela celá scéna: malý hrad s mnoha věžemi a s branou obrácenou směrem k nim. Vodní příkop bohužel neměl, ale brána byla samozřejmě zavřená a padací mříž spuštěná. Na hradbách jako světlé tečky rozeznali tváře obránců. Dole pod nimi asi padesát opěša-lých kalormenských vojáků pravidelně naráželo mohutným kmenem stromu do brány.
Náhle se scéna změnila. Většina Rabadašových vojáků byla bez koní, protože se chystali zaútočit na bránu. V mžiku si však všimli narnijského vojska, které se hnalo z hřebene dolů. Kalormenští byli nepochybně velice dobře vycvičení. Sastovi to připadalo sotva jako vteřina, než byla celá nepřátelská linie znovu na koních, obrátila se a vyrazila cvalem proti nim.

Vzdálenost mezi oběma armádami se každým okamžikem zmenšovala. Rychleji, rychleji! Všechny meče byly už tasené, všechny štíty pozdvižené až k nosu, všechny modlitby vyslovené a všechny zuby zaťaté. Sasta se strašně bál. Naráz ho ale napadlo: „Jestli se zachováš jako strašpytel tady, tak se budeš chovat jako strašpytel v každé bitvě svého života. Teď anebo nikdy"
Když se konečně obě řady střetly, neměl skoro vůbec ponětí, co se děje. Všude byl strašný zmatek a příšerný rámus. Meč mu vyrazili z ruky poměrně brzo. A otěže se mu nějak zapletly. Vzápětí si uvědomil, že klouže ze sedla. Přímo na něj zamířila rána kopím, a jak sejí vyhýbal, spadl z koně úplně, strašně si narazil levou ruku o brnění někoho jiného, a pak...
Nemá ale cenu popisovat bitvu ze Sastova pohledu. Co se doopravdy stalo, to vám nejlépe povím, když vás odvedu o několik mil dál, do míst, kde poustevník z Jižních blat seděl a hleděl do klidného jezírka pod velikým stromem. Vedle něj stáli Hwin, Brí a Aravis.
Do toho jezírka se totiž poustevník díval, když chtěl vědět, co se děje ve světě za zelenými stěnami jeho poustevny. V něm jako v zrcadle viděl, co se děje v ulicích měst ležících ještě mnohem jižně-


ji než Tašbán, nebo jaké lodi připlouvají do Červeného přístavu na vzdálených Sedmi ostrovech, nebo jací lupiči nebo divoká zvířata se objevili ve velikém Západním lese mezi Planinou Lucerny a Telmarem. Dnes od jezírka skoro neodešel, ani aby se najedl nebo napil, protože věděl, že v Ar-chenlandu se dějí velké věci. Aravis a koně se do jezírka dívali také. Bylo jim jasné, že je to kouzelné jezírko, místo aby odráželo oblohu a strom, bylo vidět, jak se v jeho hloubi pohybují mlhavé barevné obrysy. Nic ale nerozeznávali zřetelně. Poustevník ano, a čas od času jim oznamoval, co vidí. Krátce předtím, než Sasta vyjel do své první bitvy, hlásil poustevník: „Vidím jednoho... dva... tři orly, jak krouží nad průsmykem u Bouřlivé hlavy. Je mezi nimi i nejstarší ze všech orlů. Ten by tu nebyl, kdyby se nechystala bitva. Vidím, jak krouží tam a zpátky, občas se dívá k Anvar-du a občas na východ, za Bouřlivou hlavu. A... už chápu, na čem to Rabadaš a jeho muži celý den pracovali. Skáceli a oklestili veliký strom a teď ho nesou z lesa jako beranidlo. Poučili se ze včerejšího neúspěšného útoku. Rabadaš by udělal lépe, kdyby svým mužům přikázal nadělat žebříky, jenže to trvá příliš dlouho a on je netrpělivý. Hlupák jeden! Měl se vrátit do Tašbánu hned, jak první


útok selhal. Celý jeho plán závisel na rychlosti a překvapení. Teď připravují beranidlo k útoku. Muži krále Luny vydatně střílejí z hradeb. Pár kalormenských mužů padlo, mnoho jich ale nebude. Drží si štíty nad hlavami. Rabadaš vydává rozkazy. Jsou s ním jeho nejbližší šlechtici, bojovní tarkáni z východních provincii. Vidím jejich tváře. Je tam Korradin z hradu Tormunt, Azroh, Chlamaš, Ilgamut se zkřiveným rtem a vysoký tarkán s nachovým vousem..."

„U hřívy, můj dřívější pán Anradin!“ zvolal Brí.
„Pšt,“ okřikla ho Aravis.
„Beranidlo se dalo do pohybu. Kdybych mohl i slyšet, nejen vidět, to by byl rámus! Uder za úderem. Tohle žádná brána nevydrží věčně. Ale počkat! Něco nahoře na Bouřlivé vyplašilo ptáky. Vylétají jich celá hejna. Počkejte ještě... Nerozeznávám jasně... ach! Už vidím. Celý horský hřbet tam na východě se černá jezdci. Kdyby tak zafoukal vítr a rozvinul jim zástavu. Už jsou za hřebenem, i když pořád nevím, kdo to je. Aha! Už jsem viděl praporec. Narnie, Narnie! Je to červený lev. Zenou se teď plnou rychlostí dolů z kopce. Vidím krále Edmunda. Vzadu mezi lučištníky je žena. Ach!“
• 194*
«S> Bitva o Anvard «$>
„Co se děje?“ lekla se Hwin.
„Všechny jeho kočky se ženou vpřed z levého křídla.“
„Kočky?“ divila se Aravis.
„Velké kočky, leopardi a podobně,“ vysvětloval netrpělivě poustevník. „Ano, chápu, chápu. Kočky obíhají vojsko obloukem, aby se dostaly ke koním těch mužů, kteří sesedli. Dobrý tah. Kalormenští koně jsou už teď šílení strachy. Kočky jsou mezi nimi. Ale Rabadaš přeskupil své řady a má sto mužů v sedle. Jedou vstříc narnijským. Mezi oběma řadami je už jen sto metrů, jen padesát. Vidím krále Edmunda, vidím teď i lorda Peridana. A v narnij-ské linii jsou i dvě děti! Co to jen krále napadlo, pustit je do bitvy? Jen deset metrů... obě linie se srazily. Obři na narnijském pravém křídle dělají pravé divy, ale jeden padl... Nejspíš ho zasáhli do oka. Uprostřed je hrozný zmatek. Nalevo toho vidím víc. Zase jsou tam ti dva chlapci. U živého lva! Jeden je princ Korin. Ten druhý se mu podobá jako vejce vejci. Je to váš malý Sasta! Korin bojuje jako muž. Teď zabil jednoho Kalormence. Už vidím i něco uprostřed. Rabadaš a Edmund se skoro setkali, ale tlak boje je od sebe zase oddělil...“
„A co Šasta?“ ptala se Aravis.
„Ten blázen!“ zakvílel poustevník. „Statečný
• 195 •
* KŮŇ A JEHO CHLAPEC *
malý blázen. O tomhle neví vůbec nic. Vůbec nepoužívá štít. Celý jeden bok má nekrytý. Nemá nejmenší ponětí, co dělat se svým mečem. Á, teď si na něj vzpomněl. Mává s ním divoce kolem... Málem usekl hlavu vlastnímu poníkovi a jestli si nedá pozor, tak to za chvíli udělá doopravdy. Ne, už mu ho vyrazili z ruky. Vždyť je to vražda, poslat dítě do bitvy; nepřežije ani pět minut. Uhni, hlupáku... Ach! Upadl!“
„Zabili ho?“ zajíkly se tři hlasy najednou.
„Jak to mám vědět?“ odpověděl poustevník. „Kočky odvedly dobrou práci. Všichni koně bez jezdců jsou mrtví nebo utekli, na nich Kalormenci domů nepojedou. Teď se kočky vracejí do hlavní bitvy Vrhají se na muže s beranidlem. Beranidlo spadlo. No výborně! Výborně! Vrata se otevírají zevnitř; chystá se výpad. Už jsou venku první tři. Uprostřed je král Luna, po boku má bratry Dara a Darrina. Za nimi jedou Tran, Sar a Cole s bratrem Colinem. Už jich vyjelo deset... dvacet... skoro třicet. Narniané tlačí kalormenskou armádu směrem k nim. Král Edmund bojuje úžasně. Právě usekl Korradinovi hlavu. Spousta Kalormenců odhodila zbraně a prchá do lesa. Ti, co zůstali, jsou pod velkým tlakem. Obři se blíží zprava, kočky zleva, král Luna zezadu. Kalormenců už je jen
• 196 •
* Bitva o Anvard *
hrstka, kryjí si navzájem záda. Tvůj tarkán padl, Brí. Luna a Azroh bojují muž proti muži, vypadá to, že král vítězí. Král si vede dobře. Král vyhrál. Azroh padl. Král Edmund padl... ne, už se zase zvedl a bojuje s Rabadašem. Bijí se u samé brány hradu. Několik Kalormenců se vzdalo. Dattin zabil Ilgamuta. Chlamaš a král Edmund ještě bojují, ale všude kolem už bitva skončila. Chlamaš se vzdal. Bitva opravdu skončila. Kalormenská armáda je na hlavu poražená.“
Když Sasta spadl z koně, považoval se už za ztraceného. Naštěstí koně, dokonce ani v bitvě, nedupou po lidech zdaleka tak často, jak si možná myslíte. Po příšerných deseti minutách si Sasta uvědomil, že v jeho nejbližším okolí už nejsou žádní koně a že hluk, který slyší, už není hluk bitvy. Posadil se a rozhlédl. Jediní živí Kalormenci, které viděl, byli zajatci, brána hradu byla otevřená dokořán a král Luna s králem Edmundem si tiskli ruce přes beranidlo. Ze skupiny bojovníků a šlechticů, kteří je obklopovali, se ozýval zadýchaný a rozčilený, ale zjevně veselý hovor. A pak se to všechno náhle slilo v jeden veliký výbuch smíchu.
Sasta se zvedl, celý ztuhlý, a rozběhl se podívat, co tak veselého se tam děje. Naskytl se mu prazvláštní pohled. Nešťastný Rabadaš jako by
• 197 •
* Kůň a jeho chlapec *
visel na hradbách. Nohy měl asi půl metru nad zemí a divoce jimi kopal. Drátěnou košili měl nějak vykasanou, takže ho hrozně škrtila v podpaží a z půlky mu zakrývala obličej. Vlastně vypadal jako člověk, který se souká do příliš malé a nepod-dajné košile. Jak se ukázalo později, a můžete si být jistí, že se o tom ještě dlouho všude mluvilo, stalo se přibližně tohle. Hned na začátku bitvy se jeden z obrů neúspěšně pokusil zašlápnout Raba-daše svou botou s hroty, neúspěšně proto, že Raba-daše nerozdrtil, jak zamýšlel, ale tak docela bez užitku to také nebylo. Jeden z hrotů mu totiž roztrhl drátěnou košili asi tak, jako bychom vy nebo já roztrhli košili obyčejnou. Když se tedy Rabadaš u brány střetl s Edmundem, měl na zádech díru. A jak ho Edmund tiskl blíž a blíž ke zdi, vyskočil na kvádr určený k pohodlnému nasedání na koně a začal Edmunda zasypávat ranami seshora. Jenže pak si uvědomil, že takhle trčí nad hlavami ostatních a je snadným terčem pro všechny šípy z nar-nijských luků, a tak se rozhodl seskočit zase dolů. A chtěl, aby to vypadalo a znělo velmi vznešeně a děsivě. V prvním okamžiku se mu to nejspíš i povedlo. Seskočil s výkřikem:

„Tašův blesk tě srazí shůry.“ Musel ale skočit stranou, protože před ním byl takový dav, že neměl kam dopadnout. A tu se

trhlina na zádech jeho drátěné košile zachytila za hák na zdi. Kdysi dávno na něm totiž býval kruh na uvazování koní. Kdybyste tam prince chtěli zavěsit, lépe byste to nedokázali. Visel tam jako kus prádla na šňůře a všichni se mu smáli.
„Sundej mě, Edmunde,“ řval Rabadaš. „Sundej mě a bojuj se mnou jako král a muž, nebo jestli jsi na to moc zbabělý, tak mě zabij rovnou.“
„Samozřejmě,“ začal král Edmund, ale král Luna ho přerušil.
„Když Vaše Veličenstvo laskavě dovolí,“ řekl

král Luna Edmundovi, „takto ne.“ Obrátil se pak k Rabadašovi. „Vaše královská Výsosti, kdybyste tuto výzvu pronesl před týdnem, zaručuji vám, že by se v celé říši krále Edmunda nenašel nikdo, od samotného Nejvyššího vládce po nejmenší mluvící myš, kdo by ji odmítl. Ale protože jste napadl náš hrad Anvard v čase míru, bez varování a vyhlášení války, dokázal jste, že nejste rytíř, ale zrádce, kterému spíš přísluší, aby ho zbičoval kat, než aby s ním kdokoli dbalý své cti zkřížil meč. Sundejte ho, svažte ho a odneste ho dovnitř, dokud se nám nezlíbí rozhodnout jinak.“
Silné ruce vykroutily Rabadašovi meč a několik mužů ho odneslo do hradu. Celou dobu křičel, vyhrožoval, proklínal a dokonce plakal. Mučení by byl dokázal snášet, ale posměch ne. V Tašbánu ho vždy brali všichni vážně.
Korin se náhle rozběhl k Sastovi, popadl ho za ruku a táhl ho ke králi Lunovi: „Tady je, otče, tady je!“ křičel Korin.
„Tak konečně jsi tu, Korine,“ řekl král velmi nevrlým tónem. „A byl jsi v bitvě, i když jsem to zakázal. Zlomíš mi srdce! V tvém věku by ti příslušela spíš rákoska na zadnici než meč v ruce!“ Ale všichni včetně Korina viděli, že král je na něj velice hrdý.

„Dovolte, sire, už ho nekárejte,“ řekl lord Dar-rin. „Jeho Výsost by nesměla být vaším synem, kdyby nezdědila vaši povahu. Vaše Veličenstvo by mnohem více sklíčilo, kdyby ho muselo kárat za opačný prohřešek.“
„Dobře, dobře,“ vrčel král, „tentokrát to přejdeme. A teď...“
Co následovalo, překvapilo Sastu jako ještě nic v životě. Král Luna ho najednou sevřel v objetí a políbil na obě tváře. Když ho zase postavil na zem, řekl: „Postavte se vedle sebe, chlapci, ať vás celý dvůr vidí. Zvedněte hlavy. A vy, pánové, se na ně na oba podívejte. Může někdo pochybovat?“
Šasta stále ještě nechápal, proč všichni na něj a na Korina tak zírají a proč začali tak jásat.

Kapitola 14
Jak se Brí stal moudřejším koněm
o
Musíme se teď vrátit k Aravis a ke koním. Poustevník ve svém jezírku poznal, že Šas-ta nebyl zabit ani vážně zraněn, viděl, jak vstal a jak láskyplně ho uvítal král Luna. Ale protože jen viděl, nikoli slyšel, nevěděl, co kdo říká. Jakmile skončil boj a začal hovor, nemělo už smysl se dál do jezírka dívat.
Druhý den ráno, když s nimi poustevník nebyl, dohadovali ti tři, co dělat dál.
„Už toho mám dost,“ prohlásila Hwin. „Poustevník byl na nás moc hodný a já jsem mu za to vděčná. Ale začínám být tlustá jako dětský poník, protože celý den jím a vůbec se nehýbu. Pojeďme do Narnie.“
„Dnes ještě ne, madam,“ namítal Brí. „Já bych s tím nespěchal. Až někdy jindy, co myslíte?“
„Nejdřív musíme najít Sastu a rozloučit se s ním a... omluvit se mu,“ řekla Aravis.
„Přesně tak,“ souhlasil nadšeně Brí. „Zrovna jsem to chtěl říct.“

„No to jistě,“ přitakala Hwin. „Nejspíš bude na Anvardu. Samozřejmě, že se tam za ním zastavíme a rozloučíme se. Máme to po cestě. A proč bychom nemohli vyrazit hned? Od začátku máme přece namířeno do Narnie, nebo ne?“
„Asi ano,“ připustila Aravis. Začínalo jí vrtat hlavou, co vlastně bude dělat, až se tam dostane, a cítila se maličko osamělá.
„Jistě, jistě,“ řekl spěšně Brí. „Ale nemusíme nikam pospíchat, jestli chápete, jak to myslím.“
„Ne, to tedy nechápu,“ odpověděla Hwin. „Proč nechcete jet?“
„Hmm..., bri hí,“ mumlal Brí. „No, copak nechápete, madam, taková důležitá událost... návrat do vlastní země, vstup do společnosti... do nejlepší společnosti... je přece tak důležité udělat dobrý dojem. A my... ehm... ještě nevypadáme tak docela jako vždycky, že?“
Hwin vypukla v koňský smích. „Váš ocas, Brí! Už je mi to jasné. Vy chcete počkat, až vám zase doroste ocas. Vždyť ani nevíme, jestli se v Narnii nosí ocasy dlouhé. Poslyšte, Brí, vy jste tak ješitný jako ta tarkína v Tašbánu!“
„Opravdu se chováš hloupě, Brí,“ přidala se Aravis.
„U lví hřívy, tarkíno, to tedy rozhodně ne!“

ohradil se Brí pohoršeně. „Jen chovám náležitý respekt k sobě i k ostatním koním, to je všechno.“

„Brí," řekla Aravis, kterou střih jeho ocasu celkem nezajímal, „už dlouho se tě chci na něco zeptat. Proč se pořád zaříkáš lvem a lví hřívou? Já myslela, že lvy nesnášíš."
„To je pravda," potvrdil Brí. „Ale když mluvím o lvu, myslím samozřejmě Aslana, velikého spasitele Narnie, který zahnal čarodějnici a zimu. Všichni Narniané se zaklínají jím."
„Ajetolev?"
„Ne, ne, samozřejmě že ne," odpověděl Brí dost šokovaným hlasem.
„Podle toho, co se o něm povídá v Tašbánu, tak je," odpověděla Aravis. „A jestli není lev, tak proč mu říkáte lev?"
„No, tomu ve svém věku můžeš těžko rozumět," prohlásil Brí. „A já jsem byl ještě hříbě, když jsem odtud odcházel, takže to ani sám docela přesně nechápu."
Když to všechno Brí říkal, stál zády k zelenému valu a jeho společnice naproti němu. Mluvil dost povýšeným tónem a oči měl přimhouřené, proto si nevšiml, jak se výraz ve tváři Hwin a Aravis změnil. Měly dobrý důvod stát s ústy dokořán a kulit oči, protože zatímco Brí mluvil, spatřily


obrovského lva, který vyskočil zvenčí na hřeben valu. Byl krásně žlutý, větší, hezčí a taky děsivější než všichni lvi, které kdy viděly. Okamžitě seskočil ze zdi a začal se zezadu blížit k Brímu. Nedělal vůbec žádný hluk. A ani Hwin, ani Aravis se ze sebe nedokázaly vydat jediný zvuk, jako by docela zmrzly.
„Není pochyb o tom," pokračoval Brí, „že když o něm mluví jako o lvu, myslí tím jen to, že je silný jako lev nebo, samozřejmě pro naše nepřátele, divoký jako lev. Nebo něco takového. Dokonce i malá holčička jako ty, Aravis, musí přece vidět, jak naprosto směšné by bylo myslet si, že je to opravdový lev. Ba dokonce by to bylo neuctivé. Prosím vás!" Teď se Brí docela rozesmál. „Kdyby to byl opravdu lev, měl by čtyři tlapy, ocas a vousy... Iiií ha ha há! Pomoc!"
Totiž právě když vyslovil slovo vousy, jeden z Aslanových vousů ho zašimral na uchu. Brí jako šíp utekl na opačnou stranu ohrady a tam se otočil. Zeď byla tak vysoká, zeji nedokázal přeskočit, a dál prchat nebylo kam. Aravis a Hwin couvly. Chvilku bylo napjaté ticho.
Pak Hwin, ačkoli se třásla po celém těle, zlehka zaržála a rozběhla se ke lvu.
„Prosím," řekla, Jsi tak krásný. Můžeš mě se-


žrat, jestli chceš. Radši se nechám sežrat od tebe než krmit od někoho jiného."
„Nejdražší dcero," řekl Aslan a dal jí lví polibek na chvějící se nozdry, „věděl jsem, že ti dlouho nepotrvá, než za mnou přijdeš. Žij v radosti."
Pak zvedl hlavu a řekl hlasitěji: „A ty, Brí, ty ubohý, pyšný, vyděšený koni, pojď blíž. Ještě blíž, synu. Jen odvahu. Dotkni se mě. Očichej mě. Tady mám tlapy, tady mám ocas, tady mám vousy. Jsem skutečné zvíře."
„Aslane," řekl roztřeseným hlasem Brí, „choval jsem se jako hlupák."
„Šťastný ten kůň, který to pochopí, dokud je ještě mladý. A člověk také. Pojď blíž, má dcero Aravis. Vidíš? Tlapy mám sametové. Tentokrát tě nepotrhají."
„Tentokrát, pane?" divila se Aravis.
„To já jsem tě poranil," vysvětloval Aslan. „Já jsem jediný lev, kterého jste na svých cestách potkali. Víš, proč jsem ti způsobil ty rány?"
„Ne, pane."
„Ty škrábance na tvých zádech, rána za ránu, bolest za bolest, krev za krev, byly stejné jako šlehnutí bičem na zádech otrokyně tvé macechy. Dostala je pro tvůj uspávači prostředek. Musela ses dozvědět, jaké to bylo."


„Ano, pane. Prosím..." „Ptej se, moje milá," pobídl ji Aslan. „Stane se jí ještě něco zlého za to, co jsem udělala?"
„Dítě," řekl lev, „vyprávím ti tvůj vlastní příběh, ne její. Nikomu nepovím jiný příběh než jeho vlastní." Pak potřásl hlavou a promluvil veseleji: „Radujte se, moji milí," řekl. „Brzo se znova setkáme. Ale předtím vás čeká ještě jedna návštěva." Pak se jedním skokem vyhoupl na hřeben valu a zmizel.
Bylo to zvláštní, ale když odešel, ani jednomu z nich nebylo moc do hovoru. Všichni se pomalu rozešli do různých koutů zahrady a tam přecházeli tam a zase zpátky a přemýšleli.
Asi za půl hodiny zavolal poustevník oba koně za dům, kde jim připravil něco dobrého k snědku, a Aravis, která ještě chodila a přemýšlela, vylekal ostrý zvuk trubek před vraty. „Kdo je to?" ptala se Aravis. „Jeho královská Výsost princ Kor z Archenlan-du," řekl nějaký hlas zvenčí.
Aravis odemkla dveře, otevřela je a pak trochu ucouvla, aby návštěvníci mohli projít.
Nejdřív vešli dva vojáci s halapartnami a postavili se ke dveřím. Za nimi vešli herold a trubač.


„Jeho královská Výsost princ Kor z Arehenlan-du prosí lady Aravis o přijetí," řekl herold, oba ustoupili stranou a uklonili se. Vojáci zvedli zbraň k pozdravu a vešel sám princ. Celý jeho doprovod se pak vrátil před bránu a zavřel za sebou.
Princ se uklonil - na prince to byla dost neohrabaná poklona. Aravis udělala kalormenskou dvorskou poklonu (která se vůbec nepodobá naší) a udělala ji výborně, jak by také ne, učili ji to. Pak vzhlédla, aby se na prince podívala.
Uviděla pouhého chlapce. Hlavu měl nepokrytou a na světlých vlasech seděla tenká zlatá obroučka, sotva silnější než drát. Svrchní kabátec měl z bílého batistu, jemného jako kapesník, takže přes něj bylo vidět i jasně červenou spodní

halenu. Levá ruka spočívala na vykládaném jílci meče a byla zavázaná.
Aravis se musela dvakrát zadívat do jeho tváře, než se zajíkla: „No ne! To je přece Šasta!“
Sasta okamžitě zrudl a začal velice rychle vysvětlovat. „Podívej, Aravis,“ řekl, „doufám, že si nemyslíš, že jsem se takhle nastrojil a přivedl si trubače a to všechno, abych na tebe udělal dojem nebo abych se tvářil, že jsem něco víc nebo tak. Já bych byl mnohem radši přišel ve svých starých šatech, ale otec říkal...“
•208 •
* Jak se Bri stal moudřejším koněm *
„Otec?“ divila se Aravis.
„Jak to tak vypadá, král Luna je můj otec,“ vysvětloval Sasta. „Mohlo mě to napadnout, když jsme si s Korinem tak podobní. Jsme dvojčata, víš? A jmenuju se vlastně Kor, ne Sasta.“
„Kor je hezčí jméno než Sasta,“ řekla Aravis.
„Takováhle jména v Archenlandu dávají bratrům,“ vysvětloval Sasta, tedy vlastně princ Kor, jak mu teď musíme říkat. „Třeba Dar a Darrin, Cole a Colin a tak.“
„Sasto, chci říct Koře,“ začala Aravis. „Prosím, mlč chvilku. Hned teď ti musím něco říct. Mrzí
• 209 •
* KŮN A JEHO CHLAPEC *
mě, že jsem se chovala tak hrozně. Ale změnila jsem názor ještě dřív, než jsem věděla, že jsi princ, vážně. Tenkrát, když ses vrátil a postavil ses tomu lvu.“
„On tě ten lev vlastně vůbec nechtěl zabít,“ řekl Kor.
„Já vím,“ kývla Aravis. Oba chvíli vážně mlčeli, protože jeden na druhém viděli, že oba Aslana znají.
Náhle si Aravis uvědomila obvaz na Korově ruce. „Páni,“ vykřikla. „Já jsem zapomněla! Ty jsi byl v bitvě. To je zranění?“
„Jenom škrábnutí,“ odpověděl Kor a poprvé za celou dobu to znělo trochu velkopansky. Vzápětí se ale rozesmál a řekl: „Jestli chceš něco vědět, tak to vlastně vůbec není pořádné zranění. Jen jsem si sedřel kůži na kloubech jako obyčejný ne-šika, co bitvu neviděl ani z dálky.“
„Ty jsi ale v bitvě byl,“ nedala se odbýt Aravis. „To muselo být úžasné.“
„Vůbec to nebylo takové, jak jsem myslel,“ odpověděl Kor.
„Ale Sa... chci říct Koře, ještě jsi mi neřekl nic o králi Lunovi a jak zjistil, kdo jsi.“
„Pojď se na to posadit,“ řekl Kor. „Ono je to na dlouhé vyprávění. A mimochodem, otec je úžasný.
•210 •
* Jak se Bri stal moudřejším koněm *
Byl bych stejně rád, nebo skoro stejně, že je můj otec, i kdyby to nebyl král. I když mě čeká vzdělávání a jiné hrozné věci. Ty chceš ale vědět, jak to bylo. Korin a já jsme dvojčata. Asi týden po našem narození nás prý oba vzali k moudrému starému kentaurovi do Narnie, aby nám požehnal nebo tak něco. Ten kentaur byl prorok, to kentauři často bývají. Ty jsi možná ještě žádného kentaura neviděla, viď? Včera v bitvě jich několik bylo. Skutečně pozoruhodné osobnosti, ale musím přiznat, že se vedle nich ještě necítím docela volně. Řeknu ti, Aravis, v těchhle severních končinách si budeme muset zvykat na hodně nových věcí.“
„To je pravda,“ kývla Aravis. „A jak to bylo dál?“
„No, tomu kentaurovi prý stačil jediný pohled na Korina a na mě, pak prý ukázal na mě a řekl: ‚Přijde den, kdy tenhle chlapec zachrání Archen-land z nejhoršího nebezpečí, v jakém se kdy ocitl.' Matku a otce to samozřejmě ohromně potěšilo. Ale byl u toho ještě někdo a toho to nepotěšilo vůbec. Ten člověk se jmenoval lord Bar a býval otcovým kancléřem. A pak prý udělal něco velmi špatného, nevím vlastně co - někomu nevěřil nebo snad pronevěřil, tak to nějak říkali (tomuhle jsem zrovna moc nerozuměl), a otec ho musel
• 211 •
* KŮŇ A JEHO CHLAPEC *
propustit. Nic jiného se mu nestalo a směl dál žít v Archenlandu. Jenže to musel být hodně špatný člověk, protože se ukázalo, že si ho platil kalor-menský tisrok jako špeha a že do Tašbánu donášel mnoho tajemství. No a když slyšel, že zachráním Archenland z velkého nebezpečí, rozhodl se, že je potřeba mě odklidit z cesty. Podařilo se mu mě unést, nevím přesně jak, a vyplul se mnou po Klikatém Sípu k pobřeží. Tam na něj čekala loď s posádkou jeho spojenců a s tou vyrazil na moře se mnou na palubě. Otec se to ale dozvěděl, i když ne úplně včas, a hnal se za ním, jak nejrychleji mohl. Lord Bar byl už na moři, když se otec dostal na pobřeží, ale nebyl ještě z dohledu. A během dvaceti minut se otec nalodil na jednu ze svých válečných lodí.
Musela to být úžasná honička. Šest dnů pronásledovali Barovu galeonu a sedmý den ji přinutili k boji. Byl to veliký námořní souboj, včera jsem o tom hodně slyšel, od deseti hodin dopoledne až do západu slunce. Naši lidé nakonec loď dobyli, ale já jsem tam nebyl. Lord Bar sám byl v bitvě zabit. Jeden z jeho mužů na něj prozradil, že ten den časně ráno, když už bylo jisté, že ho naše loď dohoní, mě předal jednomu ze svých rytířů a oba nás poslal pryč na lodním člunu. A ten člun už ni-
• 212 •
¦ Jak se Brí stal moudřejším koněm *
kdy nikdo neviděl. Byl to určitě ten, který Aslan -taky máš dojem, že ať se děje co se děje, je za tím vždycky Aslan? - dostrkal na břeh na to správné místo, aby mě Aršíš mohl najít. Rád bych věděl, jak se jmenoval ten rytíř, protože mě musel udržet při životě za cenu vlastní smrti hladem.“
„Aslan by asi řekl, že to patří do příběhu někoho jiného,“ řekla Aravis.
„Na to jsem zapomněl,“ kývl Kor.

„Zajímalo by mě, jak se to proroctví vyplní," pokračovala Aravis, „a před jakým velkým nebezpečím Archenland zachráníš."
„No," odpověděl trochu rozpačitě Kor, „oni si patrně myslí, že jsem to už udělal."
Aravis zatleskala: „Ale no jistě!" vykřikla. „Jsem to ale hloupá. To je přece úžasné! Archenland nemůže být o mnoho víc ohrožený než byl ve chvíli, když Rabadaš překročil Síp se svými dvěma sty jezdci a ty jsi ještě nestačil varovat krále. Nejsi na to pyšný?"
„Spíš mě to trochu děsí," připustil Kor.
* KŮN A JEHO CHLAPEC *
„A teď budeš žít v Anvardu," řekla Aravis trochu závistivě.
„Páni!" zvolal Kor. „Skoro jsem zapomněl, proč jsem přijel. Otec chce, abys žila u nás. Říkal, že na dvoře není žádná dáma od doby, co matka zemřela. Pojeď, Aravis. Otec se ti bude líbit... a Korin taky. Nejsou jako já, mají pořádné vychování. Nemusíš se bát, že..."
„Nech toho, prosím tě," usmála se Aravis, „nebo se doopravdy pohádáme. Samozřejmě že pojedu."
„Tak, a teď pojďme pozdravit koně," vybídl ji Kor.
Shledání Korá s Brím bylo bouřlivé a radostné, a Brí, který byl pořád ještě trochu zamlklý, souhlasil, že všichni vyrazí do Anvardu hned. On a Hwin pak následující den přejdou přes hranici do Narnie. Všichni čtyři se vděčně a s láskou rozloučili s poustevníkem a slíbili, že ho brzo přijedou navštívit. Koně očekávali, že Kor a Aravis na nich pojedou, ale Kor jim vysvětlil, že ne. V Nar-nii ani v Archenlandu by nikdy nikoho nenapadlo osedlat si mluvícího koně, snad jen ve válce, kdy každý musí dělat vše, co jen dokáže.
Chudáku Brímu to zase připomnělo, jak málo toho ví o narnijských zvycích a jaké hrozné chyby může nadělat. Zatímco Hwin kráčela jako v ra-


dostném snu, Brí byl s každým krokem nervóznější a rozpačitější.
„Hlavu vzhůru, Brí," řekl Kor. „Já jsem na tom mnohem hůř. Tebe nikdo nebude vzdělávat. Budu se učit číst a psát a tančit a heraldiku a historii a hudbu, a ty si budeš cválat po kopcích Narnie a válet se v trávě, jak se ti zlíbí."
„No to je právě ono," vysvětloval Brí. „Válejí se vůbec mluvící koně? A co když ne? Asi bych se toho nedokázal vzdát. Co vy myslíte, Hwin?"
„Já se rozhodně budu válet tak jako tak," odpověděla Hwin. „Podle mě nikomu nebude ani za kostku cukru záležet na tom, jestli se válím nebo ne."
„Už jsme u hradu?" ptal se Brí Korá.
«f* KŮN A JEHO CHLAPEC *
„Hn^d za příští zatáčkou," potvrdil princ.
„Dobrá," řekl Brí, „já si to tedy ještě užiju, třeba je to naposled. Počkejte na mě chvilku."
Trvalo pět minut, než se zase zvedl, udýchaný a obalený větvičkami kapradin.
„Jsem připravený," řekl velice pochmurným hlasem. „Veď nás, princi Koře. Na sever do Nar-nie."
Vypadal ale spíš jako kůň v pohřebním průvodu než jako bývalý zajatec, který se konečně vrací domů, na svobodu.

Kapitola 15
Rabadaš Směšný
O
Za příští zatáčkou vyjeli z lesa a tam, uprostřed zelených luk a chráněný před severními větry vysokým zalesněným pohořím, stál hrad Anvard. Byl velice starý a vystavěný z červenohnědého kamene.
Ještě než dojeli k bráně, král Luna jim vyšel naproti. Takhle si Aravis rozhodně nikdy krále nepředstavovala, navíc měl na sobě velice staré šaty, protože právě se svým lovčím obcházel psi-nec a stačil si leda tak umýt ruce od psího pachu. Uchopil Aravis za ruku a úklona, kterou přitom vysekl, by byla dostatečně majestátní i pro toho nejmocnějšího císaře.
„Malá dámo," řekl, „z celého srdce vás vítáme. Kdyby byla naživu moje drahá choť, přijali bychom vás náležitěji, ale srdečněji už bychom vás vítat nemohli. Je mi líto, že vás potkalo neštěstí a že jste byla nucena uprchnout z otcovského domu. Můj syn Kor mi vyprávěl o všech vašich dobrodružstvích a o vaší statečnosti."


„To všechno je jeho zásluha, sire," řekla Aravis. „Dokonce se vrhl na lva, aby mě zachránil."
„Cože?" rozjasnila se králi tvář. „Tuhle část příběhu jsem neslyšel."
Aravis mu to tedy vyprávěla. A Kor, který si velice přál, aby se o téhle části příběhu vědělo, ale sám to vyprávět nechtěl, aby se nezdálo, že se vytahuje, si ji teď nevychutnával tak, jak čekal, ba dokonce si připadal trochu hloupě. Jeho otce ovšem nadmíru potěšila a během příštích pár týdnů ji samozřejmě vyprávěl tolika lidem, že si Kor přál, aby se to nikdy nebylo udalo.
Když se král obrátil k Hwin a Brímu, byl k nim právě tak zdvořilý jako k Aravis. Ptal se jich na spoustu věcí, na jejich rodiny a na to, kde v Narnii žili, než je chytili. Koně byli trochu málomluvní, protože si ještě nezvykli hovořit s lidmi jako se sobě rovnými, tedy aspoň s dospělými lidmi. Aravis a Kor jim nevadili.
Po chvilce k nim vyšla z hradu královna Lucie a král Luna řekl Aravis: „Moje milá, toto je drahá přítelkyně našeho domu a dohlížela na to, aby vaše komnaty byly náležitě připraveny. Je toho mnohem lépe schopna než já."
„Nechcete se na ně jít hned podívat?" navrhla

* Rabadaš Směšný *
Lucie a Aravis políbila. Na první pohled se jedna druhé zalíbily a brzo už spolu odešly promluvit si o vybavení ložnice a budoáru a o šatech, které bude třeba pro Aravis opatřit, zkrátka o všech věcech, o kterých si dívky při takových příležitostech povídají.
Poobědvali na terase, měli studenou drůbež a zvěřinovou paštiku a víno a chléb a sýr, a po obědě král Luna nakrčil čelo, těžce povzdechl a řekl: „Ach ouvej, ještě pořád máme v rukou toho opo-vrženíhodného Rabadaše, přátelé, a musíme rozhodnout, co s ním udělat."
Lucie seděla po králově pravici a Aravis po levici. V jednom čele stolu seděl král Edmund, na druhém konci proti němu lord Darrin. Dar a Pe-ridan i Kor s Korinem seděli na téže straně stolu jako král.
„Vaše Veličenstvo by mělo zcela spravedlivý nárok setnout mu hlavu," řekl Peridan. „Takový útok, jaký podnikl, ho staví do stejné řady se zákeřnými vrahy."
„To je svatá pravda," kývl král Edmund. „Ale i zrádce se může napravit. Jednoho takového jsem znal." A tvářil se velmi zamyšleně.
„Zabít Rabadaše by skoro jistě znamenalo válku s tisrokem," připomněl Darrin.
• 219 •
<- KŮŇ A JEHO CHLAPEC «f*
„O tisroka se málo starám," mávl král Luna rukou. „Jeho síla je v množství a dlouhé zástupy se přes poušť nikdy nedostanou. Ale já nemám žaludek na to chladnokrevně zabíjet lidi, dokonce ani zrádce. Kdybych mu byl podřízl krk v bitvě, velice by se mi bylo ulevilo, tohle je ale jiná věc."
„Já si myslím," řekla Lucie, „že mu můžeme poskytnout ještě jednu šanci. Propusťme ho, pokud nám svatě slíbí, že se v budoucnu bude chovat čestně. Je možné, že své slovo dodrží."
„Asi tak, jako ho dodrží opice, sestro," ušklíbl se Edmund. „Ale, u lva, jestli ho znova poruší, možná se to stane na takovém místě a v takové chvíli, že mu někdo z nás bude moci utnout hlavu v přímém boji."
„Vyzkoušíme to," kývl král a jednomu ze sluhů přikázal: „Pošli pro vězně, příteli."
Rabadaše přivedli v poutech. Podle toho, jak vypadal, by každý předpokládal, že strávil noc v odporné kobce bez jídla a pití, ačkoli ve skutečnosti ho zavřeli do docela pohodlného pokoje a předložili mu vynikající večeři. Jenže on byl tak uražený, že se večeře ani nedotkl, a celou noc strávil tím, že dupal, řval a klel, takže teď přirozeně nevypadal nejlépe.
• 220 •
* Rabadaš Směšný ¦
„Nemusím Vaší královské Výsosti říkat," začal král Luna, „že podle zákona všech národů i podle všech zásad prozíravé politiky máme plné právo na Vaši hlavu. Ovšem s ohledem na Vaše mládí a špatné vychování, zcela prosté skutečné vznešenosti a laskavosti, jakého se Vám jistě muselo dostat v zemi otroků a tyranů, jsme ochotni propustit Vás živého a zdravého za následujících podmínek. Za prvé, že..."
„K čertu s tebou, barbarský pse!" vztekal se Rabadaš. „Myslíš, že budu třeba jenom poslouchat tvoje podmínky? Pche! Máš plnou pusu řečí o vychování a podobných věcech. To se ti to mluví, když jsem v poutech! Sundej mi ty prokleté řetězy, dej mi meč a potom ať se mnou debatuje ten, kdo si troufne."
Skoro všichni šlechtici v té chvíli vyskočili a Korin se rozkřikl: „Otče! Smím ho zboxovat? Prosím!"
„Klid! Veličenstva! Pánové!" tišil je král Luna. „Kde je vaše důstojnost, že se necháte tak rozčílit provokacemi takového domýšlivce? Sedni si, Korine, nebo odejdi od stolu. Znovu Vaši Výsost žádám, aby si vyslechla naše podmínky."
„Neposlouchám žádné podmínky od barbarů a čarodějníků," odsekl Rabadaš. „Nikdo z vás se mi
• 221 •
* KŮŇ A JEHO CHLAPEC *
neodváží zkřivit ani vlásek na hlavě. Všechny urážky, kterými jste mě zahrnuli, splatíte oceány narnijské a archenlandské krve. Už teď bude tisro-kova pomsta strašlivá! Ale zabijete-li mne, budete se ještě za tisíc let celý svět třást, až uslyší o pálení a mučení, jaké čeká tyto severní kraje. Mějte se na pozoru! Tašův blesk vás srazí shůry!"
„A na půli cesty se chytí za hák?" rýpl si Ko-rin.
„Styď se, Korine," napomenul ho král. „Nikdy se nikomu neposmívej, leda by byl silnější než ty. Pak si klidně poslož."
„Ty pošetilý Rabadaši," povzdechla si Lucie.
Hned nato se Kor podivil, proč všichni u stolu náhle stojí a ani se nehnou. Samozřejmě udělal totéž. A pak spatřil důvod. Aslan byl mezi nimi, ačkoli ho nikdo neviděl přijít. Rabadaš sebou trhl, když obrovité tělo lva přešlo zlehka mezi ním a jeho žalobci.
„Rabadaši," řekl Aslan. „Vzpamatuj se. Tvoje zkáza je velice blízko, ale ještě ji můžeš odvrátit. Zapomeň na svou pýchu. Na co jsi vlastně tak pyšný? Zapomeň na svůj hněv. Kdo ti ukřivdil? A přijmi milost těchto dobrých králů."
Rabadaš obrátil oči v sloup a roztáhl ústa v strašném úšklebku, který se podobal žraločí-
• 222 •
* Rabadaš Směšný *
mu a nebyla v něm ani špetka veselí. Pak zahýbal ušima nahoru a dolů. To se klidně může naučit každý, když si dá tu práci. V Kalormenu to vždycky zabralo. I ti nejstatečnější se třásli, když udělal takovýhle obličej, obyčejní lidé padali k zemi a citliví často omdleli. Rabadaš si ale neuvědomil, zeje velice snadné lidi vyděsit, když je můžete nechat okamžitě zaživa uvařit. V Archenlandu tyhle grimasy nijak děsivě nevypadaly, Lucie si dokonce myslela, že se Rabadašovi dělá špatně.
„Démone! Démone! Démone!" ječel princ. „Já tě znám. Ty jsi ten zákeřný ďábel z Narnie. Ty jsi nepřítel bohů. Víš ale, kdo jsem já, ty strašný přízraku? Já jsem potomek Tase neporazitelného, neúprosného. Tašovo prokletí na tebe! Krupobití štírů dopadne na tvou hlavu. Hory Narnie se obrátí v prach. Tvůj..."

„Dávej si pozor, Rabadaši," řekl Aslan tiše. „Zkáza je čím dál blíž; už je u dveří, už zvedla závoru."
„Ať se zřítí nebe!" ječel Rabadaš. „Ať se rozevře země! Ať krev a oheň zničí svět! Já se nikdy nevzdám, dokud do svého paláce za vlasy neodvleču tu barbarskou královnu, tu dceru psů, tu..."
„Hodina udeřila," řekl Aslan a Rabadaš ke své neskonalé hrůze viděl, že se všichni rozesmáli.

Nemohli si pomoci. Rabadaš celou tu dobu vrtěl ušima, a když Aslan řekl: „Hodina udeřila," uši se začaly měnit. Byly pořád delší a špičatější a za chvíli porostly šedou srstí. A zatímco všichni přemýšleli, kde už takové uši viděli, začala se měnit i Rabadašova tvář. Prodlužovala se, nahoře rozšiřovala, oči se zvětšovaly a nos se propadl do tváře, nebo možná spíš tvář se nadmula a stala se sama nosem, a na ní rostla srst. Paže se prodloužily a klesaly k zemi, až se o ni opřely, jenže to už nebyly ruce, ale kopyta. Stál na všech čtyřech, jeho šaty zmizely a všichni se smáli víc a víc, a nemohli se udržet, protože z Rabada-še se bez nejmenších pochyb stal osel. Strašné na tom bylo, že lidská řeč mu zůstala o maličko déle než lidská podoba, takže když si uvědomil, co se s ním děje, zaječel: „Osel ne! Milost! Kdyby to byl aspoň kůň... as-oň... áó, íá, íííí áááá." A slova se změnila v oslí hýkání.
„Teď mě poslouchej, Rabada-ši," pokračoval Aslan. „Spravedlnost se snoubí s milostí. Nebudeš oslem navěky."

Osel samozřejmě zastříhal ušima a naklonil je dopředu, a i to bylo tak směšné, že se všichni smáli ještě víc. Snažili se ovládnout, ale nešlo to.
„Dovolával ses Tase," řekl Aslan. „A v Tašově chrámu budeš vyléčen. Musíš stanout před oltářem Tašovým v Tašbánu na letošní velké podzimní slavnosti a tam, před zraky celého Tašbánu, z tebe tvá oslí podoba spadne a všichni v tobě poznají prince Rabadaše. Ale až do konce života, jestli se vzdáliš od velkého chámu v Tašbánu víc než na deset mil, staneš se znovu oslem. A podruhé už se nevysvobodíš."
Chvilku bylo ticho, pak se všichni pohnuli a dívali se po sobě, jako by se budili ze snu. Aslan byl pryč. Vzduch a tráva ale zářily a jejich srdce se radovala a to všechno je ujistilo, že to nebyl sen. A pořád vlastně před nimi stál ten osel.
Král Luna byl ten nejlaskavější člověk a když viděl svého nepřítele v tak žalostném stavu, zapomněl na všechen hněv.
„Vaše královská Výsosti," řekl, „je mi upřímně líto, že věci zašly až tak daleko. Vaše Výsost viděla sama, že to nebylo naše dílo. A samozřejmě rádi poskytneme Vaší Výsosti dopravu zpátky do Tašbánu k onomu... ehm... léčení, jež vám Aslan předepsal. Budete mít veškeré pohodlí, které si-

tuace dovolí. Nejlepší člun na přepravu dobytka, nejčerstvější mrkev a kopřivy..."
Ale osel dal ohlušujícím zahýkáním a dobře mířeným kopnutím po jednom ze strážců najevo, že ani za tyhle laskavé nabídky není nijak vděčný.
Tady raději Rabadašův příběh dokončím, abychom se jím už nemuseli zabývat. Poslali ho přece jen člunem do Tašbánu, přivedli ho do Tašo-va chrámu při velkých podzimních slavnostech a tam se z něj stal zase člověk. Proměnu samozřejmě vidělo čtyři nebo pět tisíc lidí a celá ta věc se prostě nedala ututlat. Když se po smrti starého tisroka stal tisrokem Rabadaš, byl to ten nejmírumilovnější tisrok, jakého kdy Kalormen měl. Jak by ne, neodvažoval se vzdálit víc než deset mil od Tašbánu, a tak nemohl jet do války osobně a nestál o to, aby si jeho tarkáni získávali slávu v bojích na jeho účet, protože takhle tisrokové nejčastěji přicházejí o trůn. Ačkoliv jeho důvody byly sobecké, pro všechny menší země kolem Ka-lormenu to znamenalo mnohem jednodušší život. Jeho vlastní lidé nikdy nezapomněli na to, že býval oslem. Do očí a v době jeho vlády se mu říkalo Rabadaš Mírotvorce, za zády a po smrti Rabadaš Směšný. Budete-li ho hledat v knize o historii Ka-lormenu, najdete ho tam právě pod tímhle jmé-

nem. A dodnes, když děti v kalormenských školách udělají nějakou hloupost, říkají jim, že jsou jako Rabadaš.
Na Anvardu byli všichni velice rádi, že je princ z cesty ještě před začátkem skutečné zábavy, což byla veliká hostina, která se toho večera konala na louce před hradem. Svítil měsíc a spolu s ním zářily desítky luceren. Víno proudilo a vyprávěly se příběhy a vtipy a pak do kruhu vstoupil královský básník s dvěma houslisty a požádal o ticho. Aravis a Kor se připravili na nekonečnou nudu, protože jediná poezie, kterou znali, byla ta kalor-menská, a víte, jak ta vypadala. Ale při prvních tónech houslí jako by jim v hlavě vybuchla raketa; básník zpíval slavnou starou píseň o Olvinovi Plavovlasém a o tom, jak bojoval s obrem Pirem a nakonec ho změnil v kámen. (Tak totiž vznikla hora Pire - on to byl dvouhlavý obr). A jak získal paní Liln za svou choť... Když balada skončila, obě děti si přály, aby začala hned zase znova.
Brí sice zpívat neuměl, ale vyprávěl příběh o bitvě u Zulindrehu. A Lucie znovu - všichni až na Aravis a Korá to už slyšeli mnohokrát, ale chtěli to slyšet ještě jednou - líčila příběh o skříni a o tom, jak ona, král Edmund, královna Zuzana a Nejvyšší vládce Petr poprvé přišli do Narnie.

Nakonec král Luna prohlásil - a jednou k tomu dojít muselo - že je načase, aby si ti mladší šli lehnout. „A zítra, Koře," dodal, „obejdeš se mnou hrad i okolní statky, abys poznal jejich slabé i silné stránky. Až jednou odejdu, budeš je muset střežit ty."
„Králem bude přece Korin," namítl Kor.
„Ne, chlapče," zavrtěl hlavou král, „ty jsi můj dědic. Koruna připadne tobě."

„Já ji ale nechci," lekl se Kor. „Mnohem radši bych -"
„Nezáleží na tom, co chceš, Koře, ani co chci já. Takový je zákon."
„Ale když jsme dvojčata, musíme být stejně staří."
„Ne," rozesmál se král. „jeden musí přijít první. Jsi starší než Korin o plných dvacet minut. A doufám, že i lepší, i když to nedá moc práce." A podíval se na Korina s veselým zábleskem v očích.
„Otče, a nemůžeš jmenovat příštím králem, koho sám chceš?"
„Ne. Krále určuje zákon, neboť právě tento zákon ho králem činí. Před korunou nemůžeš prchnout stejně, jako nemůže odejít strážný z hlíd-ky."
•228*
* Rabadaš Smesny *
„Propána," řekl Kor, „ale já ji opravdu vůbec nechci. Korine, tohle mě vážně strašně mrzí. Nikdy mě nenapadlo, že když se tady ukážu, připravím tě tím o království."
„Hurá! Hurá!" volal Korin. „Nebudu muset být král, nebudu muset být král! Budu vždycky princ. Princové si mnohem víc užívají."
„Na tom je víc pravdy, než tvůj bratr tuší, Koře," souhlasil král Luna. „Protože být králem, znamená být první při každém zoufalém útoku a poslední při každém zoufalém ústupu, a když v zemi vládne hlad, a to se tu a tam ve špatných rocích stává, nosit o to veselejší oděv a smát se nahlas nad chudším jídlem, než má kterýkoli člověk ve tvé zemi."
Když oba chlapci šli nahoru do postele, zeptal se Kor Korina, jestli se s tím vážně nedá nic dělat. A Korin odpověděl: „Jestli o tom řekneš ještě jediné slovo, tak tě srazím k zemi."
Bylo by hezké ukončit příběh tím, že od té doby mezi bratry nevznikla jediná neshoda, ale bohužel by to nebyla pravda. Ve skutečnosti se hádali a rvali stejně jako obyčejní chlapci a všechny jejich rvačky končily tím, že Korin Korá srazil k zemi (tedy pokud tím nezačaly). Když vyrostli a stali se šermíři, byl Kor ten nejnebezpečnější bojovník

KŮN A JEHO CHLAPEC
ve všech bitvách, ale pořád platilo, že ani on, ani nikdo jiný v severních zemích se nevyrovná Kori-novi v boxerských schopnostech. Tak přišel princ ke svému přízvisku Korin - Železná pěst, a tak se mu také podařilo vykonat ony hrdinské skutky s padlým medvědem z Bouřlivé hlavy, což byl ve skutečnosti mluvící medvěd, který se navrátil ke způsobům divokých medvědů. Jednoho zimního dne, když hory pokrýval sníh, Korin vyšplhal k jeho doupěti na severní straně Bouřlivé a boxoval s ním bez časoměřiče třiačtyřicet kol. Medvěd už na konci pro nateklé oči vůbec neviděl a nakonec se polepšil.
Také Aravis se s Korem mnohokrát pohádala, a obávám se, že i poprala, ale vždycky se opět smířili. O mnoho let později, když byli oba dospělí, byli už na to hašteření a usmiřování tak zvyklí, že se vzali, aby to mohli dělat snáz. A po smrti krále Luny z nich byli dobrý král a královna a Ram Veliký, nejslavnější ze všech králů Archenlandu, byl jejich syn. Brí a Hwin se spokojeně dožili vysokého věku v Narnii a také měli svatbu, ale nikoli spolu. A bylo jen málo takových měsíců v roce, kdy jeden z nich nepřiklusal přes průsmyk navštívit své přátele na Anvardu.